

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
VIEŠOJO SAUGUMO AKADEMIJA**

ARTŪRAS KOŠIKAS

TEISĖS IR POLICIJOS VEIKLOS
IŠTĖSTINIŲ STUDIJŲ PROGRAMA
6 KURSAS, TPOkms24-1 GRUPĖ

**ŠIUOLAIKINIAI STRATEGINIAI RUSIJOS PROPAGANDOS
NARATYVAI LIETUVOJE:
POVEIKIS LIETUVOS SAUGUMUI IR TEISINĖS KOVOS
PRIEMONĖS**

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas : Prof., dr. A. Pūraitė

Kaunas, 2026

TURINYS

ĮVADAS	3
1. Hibridinės grėsmės ir informacinis karas: sampratos ir pasireiškimo formos.....	8
1.1. Informacinis saugumas hibridinių grėsmių kontekste: samprata ir teisiniai pagrindai.....	10
1.2. Strateginių naratyvų teorija: samprata, struktūra ir rūšys	15
2. Šiuolaikiniai strateginiai Rusijos propagandos naratyvai Lietuvoje: identifikavimas ir analizė.....	18
2.1. Lietuvos politinės sistemos ir valstybingumo delegitimizavimas	19
2.2. NATO, Vakarų ir paramos Ukrainai diskreditavimas.....	22
2.3. Istorinės atminties ir tapatybės perrašymas.....	26
3. Teisinių priemonių taikymo praktika ir sisteminės problemos kovojant su Rusijos propagandos naratyvais Lietuvoje.....	32
3.1. Teisinių priemonių, numatytų administracinėje ir civilinėje teisėje, taikymo praktika kovojant su Rusijos propagandos naratyvais.....	37
3.2. Baudžiamosios teisės priemonių taikymo praktika kovojant su Rusijos propagandos naratyvais	45
IŠVADOS	53
PASIŪLYMAI	54
Literatūros sąrašas.....	55
Santrauka	69
Summary	70

IVADAS

Tyrimo problema. Pastaruoju metu nuolat girdima ir įvairiuose šaltiniuose vartojama sąvoka „informacinis karas“. Informaciniam karui būdingas didžiulis informacijos srautas, kuriam naudojamos įvairios priemonės įvairiai informacijai skelbti. Šia informacija aktyviai dalinamasi, apie ją diskutuojama, daromos įvairios išvados kurios turi didžiulę įtaką žmonėms. Deja, toli gražu ne visa informacija būna tiksli ir teisinga. Dažnai skelbiama kardinaliai priešinga informacija siekiant suklaidinti, kitaip tariant - dezinformuoti žmones. Būtent dezinformacijos tikslas ir pačios šios sąvokos apibūdinimas reiškia, kad tai yra tikslingas klaidingos informacijos pateikimas, siekiant suklaidinti žmones. Ypatingai propagandinių naratyvų skleidimas Lietuvoje suaktyvėjo po Rusijos invazijos į Ukrainą. Šalia įprastų karinių veiksmų vyksta ir informacinis karas, stebima aktyvių propagandinių naratyvų intensyvios sklaidos tendencija.

2025 metų grėsmių nacionaliniam saugumui vertinime teigiama, kad „Rusija aktyviai vykdo konfrontacinę informacinę politiką, kuria siekia diskredituoti Lietuvą ir kitas Baltijos šalis. Jos pagrindą sudaro kaltinimai perrašinėjant istoriją, palaikant nacistines idėjas ir vykdant rusofobija grįsta politiką. Žvalgybos vertinimu, įgyvendindamas tokią informacinę politiką, Kremlius siekia pakenkti Lietuvos įvaizdžiui tarptautinėje erdvėje, įtvirtinti Rusijos geopolitinius interesus regione pateisinantį naratyvą ir sukompromituoti Lietuvos rezistenciją sovietų režimui.“¹ Taip pat nuolat analizuojant dezinformacijos skleidimo būdus ir priemones, kurie naudojami informacinio karo eigoje, atkreiptinas dėmesys, kad dezinformacija skleidžiama ne chaotiškai, kaip buvo galima stebėti karo pradžioje, bet nuolat, sistemingai ir įvairiais būdais. Naudojami įvairūs modeliai, informacinės operacijos.

Lietuvą diskredituojančių naratyvų sklaidą užtikrina platus ir koordinuotas Rusijos propagandos priemonių tinklas, kurį sudaro valstybės kontroliuojama žiniasklaida, socialiniai tinklai ir prorusiškos naujienų svetainės². Pačios žvalgybos vertinimu, propagandos ir dezinformacijos kampanijoms vykdyti Rusija aktyviausiai naudoja susirašinėjimo platformą „Telegram“. Propagandos sklaidai sustiprinti Rusijos informacinės politikos įgyvendintojai pasitelkia automatizuotų profilių (botų) ir vadinamųjų „trolių“ tinklus, tikslinę reklamą. Dezinformacijos kampanijoms vykdyti naudojamas jau pasiteisinęs modelis-priešiška žinutė paskelbiama mažai žinomoje interneto svetainėje ar socialinio tinklo paskyroje, o ja pasidalina daug sekėjų turintys „Telegram“ kanalai. Siekiant paveikti platesnę auditoriją, dezinformacija

¹ Valstybės saugumo departamentas, “2025 m. grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas“

[www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/archyvas-gresmu-vertinimo-ataskaitos/) žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.vsd.lt/archyvas-gresmu-vertinimo-ataskaitos/>

² Valstybės saugumo departamentas, “Rusija stiprina informacines kampanijas socialiniuose tinkluose, joms paremti naudoja nuolatinius propagandos naratyvus” [www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/archyvas-gresmu-vertinimo-ataskaitos/) žiūrėta 2025m. gruodžio 2d. <https://www.vsd.lt/ataskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/>

išverčiama į kitas kalbas. Tokio pobūdžio informacinė operacija buvo įgyvendinta 2024 m. gegužę-prorusiškuose „Telegram“ kanaluose išplatintas melagingas pranešimas apie neva 2024 m. gegužės 9d. Lietuvoje sulaikytus du atvirai prieš NATO pasisakančius asmenis. Vėliau ši suklastota informacija pasirodė Rusijos naujienų portaluose ir prorusiškuose Lietuvos interneto puslapiuose.“³

Lietuvoje su dezinformacija kovojama įvairiais būdais ir priemonėmis. Dar 2020 metais Rytų Europos Studijų centras (angl.- Eastern Europe Studies Centre) parengė rekomendacijas „Lietuvos visuomenės kova su dezinformacija: situacijos analizė ir rekomendacijos“. Dokumente nurodoma, kad „autoritariniai režimai, vykdydami agresyvias dezinformacines kampanijas, visų pirma taikosi į šiuos pamatinius demokratinio bendrabūvio principus. Tokios dezinformacinės atakos nukreiptos į žiniasklaidą, rinkimų procesą, energetikos ar saugumo politikas. Nedraugiškos valstybės, vykdydamos informacines kampanijas Lietuvoje, perkelia tradicinį „skaldyk ir valdyk“ principą į informacinę erdvę“.⁴

Lietuvoje Rusijos strateginiai naratyvai pavojingi ne vien dėl melagingo turinio, bet ir dėl jų gebėjimo prisitaikyti prie vietinio konteksto, naudotis vietiniais tarpininkais ir pateikti priešiškas žinutes kaip tariamai autentišką vidaus kritiką. Nors 2025 m. Lietuvos grėsmių vertinime pažymėta, kad Kremlui ypač Lietuvoje nepavyksta reikšmingai susilpninti paramos Ukrainai, bandymai tai daryti išlieka nuolatiniai ir sistemiški⁵. Šie probleminiai klausimai taip pat klausimai susiję su teisine problematika, teisiniu reglamentavimu ir teisės normų taikymu ir bus analizuojami šiame magistro darbe.

Baigiamojo darbo problema. Strateginiams Rusijos propagandos naratyvams darant vis didesnę poveikį Lietuvos visuomenei ir saugumui, teisinių atsako priemonių sistema yra nepakankama ir neveiksminga.

Baigiamojo darbo tikslas. Išanalizuoti šiuolaikinių strateginių Rusijos propagandos naratyvų pobūdį ir poveikį Lietuvos saugumui bei įvertinti teisinių priemonių veiksmingumą kovojant su šiais naratyvais, identifikuojant sisteminę teisinio reguliavimo spragas.

Objektas. Lietuvos teisinės sistemos priemonės, taikomos strateginių Rusijos propagandos naratyvų sklaidai riboti.

Baigiamojo darbo uždaviniai. Magistro baigiamajame darbe siekiant aukščiau iškelto tikslo, keliami šie uždaviniai:

³ Valstybės saugumo departamentas, „2025 m. grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas“

[www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/archyvas-gresmu-vertinimo-ataskaitos/) žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.vsd.lt/archyvas-gresmu-vertinimo-ataskaitos/>

⁴ N.Maliukevičius „Lietuvos visuomenės kova su dezinformacija: situacijos analizė ir rekomendacijos“

[www.gssc.lt](https://www.gssc.lt/wp-content/uploads/2021/01/Lietuvos-visuomen%C4%97s-kova-su-dezinformacija-situacijos-analiz%C4%97-ir-rekomendacijos.pdf) žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.gssc.lt/wp-content/uploads/2021/01/Lietuvos-visuomen%C4%97s-kova-su-dezinformacija-situacijos-analiz%C4%97-ir-rekomendacijos.pdf>

⁵ Valstybės saugumo departamentas, „Prorusiški asmenys prisideda įgyvendinant priešiškų valstybių tikslus Lietuvoje“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.vsd.lt/ataskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/prorusiski-asmenys-prisideda-igyvendinant-priesisku-valstybiu-tikslus-lietuvoje/>

1. Atskleisti hibridinių grėsmių informacinę dimensiją ir apibrėžti strateginių naratyvų sampratą bei tipus tarptautinės teisės ir saugumo studijų kontekste.
2. Identifikuoti ir sistemiškai apibūdinti aktualiausius šiuolaikinių strateginių Rusijos propagandos naratyvų grupes Lietuvoje, remiantis žvalgybos vertinimais ir empiriniais atvejais.
3. Išanalizuoti administracinės ir civilinės teisės priemonių taikymo praktiką kovojant su Rusijos propagandos naratyvais Lietuvoje.
4. Įvertinti baudžiamosios teisės priemonių taikymo praktiką ir jos ribas kovojant su strateginiais Rusijos propagandos naratyvais.
5. Nustatyti sisteminės Lietuvos teisinės sistemos spragas informacinių grėsmių neutralizavimo srityje ir pateikti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo.

Ginamasis teiginys: Lietuvos teisinė sistema, reguliuodama informacinę erdvę administracinės, civilinės ir baudžiamosios teisės priemonėmis, yra fragmentiška ir nepritaikyta neutralizuoti koordinuotų, skaitmeninių ir ilgalaikių strateginių Rusijos propagandos naratyvų, todėl neužtikrina veiksmingos valstybės apsaugos hibridinių informacinių grėsmių sąlygomis.

Magistro baigiamajame darbe taikoma metodų visuma, leidžianti kompleksiškai išanalizuoti strateginių Rusijos propagandos naratyvų pobūdį, jų poveikį Lietuvos saugumui ir teisinių kovos priemonių veiksmingumą. Metodų pasirinkimą lėmė tyrimo objektas – Lietuvos teisinės sistemos priemonės, taikomos strateginių Rusijos propagandos naratyvų sklaidai riboti – bei tyrimo pobūdis, apimantis tiek teisės doktrinos, tiek empirinės praktikos analizę.

Dokumentų analizės metodas taikytas kaip pagrindinis šio darbo tyrimo metodas. Analizuoti Lietuvos Respublikos teisės aktai (Konstitucija, Baudžiamasis kodeksas, Visuomenės informavimo įstatymas, Civilinis kodeksas ir kiti), institucijų oficialūs dokumentai (Valstybės saugumo departamento grėsmių vertinimai, Lietuvos kariuomenės strateginės komunikacijos analizės, Nacionalinio kibernetinio saugumo centro ataskaitos), taip pat ES teisės aktai (DSA, NIS2 direktyva) ir tarptautiniai dokumentai (NATO, EEAS medžiaga). Šis metodas leido nustatyti norminį pagrindą, kuriuo grindžiamas teisinės sistemos veikimas informacinių grėsmių srityje, ir identifikuoti teisinio reguliavimo spragas.

Turinio (kontent) analizės metodas taikytas sisteminant empirinę medžiagą apie Rusijos propagandos naratyvų sklaidą Lietuvoje. Analizuoti Debunk.org, LRT Tyrimų skyriaus ir kitų specializuotų šaltinių tyrimai, apimantys konkrečius propagandos sklaidos atvejus socialiniuose tinkluose, žiniasklaidoje ir viešojoje erdvėje. Šis metodas leido ne tik identifikuoti dominuojančius naratyvus, bet ir atskleisti jų struktūrines savybes, sklaidos modelius ir tikslines auditorijas.

Tyrimo chronologinis laikotarpis apima 2020–2026 metus, nes būtent šiuo laikotarpiu fiksuojamas reikšmingas propagandos intensyvumo augimas, ypač po 2022 m. vasario 24 d. Rusijos invazijos į Ukrainą.

Sisteminis teisės analizės metodas taikytas nagrinėjant administracinės, civilinės ir baudžiamosios teisės normas ne kaip atskiras, izoliuotas taisykles, o kaip tarpusavyje susijusią sistemą. Šis metodas leido įvertinti, ar skirtingų teisės šakų priemonės veikia nuosekliai ir papildo viena kitą, ar, priešingai, sudaro fragmentišką ir neišbaigtą teisinę konstrukciją. Sisteminis požiūris ypač svarbus atskleidžiant atotrūkį tarp norminių draudimų ir konkrečių atsakomybės mechanizmų.

Lyginamasis metodas taikytas dviem lygmenimis. Pirma, lyginamos skirtingų teisės šakų (administracinės, civilinės, baudžiamosios teisės) priemonės, nustatant jų taikymo sritis, veiksmingumo ribas ir tarpusavio sąveiką. Antra, Lietuvos teisinis reguliavimas lyginamas su ES lygmens reglamentavimu (DSA, NIS2), siekiant nustatyti, kaip nacionalinės ir viršnacionalinės priemonės papildo arba dubliuoja viena kitą ir kokios institucinės kompetencijų ribos egzistuoja. Atvejo analizės metodas (angl. case study) taikytas trečiajame darbo skyriuje, analizuojant konkrečius administracinės ir baudžiamosios praktikos pavyzdžius. Kiekvienas atvejis – LR TK sprendimai dėl „RTR Planeta“, „PBK Lietuva“, „NTV Mir Lietuva“, „Komentaras TV“; Algirdo Paleckio bylos dėl Sausio 13-osios neigimo; Viačeslavo Titovo byla dėl partizanų šmeižimo; Medininkų žudynių byla; asociacijos „Tarptautinis geros kaimynystės forumas“ likvidavimo byla – analizuojamas kaip savarankiškas empirinis vienetas, atskleidžiantis konkrečią Rusijos naratyvo formą ir teisinio atsako modelį. Atvejų parinkimą lėmė du kriterijai: pirma, jų tiesioginis ryšys su strateginiais Rusijos propagandos naratyvais, antra, teismo ar institucijos sprendimo egzistavimas, leidžiantis įvertinti faktinį teisinių priemonių veiksmingumą.

Teleologinis (tikslinis) teisės aiškinimo metodas taikytas analizuojant teisės normų tikslus informacinių grėsmių kontekste. Šis metodas leido įvertinti, ar galiojančios normos – sukurtos iš dalies kitokio medijų aplinkos kontekste – yra tinkamos šiuolaikinių hibridinių informacinių grėsmių neutralizavimui, ar reikalauja papildymo arba tikslinimo.

Tyrimo empirinę bazę sudaro: Lietuvos Respublikos teismų sprendimai ir nutartys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, apygardų ir apylinkių teismų), Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimai bylose prieš Lietuvą, Valstybės saugumo departamento grėsmių vertinimai (2020–2025 m.), Lietuvos kariuomenės strateginės komunikacijos departamento analizės (2021–2024 m.), Nacionalinio kibernetinio saugumo centro ataskaitos, Lietuvos radijo ir televizijos komisijos sprendimai, Generalinės prokuratūros pranešimai ir metodinės rekomendacijos, NATO ir EEAS oficialūs dokumentai, taip pat recenzuoti moksliniai straipsniai ir specializuotų organizacijų (Debunk.org, EUvsDisinfo) tyrimai.

Tyrimo ribotumą lemia keletas veiksnių. Pirmą, dalis ikiteisminių tyrimų, susijusių su Rusijos propagandos naratyvais, šio darbo rašymo metu dar nebuvo baigti, todėl kai kurių bylų analizė grindžiama tik viešai prieinamais duomenimis. Antra, socialinių tinklų propagandos sklaidos tyrimai remiasi nepriklausomų tyrėjų (Debunk.org) duomenimis, kurie nėra oficialūs valstybiniai šaltiniai, todėl jų reprezentatyvumas gali būti ribotas. Trečia, kai kurie VSD žvalgybos vertinimų aspektai yra įslaptinti ir neprieinami viešajai analizei, todėl tyrimas grindžiamas tik viešai paskelbtomis ataskaitų dalimis. Nurodyti ribotumai neiškreipia esminių tyrimo išvadų, tačiau lemia, kad kai kurios rekomendacijos turi de lege ferenda pobūdį ir reikalautų papildomos empirinės patikros.

Baigiamojo darbo struktūra. Magistro baigiamąjį darbą sudaro trys pagrindinės dalys. Pirmoje dalyje apžvelgiamos pagrindinės informacinio karo priemonės, jų pobūdis ir pasireiškimo būdai.

Antroje dalyje analizuojami Lietuvoje vyraujantys strateginiai Rusijos propagandos naratyvai, jų poveikis Lietuvos visuomenei. Trečioje dalyje aptariamos teisinės kovos priemonės su strateginiais Rusijos propagandos naratyvais, jų reglamentavimas Lietuvos teisės aktuose, baudžiamojoje praktikoje, analizuojami konkretūs pavyzdžiai.

1. HIBRIDINĖS GRĖSMĖS IR INFORMACINIS KARAS: SAMPRATOS IR PASIREIŠKIMO FORMOS

Hibridinis karas – tai konfliktavimo būdas, kai prieš valstybę ar visuomenę vienu metu derinamos karinės ir nekarinės, atviros ir slaptos priemonės, siekiant silpninti valstybę, kelti chaosą ir trinti ribą tarp taikos ir karo. NATO ir ES prie tokių priemonių priskiria dezinformaciją, kibernetines atakas, ekonominį spaudimą, slaptą politinį veikimą, sabotажą, nereguliarių ginkluotų grupių naudojimą ir net grasinimą karine jėga⁶.

Paprastaiariant, tai ne tik raketos ar tankai. Tai ir bandymas paveikti žmonių nuomonę, supriešinti visuomenę, trikdyti institucijų darbą, pulti infrastruktūrą ar daryti spaudimą ekonomikai taip, kad taikinys būtų silpninamas iš vidaus. Pagrindiniai hibridinių grėsmių pasireiškimo būdai kurie aptariami⁷:

- dezinformacija ir propaganda – melagingos ar klaidinančios informacijos skleidimas per žiniasklaidą, socialinius tinklus, anoniminius kanalus.

- kibernetinės atakos – įsilaužimai į valstybės institucijų, įmonių ar kritinės infrastruktūros sistemas, duomenų vagystės, svetainių trikdymas.

- politinis ir informacinis poveikis – bandymai daryti įtaką rinkimams, politinėms partijoms, viešajai nuomonei.

- socialinės įtampos kurstymas – tautinių, religinių, socialinių ar istorinių skirtumų išnaudojimas visuomenės suskaldymui.

- teisinės ir diplomatinės priemonės – tarptautinių normų manipuliavimas, melagingi kaltinimai, spaudimas per tarptautines organizacijas.

- netiesioginis karinis veikimas – samdinių, nepažymėtų ginkluotų grupių, provokacijų pasienyje naudojimas.

- kritinės infrastruktūros trikdymas – energetikos, ryšių, transporto, vandens tiekimo ar kitų svarbių sistemų veiklos sutrikdymas.

Tikslas dažniausiai yra ne tik fiziškai nugalėti, bet ir:

- pakirsti pasitikėjimą valdžia ir žiniasklaida,

- suskaldyti visuomenę,

- sutrikdyti sprendimų priėmimą,

- priversti valstybę nusileisti neformaliai, net neprasidėjus klasikiniam karui⁸.

⁶ NATO, „Countering hybrid threats“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 23d.
<https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats?>

⁷ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 23d.

⁸ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 23d.

Rusijos kare prieš Ukrainą hibridinis karas pasireiškė tuo, kad kariniai veiksmai buvo derinami su įvairiomis informacinėmis ir kibernetinėmis operacijomis. ES oficialūs šaltiniai nurodo, kad Rusijos dezinformacija apie Ukrainą buvo kuriama dar iki plataus masto invazijos 2022 m. vasario 24 d.: jau nuo 2014 m. buvo formuojami melagingi pretekstai puolimui, o prieš invaziją skleisti mitai apie tariamą „genocidą Donbase“ ir „denacifikaciją“⁹. Taip pat Ukrainoje buvo pastebimas ir kibernetinių atakų bei karinių veiksmų derinimas. Europos Parlamento analizėje nurodoma, kad atakų poveikis siekė nuo pagrindinių paslaugų trikdymo iki duomenų vagystės ir dezinformacijos; naudoti elektroniniai sukčiavimo laiškai, duomenis naikinanti kenkėjiška programinė įranga ir įvairios kitos priemonės. Buvo vykdomas spaudimas skaitmeninėje erdvėje, ne tik karo fronte¹⁰.

Dar vienas ryškus hibridinių veiksmų požymis – smūgiai infrastruktūrai kartu su naratyvų kontrole. Europos Sąjungos diplomatinė tarnyba (angl. The European External Action Service, toliau EEAS), pažymi, kad Rusijos smūgiai Ukrainos energetikos tinklui buvo lydimi užsienio informacinės manipuliacijos ir kišimosi kampanijų (angl. Foreign Information Manipulation and Interference, toliau FIMI), kuriomis padėtis, kai visiškai nutrūksta (nutraukiamas) elektros tiekimas (angl. blackout'ai) buvo išnaudojami pasakoti apie tariamą Ukrainos silpnumą ir Vakarų nuovargį. Kitaip tariant, buvo puolama ir elektros tinklai, infrastruktūra, ir visuomenės suvokimas¹¹.

Baltijos regione labai aiškus pavyzdys yra migrantų kaip hibridinės atakos priemonės naudojimas 2021 m. vasarą. Migrantai buvo atvežami prie Baltarusijos - Lietuvos sienos ir masiškai nuolat pažeidinėjo Lietuvos sieną patekdami į teritoriją. Europos Parlamento tyrimų tarnyba šį reiškinį vadina nauja hibridinės atakos prieš ES forma, ypač nukreipta prieš Lietuvą, Latviją ir Lenkiją¹². Kitas pavyzdys – GPS trikdymas ir GPS signalų klastojimas. 2025 m. gegužės 20 d. ES Taryba paskelbė sankcijas subjektams, kuriuos laiko atsakingais už elektroninių destabilizuojančių priemonių naudojimą, įskaitant tyčinį trikdymą (angl. „jamming“) ir kibernetinę apgaulę (angl. „spoofing“), pirmiausia nukreiptas prieš Baltijos valstybes ir trikdžiusias civilinę aviaciją.

⁹ Press and information team of the Delegation to CHINA, „Disinformation About Russia's invasion of Ukraine - Debunking Seven Myths spread by Russia“ www.eeas.europa.eu žiūrėta 2026m. kovo 23d.
https://www.eeas.europa.eu/delegations/china/disinformation-about-russias-invasion-ukraine-debunking-seven-myths-spread-russia_en?s=166

¹⁰ PRZETACZNIK Jakub „Russia's war on Ukraine: Timeline of cyber-attacks“ www.europarl.europa.eu žiūrėta 2026m. kovo 23d.
https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI%282022%29733549

¹¹ European External Action Service (EEAS), „Ukraine“ <https://euvsdisinfo.eu/> žiūrėta 2026m. kovo 23d.
<https://euvsdisinfo.eu/ukraine/>

¹² M. M. Mentzelopoulou „Instrumentalisation in the field of migration and asylum“ www.europarl.europa.eu žiūrėta 2026m. kovo 23d.
https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739204/EPRS_BRI%282022%29739204_EN.pdf

Tai labai aiškus hibridinio spaudimo pavyzdys regione¹³.

Dar vienas svarbus pavyzdys - kritinės povandeninės infrastruktūros pažeidžiamumas Baltijos jūroje. Po kabelių ir kitų jungčių pažeidimų NATO 2025 m. sausio 14 d. pradėjo operaciją „Baltic Sentry“, skirtą stiprinti kritinės infrastruktūros apsaugą Baltijos jūroje. Tačiau svarbu pažymėti, jog ne kiekvienas toks incidentas yra galutinai ir viešai priskirtas Rusijai — dalis atvejų vis dar tiriami, todėl kalbama apie įtariamą sabotažą ir didėjančią rizikos lygį¹⁴.

Visi išvardinti pavyzdžiai rodo, kad hibridinis karas - tai ne tik technikos ir karių mūšiai fronte. Tai sudėtingas darinys, kuriame glaudžiai persipina informacinės priemonės, įvairios kibernetinės atakos, infrastruktūros veiklos trikdymas, taip pat ir konvencinės karinės jėgos naudojimas. Šio sudėtingo daugiasluoksnio mechanizmo tikslas yra silpninti valstybę, kiršinti ir skaldyti jos visuomenę dar iki aiškios „klasikinio karo“ ribos.

1.1 INFORMACINIS SAUGUMAS HIBRIDINIŲ GRĖSMIŲ KONTEKSTE: SAMPRATA IR TEISINIAI PAGRINDAI

Kaip jau buvo minėta ir pastarųjų metų saugumo aplinka rodo, kad valstybių konfrontacija vis dažniau vyksta ne tik mūšio lauke, bet ir informacinėje erdvėje, skaitmeniniuose tinkluose bei visuomenės sąmonėje. NATO pažymi, kad hibridinės grėsmės jungia karines ir nekarines, atviras ir slaptas priemones, įskaitant dezinformaciją, kibernetines atakas ir ekonominį spaudimą, o jų tikslas – ištrinti ribą tarp taikos ir karo bei destabilizuoti visuomenes. Europos išorės veiksmų tarnyba pabrėžia, kad šios kampanijos dažnai vykdomos taip, kad liktų žemiau arba šalia oficialaus karo slenksčio, tačiau realiai silpnintų demokratines institucijas, kritinę infrastruktūrą ir visuomenės pasitikėjimą valstybe¹⁵. Tradicinėje saugumo sampratoje informacinis saugumas dažniausiai siejamas su informacijos konfidencialumu, vientisumu ir prieinamumu. Tačiau hibridinio karo sąlygomis šis apibrėžimas tampa per siauras. NATO savo požiūryje į informacinės grėsmes nurodo, kad priešiškos informacinės veiklos taikosi ne tik į technologinius taikinius, bet ir į demokratinius procesus, institucijas, vertybes bei piliečių

¹³ Council of the EU, „Russian hybrid threats: EU lists further 21 individuals and 6 entities and introduces sectoral measures in response to destabilising activities against the EU, its member states and international partners“ www.consilium.europa.eu žiūrėta kovo 23d.

<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/20/russian-hybrid-threats-eu-lists-further-21-individuals-and-6-entities-and-introduces-sectoral-measures-in-response-to-destabilising-activities-against-the-eu-its-member-states-and-international-partners/>

¹⁴ NATO „NATO launches 'Baltic Sentry' to increase critical infrastructure security“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2025/01/14/nato-launches-baltic-sentry-to-increase-critical-infrastructure-security>

¹⁵ NATO „Countering hybrid threats“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats>

saugumą. Tokios grėsmės ardo pasitikėjimą valdžia ir viešosiomis institucijomis, didina susipriešinimą ir apsunkina gebėjimą atskirti faktus nuo manipuliacijos¹⁶.

Hibridiniame kare viena svarbiausių grėsmių yra įvairios kibernetinės operacijos prieš valstybines institucijas, kariuomenę, energetiką, ryšius ir kitą kritinę infrastruktūrą. NATO pabrėžia, kad Rusija savo politiniams tikslams pasiekti naudoja sudėtingas hibridines, ilgalaikes ir trumpalaikes strategijas, apimančias politinį kišimąsi, kenkėjišką kibernetinę veiklą ir ekonominį spaudimą. Lietuvos NKSC Regioninis kibernetinės gynybos centras 2025 m. studijoje pažymi, kad Rusija išlieka aktyviausia priešiško kibernetinių operacijų rėmėja Europoje, o nuo 2022 m. kibernetines atakas naudoja kaip strateginį karo instrumentą – prieš civilinę infrastruktūrą, karines sistemas ir politinį stabilumą¹⁷.

Antra rimta grėsmių grupė – informacinio ir psichologinio pobūdžio operacijos. NATO nurodo, kad informacinės grėsmės dažnai kuriamos ne tam, kad žmogus patikėtų viena konkrečia melagiena, bet tam, kad būtų sukeltas informacinis chaosas ir piliečiai prarastų galimybę atskirti faktą nuo fikcijos. Europos Sąjunga šį reiškinį sieja su FIMI – užsienio informacine manipuliacija ir kišimusi, kuris naudojamas demokratijoms destabilizuoti. Tokiu būdu informacinė erdvė tampa tiesioginiu geopolitinės kovos lauku¹⁸.

Trečia grėsmių grupė – technologijų ir socialinės inžinerijos sąveika. Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros (angl. The European Union Agency for Cybersecurity, toliau ENISA) 2024 m. grėsmių apžvalga rodo, kad dabartiniame Europos kibernetiniame lauke ryškios grėsmės yra kenkimo prieinamumui atakos, grėsmės duomenims, socialinė inžinerija ir informacinė manipuliacija. Valstybės saugumo departamento (toliau VSD) 2026 metų Lietuvos grėsmių vertinime pažymima, kad dirbtinis intelektas gali spartinti dezinformacijos sklaidą, o žmogaus veiksnys išlieka didžiausia pažeidžiamumo vieta, nes priešiški veikėjai aktyviai išnaudoja emocijas, skubos jausmą ir pasitikėjimą autoritetais, kad išgautų prieigą prie sistemų ar duomenų¹⁹. Lietuvoje 2024 metais Nacionalinis kibernetinio saugumo centras (NKSC) užregistravo 3 874 kibernetinius incidentus – tai 63 procentais daugiau nei 2023 metais²⁰. „Kibernetinių incidentų augimas atskleidžia, kad kibernetinis saugumas yra neatsiejama nacionalinio saugumo dalis. Didėjanti geopolitinė įtampa, hibridinės atakos, šnipinėjimas ir

¹⁶ NATO „Countering hybrid threats“ [www.nato.int/en](https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats) žiūrėta 2026m. kovo 23d.

¹⁷ NATO „Countering hybrid threats“ [www.nato.int/en](https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats) žiūrėta 2026m. kovo 23d.
<https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats>

¹⁸ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 23d.

¹⁹ Security Delta „ENISA THREAT LANDSCAPE 2024“ [www.securitydelta.nl](https://securitydelta.nl/media/com_hsd/report/690/document/ENISA-Threat-Landscape-2024.pdf) žiūrėta 2026m. kovo 23d.
https://securitydelta.nl/media/com_hsd/report/690/document/ENISA-Threat-Landscape-2024.pdf

²⁰ Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, “Nacionalinė kibernetinio saugumo būklės ataskaita: pernai 63 proc. išaugo kibernetinių incidentų skaičius” www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d.
https://www.nksc.lt/naujienos/nacionaline_kibernetinio_saugumo_bukles_ataskaita_.html

povandeninės infrastruktūros pažeidimai Baltijos jūroje rodo, kad stabilumas ir taika nėra savaime suprantami“, – sakė krašto apsaugos viceministras T. Godliauskas²¹. Augantis kibernetinių incidentų skaičius palaipsniui suponuoja išvadą, kad „kibernetinės atakos, kurios dar prieš kelerius metus atrodė kaip išimtinai technologinis rūpestis, tampa nacionalinio saugumo klausimu. Lietuva į šią sritį žiūri vis rimčiau: stiprina institucijų bendradarbiavimą, kuria pažangias sistemas ir investuoja į specialistų kompetencijas“²².

Informacinį saugumą hibridinio karo kontekste tikslinga apibrėžti kaip valstybės, institucijų ir visuomenės gebėjimą apsaugoti informacines sistemas, sprendimų priėmimo procesus, viešąją komunikaciją ir kolektyvinį pasitikėjimą nuo koordinuoto priešiško poveikio. Tai rodo, kad informacinis saugumas šiandien turi būti suvokiamas kaip platesnio nacionalinio atsparumo dalis²³.

Hibridinio karo kontekste yra trys informacinio saugumo sluoksniai. Pirmasis – technologinis sluoksnis, kuris apima tinklų segmentavimą, daugialypę autentifikaciją, prieigos kontrolę, atsargines kopijas, pažeidžiamumų valdymą, debesų saugos užtikrinimą, nuolatinį stebėjimą ir reagavimą į incidentus. NKSC analizė pabrėžia, kad priešiški veikėjai taikosi ir į nepakankamai apsaugotas debesijos paskyras, ir į tiekimo grandines, o Lietuvos grėsmių vertinimas akcentuoja dviejų sluoksnių autentifikacijos bei prieigos kontrolės svarbą organizacijose²⁴.

Instituciniu sluoksniu vadinamas antrasis sluoksnis. NATO nurodo, kad veiksmingas atsakas į hibridines grėsmes reikalauja geresnio situacijos suvokimo, žvalgybos ir analizės, mokymų, pratybų bei civilinių ir karinių priemonių derinimo. Europos Sąjunga savo ruožtu vysto „Hybrid Toolbox“, kuri leidžia identifikuoti sudėtingas hibridines kampanijas, koordinuoti tarpsektorinį atsaką, taikyti sankcijas ir pasitelkti specializuotas greitojo reagavimo priemones. Vadinasi, informacinis saugumas priklauso ne vien nuo pavienių organizacijų, bet ir nuo visos valstybės koordinacinio pajėgumo²⁵.

²¹ Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, „Nacionalinė kibernetinio saugumo būklės ataskaita: pernai 63 proc. išaugo kibernetinių incidentų skaičius“ www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nksc.lt/naujienos/nacionaline-kibernetinio-saugumo-bukles-ataskaita.html>

²² Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, „Dėmesys Lietuvos atsparumui virtualioje erdvėje: kviečia pažvelgti į kibernetinio saugumo užkulius“ www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nksc.lt/naujienos/demesys-lietuvos-atsparumui-virtualioje-e-88a18838.html>

²³ The Diplomatic Service of the European Union, „Countering Hybrid Threats“ www.eeas.europa.eu žiūrėta kovo 23d. https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-action-countering-hybrid-threats_en

²⁴ National Cyber Security Centre, „A COMPARATIVE STUDY OF RUSSIAN OFFENSIVE CyBER CAPABILITIES FROM 2022 TO 2025“ www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nksc.lt/doc/rkgc/A-Comparative-Study-of-Russian-Cyber-Offensive-Capabilities-from-2022-to-2025.pdf>

²⁵ NATO, „Countering hybrid threats“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats>

Trečiasis sluoksnis vadinamas visuomeniniu. Čia NATO aiškiai pabrėžia, kad informacinės grėsmės turi būti atremiamos visos visuomenės principu, nes jų taikinyis yra bendras socialinis audinys, pasitikėjimas ir demokratinė kultūra. Tai reiškia, kad medijų raštingumas, kritinis mąstymas, viešojo sektoriaus komunikacijos gebėjimai ir greitas melagingų naratyvų paneigimas tampa ne mažiau svarbūs už ugniasienes ar antivirusines sistemas. Lietuvos grėsmių vertinime taip pat matyti, kad istorinės atminties manipuliavimas, propaganda ir AI pagrįstas klaidinantis turinys naudojami kaip ilgalaikio poveikio priemonės prieš visuomenės sanglaudą²⁶.

Hibridinio karo aplinkoje informacinio saugumo negalima užtikrinti vien techninėmis priemonėmis, todėl itin svarbus tampa teisinis ir politinis reguliavimas. ES NIS2 direktyva sukuria vieningą teisinį kibernetinio saugumo pagrindą 18 kritinių sektorių ir įpareigoja valstybes nares rengti nacionalines kibernetinio saugumo strategijas bei stiprinti tarpvalstybinį reagavimą. Tai rodo perėjimą nuo fragmentiško kibernetinio saugumo prie sisteminio atsparumo modelio²⁷.

Lietuvai informacinio saugumo tema hibridinio karo kontekste yra ypač aktuali dėl geopolitinės padėties, narystės NATO ir ES bei nuolatinio priešiškų informacinių ir kibernetinių veiksmų spaudimo. VSD 2025 metų Lietuvos nacionaliniame grėsmių vertinime pažymima, kad Rusijos propaganda prieš Lietuvą orientuota į istorinio revizionizmo naratyvus, antisovietinio pasipriešinimo diskreditavimą ir valstybės įvaizdžio menkinimą tarptautinėje erdvėje. Tame pačiame vertinime nurodoma, kad Rusijos ir Kinijos žvalgybos tarnybos nuolat taikosi į Lietuvos viešojo sektoriaus informacines sistemas, o žmogaus veiksnys išlieka pagrindine pažeidžiamumo grandimi²⁸.

Lietuvos informacinio saugumo politika hibridinio karo sąlygomis turi būti grindžiama kelių sluoksnių atsparumo modeliu. Pirmasis sluoksnis yra kritinės infrastruktūros ir viešojo sektoriaus kibernetinės brandos stiprinimas: kibernetinio valdymo gerinimas, incidentų stebėsenos ir reagavimo pajėgumų plėtra, tiekimo grandinių sauga, prieigų kontrolė ir darbuotojų parengtis. Lietuvos Krašto apsaugos ministerijos 2024 m. apžvalga pažymi, kad šalis stiprina kibernetinį atsparumą per NIS2 perkėlimą į nacionalinę teisę, Kibernetinės gynybos vadavietės sukūrimą, stebėsenos ir reagavimo gebėjimų plėtrą bei viešojo atsparumo stiprinimą. Toje pačioje apžvalgoje nurodoma, kad daugiau kaip pusė 2024 m. registruotų incidentų buvo susiję su piktavališka

²⁶ Ministry of National Defence, „The National Threat Assessment by the State Security Department of the Republic of Lithuania 2025“ [www.kam.lt](https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-GR-ENG-02-21-El-be-uzraso_.pdf) žiūrėta 2026m. kovo 23d.

²⁷ Europos Komisija, „NIS2 Directive: securing network and information systems“ [www.digital-strategy.ec.europa.eu](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/nis2-directive) žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/nis2-directive>

²⁸ Ministry of National Defence, „The National Threat Assessment by the State Security Department of the Republic of Lithuania 2025“ [www.kam.lt](https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-GR-ENG-02-21-El-be-uzraso_.pdf) žiūrėta 2026m. kovo 23d. https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-GR-ENG-02-21-El-be-uzraso_.pdf

socialine inžinerija, o nepakankamas tiekimo grandinės dalyvių dėmesys kibernetiniam saugumui įvardijamas kaip reikšminga nacionalinio saugumo problema²⁹.

Informacinis saugumas hibridinio karo kontekste reiškia daug daugiau negu tradicinę informacinių sistemų apsaugą. Tai yra valstybės ir visuomenės atsparumo forma, apimanti technologinius, institucinius, komunikacinius ir teisinius elementus. Hibridinės grėsmės veikia kompleksiskai: kibernetinės atakos derinamos su dezinformacija, socialine inžinerija, sabotazu ir poveikiu demokratiniais procesams. Dėl to informacinio saugumo užtikrinimas turi remtis ne vien techniniu reagavimu, bet ir visos visuomenės principu, stipria viešąja komunikacija, kritinės infrastruktūros apsauga, pažangių teisinių reguliavimu ir glaudžiu tarptautiniu bendradarbiavimu³⁰.

Antrasis sluoksnis yra informacinis ir komunikacinis atsparumas. NATO pabrėžia, kad priešiškos informacinės veiklos siekia silpninti pasitikėjimą valstybės institucijomis, skaldyti visuomenę ir trikdyti demokratinius procesus, todėl vienas svarbiausių atsako instrumentų yra proaktyvi, tiksli ir laiku teikiama viešoji komunikacija. EEAS taip pat nurodo, kad atsparumas užsienio informacinei manipuliacijai turi būti grindžiamas visos visuomenės požiūriu, apimančiu strateginę komunikaciją, nepriklausomos žiniasklaidos ir faktų tikrinimo tinklų stiprinimą, pilietinės visuomenės įtraukimą bei skaitmeninį, medių ir informacinį raštingumą. Iš to darytina išvada, kad Lietuvos informacinio saugumo politikoje krizių komunikacijos planai ir savalaikis visuomenės informavimas turėtų būti laikomi ne papildomomis, o esminėmis nacionalinio atsparumo priemonėmis³¹.

Trečiasis sluoksnis yra integruotas techninių ir poveikio operacijų supratimas. NKSC Regioninio kibernetinės gynybos centro 2025 m. studija rodo, kad Rusijos kibernetinės operacijos nuo 2022 m. buvo naudojamos ne tik trumpalaikiam trikdymui, bet ir ilgalaikiam poveikiui: jos buvo derinamos su informacinėmis operacijomis, psichologinėmis kampanijomis, civilinės infrastruktūros trikdymu ir platesniais hibridinio karo tikslais. Lietuvos Nacionalinis grėsmių vertinimas papildomai pažymi, kad Rusijos propaganda prieš Lietuvą orientuota į istorinio revizionizmo, tariamos „rusofobijos“ ir antisovietinio pasipriešinimo diskreditavimo naratyvus, o priešiškos tarnybos, siekdamos prieigos prie valstybės institucijų sistemų, naudoja ir psichologinę

²⁹ Ministry of National Defence, „OVERVIEW OF THE CYBERSECURITY STATUS IN LITHUANIA: KEY INFORMATION 2024“ [www.kam.lt](https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/07/Overview-of-the-Cybersecurity-status_LT_2024.pdf) žiūrėta 2026m. kovo 23d.

³⁰ NATO, „Countering hybrid threats“ [www.nato.int/en](https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats) žiūrėta 2026m. kovo 23d.

³¹ NATO, „NATO’s approach to counter information threats“ [www.nato.int/en](https://www.nato.int/en/what-we-do/wider-activities/natos-approach-to-counter-information-threats) žiūrėta 2026m. kovo 23d.

manipuliaciją, ir naujas technologines priemones³².

1.2. STRATEGINIŲ NARATYVŲ TEORIJA: SAMPRATA, STRUKTŪRA IR RŪŠYS

Strateginiai naratyvai teorinėje perspektyvoje suprantami ne kaip pavienės politinės žinutės ar propagandiniai šūkiai, bet kaip platesni pasakojimai, kurie paaiškina, kas vyksta tarptautinėje sistemoje, kas yra pagrindiniai veikėjai, kokios vertybės ir tikslai jiems priskiriami, bei kokie veiksmai laikomi teisėtais ir būtinais. Įvairūs autoriai, tokie kaip Miskimmon, O'Loughlin ir Roselle, strateginių naratyvų teoriją plėtoja kaip priemonę suprasti, kaip politiniai veikėjai konstruoja bendrą tarptautinės politikos prasmę ir tokiu būdu formuoja kitų veikėjų lūkesčius, nuostatas bei elgesį. 2024 m. leidinio „Strateginiai naratyvai, švelnioji galia ir užsienio politika (angl. “Strategic Narratives, Soft Power, and Foreign Policy,”) publikuotame skyriuje autoriai pabrėžia, kad strateginių naratyvų analizė leidžia paaiškinti, kaip veikėjai per komunikacijos grandines laike įprasmina savo praeitį, dabartį ir ateitį, o kartu – kaip formuojasi legitimumas, autoritetas ir politinių projektų įgyvendinimo tikimybė³³. Todėl strateginiai naratyvai svarbūs ne tik kaip retorinė technika, bet ir kaip viena esminių šiuolaikinės galios, užsienio politikos bei tarptautinės tvarkos analizės kategorijų³⁴.

Svarbu pabrėžti, kad strateginis naratyvas nėra tiesiog „istorija apie politiką“. Akademiniame literatūroje jis apibrėžiamas kaip „istorija su politiniu tikslu“, t. y. toks pasakojimas, kuris naudojamas siekiant paveikti kitų elgesį. Iš to išplaukia du svarbūs aspektai. Pirma, naratyvas visada turi normatyvinį ir politinį krūvį: jis ne tik aprašo tikrovę, bet ir pasiūlo jos interpretaciją, kurioje vieni veikėjai įteisinami, kiti delegitimuojami, o tam tikri politiniai sprendimai pateikiami kaip būtini ar neišvengiami. Antra, strateginiai naratyvai nėra neutralūs; jie veikia kaip prasminiai rėmai, organizuojantys politinę vaizduotę ir nubrėžiantys ribas tam, kas auditorijoms ima atrodyti įmanoma, priimtina ar teisėta³⁵. Strateginių naratyvų teorinė reikšmė ypač išryškėja lyginant ją su minkštosios galios samprata. Roselle, Miskimmon ir O'Loughlin teigia, kad klasikinė *soft power* arba minkštosios galios prieiga pernelyg dažnai koncentruojasi į išteklius – kultūrą, vertybes ar politiką – tačiau nepakankamai paaiškina, kaip įtaka iš tikrųjų atsiranda ir kodėl vienais atvejais ji

³² National Cyber Security Centre, „A COMPARATIVE STUDY OF RUSSIAN OFFENSIVE CYBER CAPABILITIES FROM 2022 TO 2025“ www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d.

https://www.nksc.lt/doc/rkgc/A_Comparative_Study_of_Russian_Cyber_Offensive_Capabilities_from_2022_to_2025.pdf

³³ Alister Miskimmon, Ben O'Loughlin, Laura Roselle, “Strategic Narratives, Soft Power, and Foreign Policy,” in *The Oxford Handbook of Foreign Policy Analysis*, ed. Juliet Kaarbo ir Cameron G. Thies (Oxford: Oxford University Press, 2024), 445–461.

³⁴ Ibid, 445–461,

³⁵ Laura Roselle, Alister Miskimmon, Ben O'Loughlin, “Strategic Narrative: A New Means to Understand Soft Power,” *Media, War & Conflict* 7, nr. 1 (2014): 70–84.

veikia, o kitais – ne³⁶. Strateginių naratyvų prieiga šią problemą sprendžia perkeldama dėmesį nuo „turimų patrauklumo išteklių“ prie komunikacinių procesų, per kuriuos kuriamas bendras prasmės laukas. Atkreiptinas dėmesys ne tik į tai, kokias vertybes ar idėjas valstybė deklaruoja, bet ir į tai, ar jos įtraukiamos į nuoseklų, įtikinamą ir auditorijoms atpažįstamą pasakojimą. Tokiu būdu strateginis naratyvas gali būti suprantamas kaip mechanizmas, paaiškinantis, kaip minkštoji galia įgyja politinį poveikį³⁷.

Strateginių naratyvų teorijoje dažniausiai skiriamos trys pagrindinės naratyvų rūšys. Pirmoji – sistemos arba dar vadinami sisteminiai naratyvai (angl. system narratives), kurie aiškina, kaip sutvarkytas pasaulis, kas jame yra pagrindiniai veikėjai ir pagal kokią logiką veikia tarptautinė sistema. Sistemos naratyvai dėl to yra ypač svarbūs tarptautinės tvarkos tyrimuose, nes jie įrėmina, kaip valstybės ir kiti veikėjai supranta globalių procesų pobūdį ir savo vietą juose.

Antroji rūšis – tapatybės naratyvai. Pirminėje Miskimmon, O’Loughlin ir Roselle schemoje jie dažnai vadinami nacionaliniais naratyvais (angl. national narratives), nes apibrėžia valstybės ar tautos istoriją, vertybes, tikslus ir įvaizdį. Tapatybės naratyvai atsako į klausimą, kas „mes“ esame, kokį vaidmenį sau priskiriame ir kokios normos laikomos mūsų veikimo pagrindu. Šio tipo naratyvai ypač svarbūs todėl, kad jie sieja kolektyvinę atmintį su ateities vizija: valstybė pasakoja save kaip tam tikrą istorinį subjektą, kuris turi išskirtinę misiją, atsakomybę ar teisę veikti tam tikru būdu.

Trečioji rūšis – klausimo arba politikos naratyvai (angl. issue narratives / policy narratives), kurie paaiškina, kodėl konkreti politika yra reikalinga, normatyviai pageidautina ir kaip ji turėtų būti įgyvendinta. Tokie naratyvai neapsiriboja vien sprendimo pristatymu. Jie sukuria platesnį kontekstą, įvardija veikėjus, apibrėžia konfliktą ar problemą ir pateikia siūlomą sprendimą kaip logišką bei teisėtą išeitį. Šitaip politinis sprendimas tampa ne tik administraciniu veiksmu, bet ir prasmingu atsaku į konkrečiai sukonstruotą grėsmę, krizę ar moralinį imperatyvą. Praktikoje tai reiškia, kad, pavyzdžiui, sankcijų politika, karinė pagalba ar tarptautinė intervencija gali būti įteisinamos ne vien teisiniais ar instituciniais argumentais, bet ir įtikinamu politikos naratyvu³⁸.

Iš pirmo žvilgsnio visos trys naratyvų rūšys skirtingos, tačiau literatūroje pabrėžiama, kad realioje politikoje jos yra glaudžiai susijusios. Sistemos arba sisteminis naratyvas nubrėžia bendrą pasaulio vaizdą, tapatybės naratyvas vaizduoja veikėją tame pasaulyje, o politikos naratyvas paaiškina konkretų veiksmą toje aplinkoje. Dėl šios priežasties strateginių naratyvų veiksmingumas labai priklauso nuo jų tarpusavio veikimo. Jei valstybė deklaruoja save kaip

³⁶ Laura Roselle, Alister Miskimmon, Ben O’Loughlin, “Strategic Narrative: A New Means to Understand Soft Power,” *Media, War & Conflict* 7, nr. 1 (2014): 70–84.

³⁷ Ibid, 70–84.

³⁸ Matthew Levinger, Laura Roselle „Narrating Global Order and Disorder“ www.cogitationpress.com žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.cogitationpress.com/politicsandgovernance/article/view/1174>

teisėmis, taika ir bendradarbiavimu grindžiamą veikėją, tačiau jos siūloma politika prieštarauja šiam įvaizdžiui, atsiranda naratyvinė įtampa, kuri mažina pasitikėjimą ir teisiškumą. Roselle ir bendraautorai pažymi, kad skirtingų naratyvų lygių sąveika padeda paaiškinti, kodėl kai kurie politiniai projektai sulaukia plataus palaikymo, o kiti susiduria su atviru skepticizmu ir įvairaus lygio prieštaravimais³⁹.

Atliekant strateginių naratyvų analizę, pirmiausia reikia atkreipti dėmesį į jų vidinę struktūrą. Analizuojant įvairius šaltinius identifikuotini keturi pagrindiniai naratyvo elementai. Be to, tokie autoriai kaip Roselle, Miskimmon ir O'Loughlin, remdamiesi Burke'o naratyvo samprata, taip pat išskiria keturis pagrindinius elementus: veikėjus, veikimo aplinką, konfliktą arba veiksmą ir sprendimą. Veikėjai nurodo, kas naratyve laikomi pagrindiniais dalyviais ir kokios savybės jiems priskiriamos; aplinka apibrėžia, kokiame pasaulyje veiksmas vyksta; konfliktas nusako problemą, grėsmę ar įtampą; o siūlomas sprendimas parodo, kokia išeitis laikoma teisėta ir pageidautina. Tokia struktūra leidžia suprasti, kodėl naratyvai turi politinę galią: jie ne tik aprašo įvykius, bet ir „nustato“ interpretacijos logiką, pagal kurią auditorija ima suvokti, kas yra grėsmė, kas yra auka, kas yra atsakingas veikėjas ir kokio atsako reikėtų tikėtis. Taigi naratyvas tampa ne vien pasakojimu, bet ir politinio veikimo schema⁴⁰.

Strateginiai naratyvai, apibendrinant, yra viena iš produktyviausių šiuolaikinių teorinių priemonių, leidžiančių analizuoti komunikacijos, galios ir legitimumo (įteisavimo) sąveiką tarptautiniuose santykiuose. Naratyvai padeda atskleisti, kaip politiniai veikėjai planuoja pasaulio vaizdinius, apibrėžia savo tapatybę ir pateisina konkrečias savo politikos kryptis. Strateginių naratyvų teorinis pranašumas slypi tame, kad jis apjungia skirtingus analizės lygmenis – sisteminį, tapatybinį ir politinį – bei parodo, jog tarptautinė politika yra ne tik materialių pajėgumų, bet ir prasminių kovų laukas. Dėl to ši teorija ypač tinkama tiriant šiuolaikines diplomatijos, viešosios diplomatijos, informacinės įtakos ir užsienio politikos legitimizacijos formas⁴¹. Apibendrinant, strateginiai naratyvai tai yra ilgalaikės komunikacijos strategijos, naudojamos informaciniame kare, kurios per nuolatinį kartojimą tampa tikrovės dalimi ir padeda pasiekti strateginius uždavinius.

³⁹ Matthew Levinger, Laura Roselle „Narrating Global Order and Disorder“ www.cogitationpress.com žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.cogitationpress.com/politicsandgovernance/article/view/1174>

⁴⁰ Alister Miskimmon, Laura Roselle, Ben O'Loughlin „Strategic narrative: A new means to understand soft power“ www.academia.edu žiūrėta 2026m. kovo 24d.

https://www.academia.edu/30200306/Strategic_narrative_A_new_means_to_understand_soft_power

⁴¹ Ben O'Loughlin, Laura Roselle „Forging the World: Strategic Narratives and International Relations“ www.academia.org žiūrėta 2026m. kovo 24d.

https://www.academia.edu/2783582/Forging_the_World_Strategic_Narratives_and_International_Relations

2. ŠIUOLAIKINIAI STRATEGINIAI RUSIJOS PROPAGANDOS NARATYVAI LIETUVOJE: IDENTIFIKAVIMAS IR ANALIZĖ

Išanalizavus hibridinio karo sampratą, informacinio saugumo ir strateginių naratyvų sampratą, tikslinga apžvelgti kokie šiuolaikiniai strateginiai Rusijos propagandos naratyvai yra eskaluojami, koks jų tikslas ir kaip juos atpažinti. Vienas iš magistro baigiamojo darbo uždavinių yra išskirti ir sistemiškai apibūdinti svarbiausius šiuolaikinius Rusijos propagandos naratyvus Lietuvoje, parodyti jų tarpusavio ryšį ir paaiškinti, kodėl jie veikia kaip strateginė, o ne atsitiktinė komunikacijos schema, taip pat išanalizuoti teisinės kovos priemonės, jų naudojimo praktiką. Europos išorės veiksmų tarnyba FIMI reiškinius, susijusius su strateginiais priešiškais naratyvais, apibrėžia kaip tyčinį, koordinuotą ir manipuliacinį elgesio modelį, keliantį grėsmę politiniams procesams, vertybėms ir demokratinėms procedūroms. Lietuvos atvejis šiame kontekste yra išskirtinis dėl geografinės padėties, narystės NATO, nuoseklios paramos Ukrainai ir istoriškai jautraus santykio su sovietine okupacija. Lietuvos žvalgybos vertinimai rodo, kad Rusija išlieka pagrindiniu ilgalaikiu grėsmių šaltiniu, o informacinės ir kibernetinės operacijos yra integrali platesnės priešiškos veiklos dalis⁴².

Remiantis viešai prieinamų dokumentų kokybine analize (2023–2025 m. Lietuvos grėsmių vertinimais⁴³, 2025 m. recenzuotu tyrimu apie propagandos naratyvus Lietuvoje, NATO StratCom COE darbais apie Rusijos informacinę įtaką Šiaurės ir Baltijos regione bei 2025 m. skaitmeninių manipuliacijų tendencijomis) konstatuotina, kad labiausiai yra eskaluojami šie trys naratyvai:

1. Lietuvos politinės sistemos ir valstybingumo delegitimizavimas.
2. NATO, Vakarų ir paramos Ukrainai diskreditavimas.
3. Istorinės atminties ir tapatybės perrašymas.

Išvardintų naratyvų strateginis tikslas yra silpninti visuomenės pasitikėjimą valstybe, mažinti paramą gynybos politikai ir skatinti visuomenės fragmentaciją. Taip pat aptariamos naujausios tendencijos: „neišvengiamo karo“, „neutralumo“, „rusofobijos“, dirbtinio intelekto generuojamo turinio ir koordinuotų daugiaplatformių kampanijų plėtra⁴⁴.

⁴² The Diplomatic Service of the European Union, „Information Integrity and Countering Foreign Information Manipulation & Interference (FIMI)“ www.eeas.europa.eu/en žiūrėta 2026m. kovo 24d. https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en

⁴³ Valstybės saugumo departamentas, „Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.vsd.lt/archyvas-gresmu-vertinimo-ataskaitos/>

⁴⁴ A. Pūraitė „PROPAGANDA NARRATIVES AS AN INSTRUMENT OF HYBRID THREATS IN LITHUANIA“ [www.mruni.eu](https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/9218) žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/9218>

2.1. LIETUVOS POLITINĖS SISTEMOS IR VALSTYBINGUMO DELEGITIMIZAVIMAS

Lietuvos politinės sistemos ir valstybingumo delegitimizavimas – tai bandymas įteigti, kad Lietuvos valstybė, jos Konstitucija, rinkimai ir institucijos nėra teisėti, neveikia Tautos vardu arba yra tik išorinių jėgų „priedanga“. Tai ypač jautru todėl, kad Lietuvos konstitucinė tvarka remiasi aiškiu pagrindu: Lietuva yra nepriklausoma demokratinė respublika, valstybę kuria Tauta, o suverenitetas priklauso Tautai⁴⁵. Lietuvos žvalgybos 2025 m. grėsmių vertinimas šį reiškinį aprašo gana tiesiogiai. Jame nurodoma, kad per 2024 m. rinkimus alternatyvios žiniasklaidos kanalai ir socialiniai tinklai skleidė prorusiškas idėjas, o melagingi teiginiai kvestionavo rinkimų teisėtumą, demokratiškumą ir skaidrumą. Toje pačioje ataskaitoje teigiama, kad Rusija aktyviai siekia diskredituoti Lietuvą, kaltindama ją istorijos perrašymu, „rusofobija“ ir tariamu rusakalbių persekiojimu, o dirbtinio intelekto priemonės gali būti naudojamos diskredituoti politinę sistemą ir skatinti nepasitikėjimą žiniasklaida bei rinkimais⁴⁶.

Svarbu atskirti delegitimizavimą nuo normalios demokratinės kritikos. Ne kiekviena griežta valdžios kritika yra antivalstybinė. Be to, ta pati žvalgybos ataskaita pabrėžia, kad nėra pagrindo tvirtinti, jog dalies gyventojų prorusiškos nuostatos automatiškai susiformavo vien dėl tikslingų Rusijos operacijų; veikiau kalbama apie visuomenės pažeidžiamumus, kuriuos priešiški veikėjai bando išnaudoti⁴⁷. Vienas iš tokių kontraversiškų veikėjų, Eduardas Vaitkus nuolat demonstruoja priešišumą ir prorusiškus pasisakymus. Kandidatuodamas į Prezidento rinkimus, jis teigė, kad „kad valdžia – išdavikai, o, anot kandidato, į Europos Sąjungą Lietuva niekada neišstojo, kaip ir neišstojo iš Sovietų Sąjungos. Kandidatas taip pat teigė, kad Europos Sąjungos teisės aktai yra viršesni už Lietuvos teisės aktus“⁴⁸. Minėtas veikėjas nuolat įrodinėja, kad NATO aljansas yra agresyvus, o Ukrainos prisijungimas prie NATO reikštų karo paskelbimą Rusijai⁴⁹.

Praktikoje delegitimizavimas dažniausiai taikosi į keletą tikslų: konstitucinius pagrindus, rinkimus, istorijos politiką, užsienio politiką, narystę NATO, paramą Ukrainai ir pasitikėjimą kariuomene. Lietuvos kariuomenė 2025 m. paskelbtoje 2024 m. analizėje nurodė, kad Rusijos propaganda siekia skatinti nepasitikėjimą savo valstybe, institucijomis ir vieni kitais, skleisti baimę ir poliarizuoti visuomenę. Kariuomenės analitikai taip pat buvo užfiksavę 3520 unikalų

⁴⁵ „Konstitucija“ [www.lrs.lt](https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm) žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>

⁴⁶ Valstybės saugumo departamentas, „Grėsmių nacionaliniams saugumui vertinimas 2025“ [www.kam.lt](https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-GR-LT-02-21-El-be-uzraso_.pdf) žiūrėta 2026m. kovo 24d. https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-GR-LT-02-21-El-be-uzraso_.pdf

⁴⁷ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 24d.

⁴⁸ A.Beresnevičiūtė „Kandidatų nuodėmės. Skandalingasis Eduardas Vaitkus: aiškino, kad esą 5G ryšys padės kontroliuoti mintis, o iš SSRS Lietuva niekada neišstojo“ [www.tv3.lt](https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/kandidatu-nuodemes-skandalingasis-eduardas-vaitkus-aiskino-kad-esa-5g-rysys-pades-kontroliuoti-mintis-o-is-ssrs-lietuva-niekada-neisstojo-n1334983) žiūrėta 2026m. kovo 24d.

<https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/kandidatu-nuodemes-skandalingasis-eduardas-vaitkus-aiskino-kad-esa-5g-rysys-pades-kontroliuoti-mintis-o-is-ssrs-lietuva-niekada-neisstojo-n1334983>

⁴⁹ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 24d.

priešiškos informacinės veiklos atvejų 2023 m., kurių tikslai buvo mažinti piliečių valią gintis, pasitikėjimą NATO ir paramą Ukrainai; tarp dažniausiai atakuotų taikinių minėti ir konstituciniai pagrindai⁵⁰.

VSD ir Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau-AOTD) aprašė Lietuvoje veikiančias vadinamųjų „suverenų“ grupes, kurios nepripažįsta valstybės institucijų, teismų ir įstatymų, gamina savo „dokumentus“, naudoja savadarbes numerių lenteles ir vykdo prieš institucijas nukreiptą „popierinį terorizmą“. Ataskaitoje pažymima, kad dalis jų Lietuvą laiko „neteisėta Vašingtono korporacija“, o Sovietų Sąjungą — „tikra“ valstybe. Tai jau ne vien išorinis naratyvas, bet ir reali vidinė valstybingumo diskreditavimo praktika⁵¹.

Šio magistrinio darbo autoriui teko asmeniškai keletą kartų bendrauti su vadinamaisiais „suverenais“. Minėti asmenys vieno iš policijos komisariate apsilankymo metu įrodinėjo savo teises, nuolat citavo įvairias konvencijas, vartojo prorusiškus teiginius. Buvo įtariama, kad asmenys slapta atlieka garso ir vaizdo įrašą. Bendradarbiaujant su VSD pareigūnais ir gavus žvalgybinės informacijos buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 253str. (neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis) 2d. (tas, kas neturėdamas leidimo pagamino, įgijo, laikė, nešiojo, gabeno, siuntė ar realizavo ne mažiau kaip tris šaunamuosius ginklus, didelės sprogstamosios galios arba didelį kiekį šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų)⁵², ir 258str. (neteisėtas disponavimas nešaunamuoju ginklu) 2d. (tas, kas neteisėtai įgijo ar nešiojo nešaunamąjį ginklą ar kitokį žmonėms žaloti pritaikytą daiktą, padarė baudžiamąjį nusižengimą ir baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu⁵³). Atliekant ikiteisminį tyrimą ir surinkus tyrimui reikšmingos informacijos buvo atliktos kratos ir rasta keletas šaunamųjų ir nešaunamųjų ginklų. Pradžioje, renkant informaciją ir bendradarbiaujant su kolegomis iš VSD, asmenys atrodė galintys vykdyti tik administracinės teisės nusižengimus (važinėti transporto priemonėmis ant kurių uždėti neegzistuojantys valstybiniai numeriai) ir užsiimantys „popieriniu terorizmu“. Tačiau vėliau, ikiteisminio tyrimo metu buvo gauti įrodymai, kad jie pasiruošę ir gali vykdyti apysunkius ir netgi sunkius nusikaltimus. Įdomus faktas, kad kratos metu buvo rasta ir išimta įranga, skirta slapta fiksuoti garso ir vaizdo įrašą ir laikmenose rastas užfiksuotas šio magistrinio darbo autorius pokalbio su „suverenais“ metu. Šis faktas akivaizdžiai parodo realų pavyzdį apie žmones, šiuo atveju Lietuvos piliečius, kurie akivaizdžiai

⁵⁰ Lietuvos kariuomenė „Praėjusių metų Rusijos informacinio karo taikiny – parama Ukrainai ir Lietuvos gynybiniai pajėgumai“ [www.kariuomene.lt](https://www.kariuomene.lt/naujienos/praejusiu-metu-rusijos-informacinio-karo-taikiny-parama-ukrainai-ir-lietuvas-gynybiniai-pajegumai/26362) žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.kariuomene.lt/naujienos/praejusiu-metu-rusijos-informacinio-karo-taikiny-parama-ukrainai-ir-lietuvas-gynybiniai-pajegumai/26362>

⁵¹ Valstybės saugumo departamentas, “Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2024” [www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2024/03/GR-2024-02-15-LT-1-1.pdf) žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2024/03/GR-2024-02-15-LT-1-1.pdf>

⁵² „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d.

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr?csrt=10484329472682993960>

⁵³ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 24d.

užsiima Lietuvos politinės sistemos ir valstybingumo deligitimizavimu, nepripažįsta Lietuvoje galiojančių teisės aktų ir užsiima įvairia nusikalstama veikla. Dar vienas rezonansinis įvykis, siejamas su „suverenais“ - Vilčinskų šeimos drama, kai tėvai pagrobė savo vaikus ir bandė su jais pabėgti į Baltarusiją. „LRT Tyrimų“ skyriaus surinkti duomenys rodo, kad mūsų šalyje yra mažiausiai penkios aktyviai veikiančios „gyvų žmonių“ grupės – dauguma palaiko ryšius su suverenų pasaulio lyderiais, save vadinančiais Rusijos bei Baltarusijos veikėjais⁵⁴.

Lietuvoje tokie asmenys dažnai vadina save „gyvais žmonėmis“. LRT ir VSD aprašo, kad dalis jų remiasi iš Rusijos atėjusiomis teorijomis ir aiškina, esą Sovietų Sąjunga nesuiro, o nepriklausomos valstybės tėra „įmonės“, kurioms suteikti numeriai, kaip ir žmonėms. Kai kurios grupės dar skleidžia teiginius apie tariamą žmogui gimimo metu priskiriamą slaptą „vekselį“ ar sąskaitą⁵⁵.

Bendraujant su „suverenais“ betarpiškai ir viešojoje erdvėje konstatuotina, kad jie deklaruoja savo pagrindinę mintį: „Aš esu ne Lietuvos pilietis pagal valstybės registrus, o ‘gyvas žmogus’, todėl man negalioja jūsų taisyklės, baudos, dokumentai ar teismai.“ Tokie argumentai institucijų nėra pripažįstami kaip teisėti, VSD šį reiškinį Lietuvoje sieja su didėjančiais konfliktais su valstybės institucijomis⁵⁶.

Reikėtų atskirai panagrinėti pagrindinę „suverenų“ naudojamą destabilizavimo priemonę tai „popierinis terorizmas“. Iš karto reikia pabrėžti, kad šios sąvokos nėra nei vienam galiojančiame teisės akte, tačiau ši frazė geriausiai tinka apibūdinti pagrindinę „suverenų“ veiklą Lietuvoje. Tai situacijos, kai institucijos ar pareigūnai užverčiami gausybe pseudoteisinių, absurdiškų ar tyčia klaidinančių raštų, skundų, „reikalavimų“, įvairių absurdiškų paklausimų, tariamų ieškinių ar kitų dokumentų tam, kad būtų trukdomas jų darbas ir daromas spaudimas. Lietuvos Profesinių kompetencijų tobulinimo centro paruoštuose rekomendacijose apie „suverenų“ reiškinį pažymima, kad tai apsunkina valstybės institucijų darbą ir nukreipia tarnautojus nuo svarbių užduočių. Tose pačiose, Profesinių kompetencijų tobulinimo centro 2023 metais, parengtose metodinėse rekomendacijose skirtose socialiniams darbuotojams yra patariama kaip bendrauti su „suverenais“⁵⁷. Teisinė problema yra ta, kad ši veikla neužtraukia visiškai jokios

⁵⁴Jurgita Čeponytė, Rūta Juknevičiūtė, Jurga Tvaskienė „LRT tyrimas. „Niekas nedarysi, gausi po du tūkstančius“: kita suverenų pasaulio pusė“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/2137598/lrt-tyrimas-niekas-nedarysi-gausi-po-du-tukstancius-kita-suverenu-pasaulio-puse>

⁵⁵Jurgita Čeponytė, Rūta Juknevičiūtė, Jurga Tvaskienė „LRT tyrimas. „Niekas nedarysi, gausi po du tūkstančius“: kita suverenų pasaulio pusė“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/2137598/lrt-tyrimas-niekas-nedarysi-gausi-po-du-tukstancius-kita-suverenu-pasaulio-puse>

⁵⁶Valstybės saugumo departamentas, „Aštrėja „suverenų“ judėjimo atstovų konfliktai su valstybės institucijomis“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d.

<https://www.vsd.lt/2023/07/26/astreja-suverenu-judejimo-atstovu-konfliktai-su-valstybes-institucijomis/#>

⁵⁷ Profesinių kompetencijų tobulinimo centras, „Metodinės rekomendacijos socialiniams darbuotojams bendraujant su "suverenais" (2023)“ www.pkctc.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d.

<https://pkctc.lt/metodine-informacija/metodine-medziaga/metodines-rekomendacijos-socialiniams-darbuotojams-bendraujant-su-suverenais>

atsakomybės, institucijos priverstos atsakinėti į beprasmiškus užklausimus, kaltinimus, pavyzdžiui, atliekant jau minėtą ikiteisminį tyrimą, buvo gauta keletas skundų dėl pareigūnų veiksmų, dėl vadovų darbo, taip pat buvo pareikalauta grąžinti ginklus ir kaip kompensaciją „7 kilogramus gryno aukso“, nedelsiant atsiprašyti jų, tada „suvereniai“ „pažadėjo“ nesiimti jokių drastiškų priemonių prieš policijos pareigūnus.

2.2. NATO, VAKARŲ IR PARAMOS UKRAINAI DISKREDITAVIMAS

Antroji Rusijos strateginių naratyvų ir užsienio informacinio manipuliavimo dalis - NATO, Vakarų ir paramos Ukrainai diskreditavimas Lietuvos informacinėje erdvėje. Šios dalies naratyvų tikslas – diskredituoti Vakarų saugumo architektūrą, silpninti pasitikėjimą sąjungininkais ir mažinti politinę bei visuomeninę paramą Ukrainai. Atliekant analizę darytina išvada, kad tai nėra pavienių melagingų teiginių rinkinys, tai nuosekli naratyvinė strategija, kurioje agresorius vaizduojamas kaip auka, o NATO, ES ir Ukrainos rėmėjai – kaip karo kurstytojai. NATO ir EEAS tokią veiklą apibrėžia plačiau nei vien melagingos žinios (angl. fake news), o kaip koordinuotą informacinę manipuliaciją, skirtą kurti sumaištį, gilinti visuomenės susiskaldymą ir silpninti demokratinių valstybių atsparumą. Rusijos naratyvai apie Ukrainą naudojami tam, kad pateisintų agresiją ir išlaikytų paramą karui⁵⁸.

Lietuvoje šis naratyvas dažniausiai pasireiškia keliomis, kartas nuo karto pasikartojančiomis schemomis, visų pirma teigiama, kad sankcijos ir parama Ukrainai labiau žaloja Vakarus nei Rusiją, toliau, kad Vakarai ir NATO provokuoja karą ir kad parama Ukrainai tik „pratęsia konfliktą“. Ukraina esą prekiauja gauta karine pagalba o Baltijos šalys, įskaitant Lietuvą, vaizduojamos kaip „marionetės“, „rusofobiškos“ valstybės. Žvalgyba Lietuvoje yra tiesiai nurodžiusi, kad Lietuvai skirtuose prorusiškuose produktuose naudojami į Vakarų auditorijas orientuoti naratyvai, aiškinama apie tariamą sankcijų žalą, Vakarų susipriešinimą ir tariamai beprasmišką karinę paramą Ukrainai. Tokie pat motyvai sistemiškai fiksuojami ir ES dezinformacijos stebėsenos duomenyse⁵⁹.

Kalbant apie šį Rusijos propagandos skleidžiamo naratyvą, būtina išanalizuoti keletą pavyzdžių, kurie tiesiogiai atspindi šio naratyvo skleidimą.

Lietuvoje veikė „Russkaja Litva“ „Facebook“ puslapis, kuriame buvo apie 100 tūkstančių sekėjų. Debunk nustatė, kad šiame puslapyje sistemingai buvo skleidžiamas

⁵⁸ NATO, „NATO’s approach to counter information threats“ [www.nato.int/en](https://www.nato.int/en/what-we-do/wider-activities/natos-approach-to-counter-information-threats) žiūrėta 2026m. kovo 25d.

⁵⁹ Valstybės saugumo departamentas, „Naujausias Lietuvos žvalgybos grėsmių vertinimas: kokia yra saugumo situacija?“ [www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/2024/03/07/naujausias-lietuvos-zvalgybos-gresmiu-vertinimas-kokia-yra-saugumo-situacija/) žiūrėta 2026m. kovo 25d.

prorusiškas turinys. Po 2022 m. vasario 24 d. invazijos ten buvo platinta dezinformacija apie neva besitraukiančius ir pasiduodančius Ukrainos karius, taip pat apie neigiamą ES ir JAV sankcijų poveikį Vakarams; tyrimas nurodo ir botų bei netikrų paskyrų naudojimą⁶⁰. Debunk taip pat nustatė, kad aplink „Russkaja Litva“ buvo susiformavęs tarpusavyje susijusių paskyrų tinklas, o dezinformacijai skleisti naudotos ir netikros bei botų paskyros. Tyrime taip pat nurodoma, kad puslapis buvo susietas su platesniu paskyrų tinklu kitose platformose – „VKontakte“, „Odnoklassniki“, „Telegram“ ir „YouTube“ – per kurį skleista antivakarietiška, prorusiška propaganda ir sąmokslų teorijos⁶¹. Dar vienas iš strateginių Rusijos propagandos naratyvų skleidimo metodų yra pavyzdys, kuomet invazijos dieną paskelbtas Sergejaus Lavrovo vaizdo įrašas sulaukė itin didelio žiūrovų aktyvumo. Minėtas tyrimas leido daryti išvadą, jog toks populiarumas nebuvo autentiškas. Tai reiškia, kad auditorijai buvo sudaromas įspūdis, jog prorusiškas naratyvas yra masiškai palaikomas, nors dalis to palaikymo galėjo būti sukurta dirbtinai⁶².

Kitas ne mažiau aktualus pavyzdys yra Ukrainoje įvykusios Bučos žudynės. 2022 m. gegužės 24d. LRT Tyrimų skyrius kartu su „DebunkEU.org“ paskelbė tyrimą, kuriame nustatė, kad Lietuvoje veikė daugiau kaip šimtas „Facebook“ grupių, puslapių, „YouTube“ kanalų ir portalų apėmęs prokremliškos dezinformacijos tinklas. Tyrime aiškiai teigiama, kad šis tinklas bandė nukreipti dėmesį nuo Rusijos nusikaltimų Ukrainoje, o didžiausia tokia ataka įvyko naudojant „Minfo“ „Facebook“ puslapį kitą dieną po žinios apie Bučos žudynes⁶³. Debunk atlikdami atskirą tyrimą šį epizodą atskleidė detaliau, buvo nustatyta, jog 2022 m. balandžio 5 d., praėjus kelioms dienoms po Bučos žudynių vaizdų pavišimo, „Minfo“ paskelbė rusišką vaizdo įrašą su miglota „taikos“ ir „karas yra apie pinigus“ žinute. Debunk vertinimu, tai galėjo būti bandymas atitraukti auditorijos dėmesį nuo Rusijos kariuomenės nusikaltimų Bučioje⁶⁴. Taip pat tyrime nurodyta, kad įrašas sulaukė neįprastai didelio aktyvumo: apie 121 tūkst. sąveikų, daugiau kaip 59 tūkst. pasidalijimų, apie 4,5 tūkst. komentarų, o pats postas buvo 444,4 karto populiariausias nei bet kuris kitas „Minfo“ įrašas. Debunk taip pat nustatė įtartino koordinuoto neautentiško

⁶⁰ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, „Rusiškojo pasaulio“ viziją socialiniuose tinkluose skleidžia netikros paskyros“ [www.lrt.lt](https://www.lrt.lt/naujienos/mokslas-ir-it/11/1885438/tyrimas-rusiskojo-pasaulio-vizija-socialiniuose-tinkluose-skleidzia-netikros-botu-paskyros) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/mokslas-ir-it/11/1885438/tyrimas-rusiskojo-pasaulio-vizija-socialiniuose-tinkluose-skleidzia-netikros-botu-paskyros>

⁶¹ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, „Rusiškojo pasaulio“ viziją socialiniuose tinkluose skleidžia netikros paskyros“ [www.lrt.lt](https://www.lrt.lt/naujienos/mokslas-ir-it/11/1885438/tyrimas-rusiskojo-pasaulio-vizija-socialiniuose-tinkluose-skleidzia-netikros-botu-paskyros) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/mokslas-ir-it/11/1885438/tyrimas-rusiskojo-pasaulio-vizija-socialiniuose-tinkluose-skleidzia-netikros-botu-paskyros>

⁶² Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 26d.

⁶³ J.Čeponytė, I.Makaraitytė, R. Juknevičiūtė „LRT tyrimas. Lietuvos „penktoji kolona“: Rusijos propagandą platina šeimos gynėjai, sektos ir knygų apie Staliną leidėjai“ [www.lrt.lt](https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/1700792/lrt-tyrimas-lietuvos-penktoji-kolona-rusijos-propaganda-platina-seimos-gynejai-sektos-ir-knygu-apie-stalina-leidejai) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/1700792/lrt-tyrimas-lietuvos-penktoji-kolona-rusijos-propaganda-platina-seimos-gynejai-sektos-ir-knygu-apie-stalina-leidejai>

⁶⁴ Nepriklausomas tyrimų centras, „Susimąstykite...“ dar kartą. Koordinuotos neautentiškos veiklos analizė Facebook“ [www.debunk.org](https://www.debunk.org/lt/susimastykite-dar-karta-koordinuotos-neautentiskos-veiklos-analize-facebook) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.debunk.org/lt/susimastykite-dar-karta-koordinuotos-neautentiskos-veiklos-analize-facebook>

elgesio požymių. Daug komentarų kartojosi, nemaža jų dalis buvo ne lietuvių, o kitomis kalbomis, o kai kurios paskyros komentavo po kelis kartus per kelias sekundes⁶⁵.

Šis atvejis laikomas ir Rusijos naratyvo pavyzdžiu Lietuvoje. Tiesiogiai Bučos žudynės neneigiamos, bet informacinėje erdvėje mėginama užgožti aukų temą, susilpninti pasipiktinimą Rusijos veiksmais ir pakeisti emocinį foną iš „Rusija įvykdė nusikaltimą“ į „visi kalti, karas beprasmis, nereikia ieškoti atsakomybės“. Toks modelis padeda diskredituoti ir Vakarų paramą Ukrainai, nes auditorijai peršama mintis, kad vietoj aiškaus agresoriaus esą tėra „beprasmis konfliktas“, kurio nereikėtų remti. Tai atitinka ir platesnius Debunk aprašytus Kremliaus naratyvus apie Vakarų pagalbą kaip karo tęsimą priežastį⁶⁶.

Dar vienas Rusijos propagandos naratyvo pavyzdys laikytinas teiginys, kad NATO jau faktiškai tiesiogiai kariauja su Rusija Ukrainoje. Lietuvos kariuomenė 2023 m. vasario 13 d. paskelbė, kad 2023 m. sausį priešiškoje informacinėje erdvėje užfiksuoti 407 neigiamos informacinės veiklos atvejai, o didžiausias Rusijos ir Baltarusijos kanalų dėmesys buvo skirtas karo Ukrainoje ir NATO–Rusijos konfrontacijos temų eskalavimui⁶⁷.

Kariuomenės analitikų duomenimis, 2023 metų, sausį, buvo aktyviai skleidžiamos žinutės apie NATO vaidmenį kare Ukrainoje. Alijansas kaltintas tiesioginiu dalyvavimu kare, Vakarų valstybėms priskirtas siekis „sunaikinti Rusiją“, o kai kuriose publikacijose naudoti ir grasinimai branduoliniu bei Trečiuoju pasauliniu karu. Tame pačiame vertinime pabrėžta, kad vienas labiausiai skleistų naratyvų buvo teiginys, jog NATO yra agresyvus, visada puolantis karinis blokas. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į kontekstą- Lietuvos kariuomenė nurodė, kad šio naratyvo suaktyvėjimas sutapo su „Ramšteino formato“ susitikimu Vokietijoje, sprendimais dėl tankų „Leopard“ perdavimo Ukrainai, NATO ir ES deklaracija dėl glaudesnio bendradarbiavimo bei kitais rezonansiniais Vakarų paramos Ukrainai žingsniais. Stiprėjanti Vakarų parama Ukrainai, buvo interpretuojama kaip tiesioginis NATO įsitraukimas į karą⁶⁸.

2023 m. lapkričio 8 d. Lietuvos kariuomenė pranešė, kad per 2023 m. rugsėjį ir spalį priešiškoje informacinėje aplinkoje nustatyti 262 unikalūs dezinformacijos atvejai gynybos tema, o tarp dažniausiai atakuotų taikinių buvo Lietuvos narystė NATO ir Lietuvos parama Ukrainai. Tai dar vienas Rusijos propagandos naratyvo pavyzdys. Analitikų vertinimu, 2023 metų rugsėjį

⁶⁵ Nepriklausomas tyrimų centras, „Susimąstykite...“ dar kartą. Koordinuotos neautentiškos veiklos analizė Facebook“ [www.debunk.org](https://www.debunk.org/lt/susimastykite-dar-karta-koordinuotos-neautentiskos-veiklos-analize-facebook) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.debunk.org/lt/susimastykite-dar-karta-koordinuotos-neautentiskos-veiklos-analize-facebook>

⁶⁶ Nepriklausomas tyrimų centras, „Susimąstykite...“ dar kartą. Koordinuotos neautentiškos veiklos analizė Facebook“ [www.debunk.org](https://www.debunk.org/lt/susimastykite-dar-karta-koordinuotos-neautentiskos-veiklos-analize-facebook) žiūrėta 2026m. kovo 26d.

<https://www.debunk.org/lt/susimastykite-dar-karta-koordinuotos-neautentiskos-veiklos-analize-facebook>
⁶⁷ Lietuvos kariuomenė, „Lietuvos kariuomenė fiksavo sausį išaugusį dezinformacijos srautą“ [www.kariuomene.lt](https://www.kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/lietuvas-kariuomene-fiksavo-sausi-isaugusi-dezinformacijos-srauta/25138) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/lietuvas-kariuomene-fiksavo-sausi-isaugusi-dezinformacijos-srauta/25138>

⁶⁸ Ibid žiūrėta 2026m. kovo 26d.

išskirtinis dėmesys buvo skirtas NATO pratyboms „Northern Coasts’23“ ir „Steadfast Defender 24“. Rusijos propagandos kanalai šias pratybas pateikė kaip agresyvaus pobūdžio treniravimąsi pulti Kaliningradą, Sankt Peterburgą ar Krymą, nors pačios pratybos tarpusavyje nebuvo susijusios. Taip buvo sistemingai stiprinamas dar vienas Rusijos naratyvas, kad NATO yra ypač agresyvus Aljansas, kuris esą ruošiasi karui su Rusija ir Baltarusija⁶⁹.

Šįkart pažymėtina, kad Rusijos propagandinėje komunikacijoje skyrėsi tik akcentai: „Northern Coasts’23“ dažniau vaizduotos kaip grėsmė Kaliningradui, o „Steadfast Defender 24“ – kaip platesnė grėsmė visai Rusijai ir ženklas, jog Aljansas nusiteikęs agresyviai. Dažniausiai kartota priešiška žinutė buvo ta, kad 2024 m. NATO pratybos yra pasirengimas susirėmimui su Rusija⁷⁰. Šis Rusijos propagandos naratyvo pavyzdys itin svarbus todėl, kad jis rodo ne paprastą NATO kritiką, o būtent Kremliaus dezinformacijos skleidimo metodą, visų pirma gynybinės ir atgrasymo priemonės pateikiamos kaip puolimo planas, o taip siekiama mažinti pasitikėjimą NATO, toliau silpninti paramą Ukrainai ir įtikinti auditorijas, kad Baltijos valstybių iš viso neverta ginti. Tą patį savo vertinime tiesiogiai įvardijo ir Lietuvos kariuomenė, pažymėjusi, kad priešiškos valstybės siekė įtikinti Vakarų auditorijas, jog NATO savo pratybomis provokuoja Rusiją, o Lietuvos atžvilgiu – susilpninti paramą Ukrainai⁷¹.

Kariuomenės analitikai išskyrė dar vieną informacinę operaciją prieš Lietuvos, Lenkijos ir Ukrainos bendrą karinį mokomąjį vienetą (angl. Lithuanian–Polish–Ukrainian Brigade "TLATAS" toliau LITPOLUKRBRIG). Analitikų duomenimis, ši operacija prasidėjo 2023 m. balandžio 17 d. ir tęsėsi iki 2023 m. liepos 21 d. Jos metu buvo skleidžiama dezinformacija apie tariamą brigados išitraukimą į karą Ukrainoje „taikos palaikymo misijos“ priedanga.

Lietuvos kariuomenė nurodo, kad melagingai buvo teigiama, jog Lietuvoje pradėtas karių verbavimas, o taip pat rašyta, esą svarstomos dvi Lietuvos ir Lenkijos kontingento įžengimo į Vakarų Ukrainą datos, viena po NATO viršūnių susitikimo Vilniuje, kita – rudens pradžioje. Be to, buvusio NATO vadovo Anderso Fogho Rasmusseno pasisakymas apie galimą kai kurių NATO šalių karių dislokavimą Ukrainoje buvo manipuliuojant susietas su LITPOLUKRBRIG siuntimu į karo zoną⁷². Pasak kariuomenės analitikų, šis Rusijos skleidžiamas propagandinis naratyvas „turėjo“ keletą tikslų, pirma tai pateisinti Rusijos taktinio branduolinio ginklo dislokavimą

⁶⁹ Lietuvos kariuomenė, „Rugsėjo ir spalio mėnesiais Kremliaus ruporai koncentravosi į NATO, kliuvo ir kariuomenės vadui“ [www.kariuomene.lt](https://www.kariuomene.lt/naujienos/rugsejo-ir-spalio-menesiais-kremliaus-ruporai-koncentravosi-i-nato-kliuvo-ir-kariuomenes-vadui/25633) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.kariuomene.lt/naujienos/rugsejo-ir-spalio-menesiais-kremliaus-ruporai-koncentravosi-i-nato-kliuvo-ir-kariuomenes-vadui/25633>

⁷⁰ Lietuvos kariuomenė, „Rugsėjo ir spalio mėnesiais Kremliaus ruporai koncentravosi į NATO, kliuvo ir kariuomenės vadui“ www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.kariuomene.lt/naujienos/rugsejo-ir-spalio-menesiais-kremliaus-ruporai-koncentravosi-i-nato-kliuvo-ir-kariuomenes-vadui/25633>

⁷¹ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 26d.

⁷² „Kariuomenės analitikai: liepą fiksuotas priešiškos informacinės veiklos augimas“ www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2338868/kariuomenes-analitikai-liepa-fiksuotas-priesiskos-informacines-veiklos-augimas>

Baltarusijoje, antra diskredituoti NATO viršūnių susitikimą Vilniuje, ir trečia-menkinti pačią brigadą ir vaizduoti ją kaip paskatą Lietuvai įsitraukti į karą. Taip pat melagingai informuojant apie Lietuvos karių siuntimą į frontą siekta sukelti sąmyšį ir baimę Lietuvos kariuomenės viduje bei tarp būsimų karių⁷³.

Šie konkretūs pavyzdžiai rodo, kokiais metodais, būdais ir priemonėmis yra skleidžiami Rusijos propagandos naratyvai siekiant diskredituoti NATO, Vakarų politiką ir paramą Ukrainai.

2.3. ISTORINĖS ATMINTIES IR TAPATYBĖS PERRAŠYMAS

Dar viena strateginių Rusijos propagandos naratyvų tema Lietuvos kaip valstybės istorinės atminties ir tapatybės perrašymas. Svarbiausias skleidžiamas naratyvas šioje temoje - Sausio 13-osios įvykių perrašymas ir kai kurių tuo metu vykusių įvykių neigimas. Sausio 13-osios perrašymas nėra vienas paprastas melas, o visa susijusių teiginių sistema, kuria siekiama pakeisti įvykių moralinę ir politinę prasmę ir sovietinę agresiją pavaizduoti kaip „ginčytiną incidentą“, aukas – kaip provokacijos dalį, o Lietuvos valstybę – kaip šališką ir politiškai keršijančią. Lietuvos institucijų pateikiamas faktinis pagrindas yra priešingas: 1991 m. sausį sovietų kariuomenė ir specialieji daliniai jėga puolė Lietuvos valstybingumo objektus, žuvo 14 laisvės gynėjų, dar beveik tūkstantis žmonių buvo sužeisti ar kitaip nukentėjo, o Lietuvos Aukščiausiasis Teismas galutinėje byloje konstatavo nusikaltimus žmoniškumui ir karo nusikaltimus, susijusius su 1991 m. sausio karine operacija Vilniuje⁷⁴. VSD ir AOTD 2020 m. grėsmių vertinime aiškiai nurodoma, kad pagrindiniai Rusijos propagandos ir istorijos politikos taikiniai Lietuvoje yra įvykiai, grindžiantys Lietuvos valstybingumą ir liudijantys pasipriešinimą sovietinei okupacijai. Sausio 13-oji atakuojama ne atsitiktinai: ji yra vienas stipriausių Lietuvos politinės tapatybės, pasipriešinimo ir valstybingumo simbolių⁷⁵.

Pastebėtina, kad šis Rusijos propagandos naratyvas yra sudėtingesnis, jis turi keletą sudedamųjų dalių. Pirma, vadinamasis atsakomybės perkėlimas- „savi šaudė į savus“. Šios dalies esmė – perkelti kaltę nuo sovietinių karinių pajėgų ant pačių lietuvių, lyg žudynės būtų įvykusios ne agresoriaus veiksmų metu, o dėl „savų“ veiksmų ar sąmoningos provokacijos. Lietuviškuose šaltiniuose šis pasakojimas ryškiausiai siejamas su Algirdo Paleckio viešais teiginiais. A. Paleckis buvo nuteistas dėl sovietų agresijos neigimo būtent po pasakymo, jog Sausio 13-ąją „saviškiai

⁷³ „Kariuomenės analitikai: liepą fiksuotas priešiškos informacinės veiklos augimas“ www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2338868/kariuomenes-analitikai-liepa-fiksuotas-priesiskos-informacines-veiklos-augimas>

⁷⁴ Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, „Sausio 13-oji – Laisvės gynėjų diena.“ www.genocid.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.genocid.lt/centras/lt/3280/a/>

⁷⁵ Krašto apsaugos ministerija, „Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2020“ www.kam.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://kam.lt/wp-content/uploads/2022/03/Gresmiu-nacionaliniam-saugumai-vertinimas.pdf>

šaudė į savus“. Tuo tarpu Seimo ir teismų šaltiniai aiškiai aprašo, kad beginklius žmones puolė ginkluoti desantininkai, tankai ir šarvuočiai, o žūtys kilo nuo šūvių ir karinės technikos⁷⁶.

Kita šio naratyvo dalis - Lietuva neva sąmoningai eskalavo įvykius, kad būtų aukų ir kiltų tarptautinis efektas. VSD ataskaitoje nurodoma, kad Kremlius dažnai viešai pateikia „kitokią nuomonę“, siūlydamas kelias alternatyvias, bet tikrovės neatitinkančias įvykio versijas, taip didindamas nepasitikėjimą faktais. Lietuviškoje viešojoje erdvėje kaip ankstyvas tokio pasakojimo pavyzdys dažnai minimas Aleksandro Nevzorovo filmas „Naši“ („Mūsiškiai“), kuriame sovietų desantininkai vaizduojami beveik aukomis, o lietuviai – agresyvia minia, mėčiusia akmenis ir net šaudžiusi į karius⁷⁷. Šiame 28 min trukmės filme A. Nevzorovas parodo Specialiojo milicijos būrio (rus.-ОМОН) pareigūnus kaip paskutinius Tarybų Sąjungos karius kurie „didvyriškai ginasi“ ir „didvyriškai gina“ savo garbę.

Trečia šio naratyvo dalis-teismo proceso diskreditavimas. 2019 m., kai Vilniaus apygardos teismas paskelbė nuosprendį Sausio 13-osios byloje, VSD ir AOTD fiksavo specialiai sustiprintą propagandinę kampaniją. Ataskaitoje rašoma, kad buvo kuriamas naratyvas apie neva Lietuvoje vykstantį „politiškai motyvuotą persekiojimą“ ir „dirbtinai sufabrikuotas politines bylas“, o užsienio ir vidaus auditorijos buvo mėginamos įtikinti, kad Sausio 13-osios byloje nuteisti asmenys yra „politiniai kaliniai“. VSD taip pat pažymi, kad tam naudotos peticijos, straipsniai, socialinių tinklų medžiaga ir specialiai parengti reportažai⁷⁸.

Ketvirtoje naratyvo dalyje, tas pats VSD/AOTD vertinimas rodo, kad šiame naratyve neapsiribota vien tik informacijos perdavimo priemonėmis. 2018 m. Rusijos tyrimų komitetas iškėlė bylą Lietuvos pareigūnams ir teisėjams, tyrusiems ir nagrinėjusiems Sausio 13-osios bylą. Ataskaitoje tiesiai sakoma, kad taip siekta daryti įtaką Lietuvos teismo sprendimui, netiesiogiai grasinti bylą nagrinėjusiems teisėjams ir ilgainiui „teisiškai įtvirtinti sau palankią 1991 m. sausio 13-osios dienos įvykių interpretaciją⁷⁹“.

Šio sudėtingo naratyvo tikslas nėra tik „pasigincyti dėl istorijos“. Išanalizavus visas keturias naratyvo dalis konstatuotina, kad čia matyti trys pagrindinės funkcijos: pirma, sumenkinti sovietinės agresijos atsakomybę; antra, diskredituoti Lietuvos teismus ir valstybę kaip tariamai šališkus; trečia, susilpninti kolektyvinę atmintį, kurioje Sausio 13-oji reiškia teisėtą ir taikų

⁷⁶ ELTA „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nuteisė A. Paleckį dėl sovietų agresijos neigimo“ [www.lrt.lt](https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/10750/lietuvos-auksciausiasis-teismas-nuteise-a-palecki-del-sovietu-agresijos-neigimo) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/10750/lietuvos-auksciausiasis-teismas-nuteise-a-palecki-del-sovietu-agresijos-neigimo>

⁷⁷ Александр Невзоров “Невзоров. НАШИ” [www.youtube.com](https://www.youtube.com/watch?v=SFo-hbTGbPY) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.youtube.com/watch?v=SFo-hbTGbPY>

⁷⁸ Krašto apsaugos ministerija, „Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2020“ [www.kam.lt](https://kam.lt/wp-content/uploads/2022/03/Gresmiu-nacionaliniam-saugumai-vertinimas.pdf) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://kam.lt/wp-content/uploads/2022/03/Gresmiu-nacionaliniam-saugumai-vertinimas.pdf>

⁷⁹ Ibid, žiūrėta 2026m. kovo 26d.

pasipriešinimą okupacinei jėgai. Todėl Sausio 13-osios perrašymas yra ne vien praeities interpretavimas, o dabartinės Lietuvos politinės tapatybės ataka⁸⁰.

Kitas, ne mažiau svarbus propagandos naratyvas, kurį Rusija nuolat naudoja - partizanų, arba „miško brolių“ diskreditavimas. Šio naratyvo esmė – Lietuvos pokario ginkluotą antisovietinį pasipriešinimą pateikti ne kaip kovą prieš okupaciją, bet kaip „nusikaltėlių“, „banditų“, „nacių bendrininkų“ ar net „Holokausto vykdytojų“ veiklą. Toks naratyvas nukreiptas ne tik prieš atskirus partizanus, bet ir prieš pačią Lietuvos istorinę savivoką, nes Lietuvos valstybė LLKS ir partizaninį karą laiko valstybingumo tęstinumo dalimi: Seimas yra įtvirtinęs, kad 1944–1953 m. vyko visuotinis organizuotas ginkluotas pasipriešinimas sovietinei okupacijai, o LLKS Taryba buvo aukščiausia politinė ir karinė struktūra, vadovavusi šiai kovai; LGGRTC taip pat pabrėžia, kad partizanų tikslas buvo atkurti nepriklausomą demokratinę Lietuvos Respubliką⁸¹. VSD aiškiai nurodo, kad Rusija nuosekliai formuoja propagandos naratyvus, esą Baltijos valstybės „klastoja Antrojo pasaulinio karo istoriją“, „garbina nacių kolaborantus“ ir „persekioja rusakalbius“. VSD vertinimu, tokiais teiginiais siekiama menkinti Lietuvos istoriją ir nacionalinę tapatybę, o tarptautinėje erdvėje – spausti Lietuvą ir pateisinti agresyvią Rusijos užsienio politiką. Kitaip tariant, partizanų juodinimas čia atlieka dvigubą funkciją: vienu metu diskredituoja Lietuvos laisvės kovų atmintį ir įtraukia Lietuvą į platesnį Kremliaus pasakojimą apie tariamą „nacizmo atgimimą“ Rytų Europoje⁸².

Toliau aptarsime keletą šio Rusijos naratyvo pavyzdžių., Pirmas - tai 2017 metais reakcija į NATO filmą „Miško broliai – kova už Baltijos šalis“.

LRT aprašė, kad po šio filmo paskelbimo oficialioji Maskva sureagavo itin agresyviai, Marija Zacharova „miško brolius“ pavadino nusikalstama organizacija, o tolesnėje komunikacijoje Baltijos šalys pradėtos sieti su „fašistinėmis nuotaikomis“⁸³. Nors NATO filmas pasakojo apie pokario pasipriešinimą sovietų okupacijai, tačiau Rusijos atsakas jį pervadino į tariamą nacizmo reabilitaciją. Čia aiškiai matomas propagandinis perėjimas nuo antisovietinės rezistencijos atminties prie „fašizmo“ etiketės, skirtos diskredituoti patį pasipriešinimą⁸⁴. Kitas

⁸⁰ Lietuvos teismai, „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paskelbė nutartį Sausio 13-osios byloje“ www.teismai.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-sistemos-naujienos/lietuvos-auksciausiasis-teismas-paskelbe-nutarti-sausio-13-osios-byloje/10235>

⁸¹ Lietuvos Respublikos Seimas, „Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio 1949 m. vasario 16 d. DEKLARACIJA“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=24559

⁸² Valstybės saugumo departamentas, „Rusija stiprina informacines kampanijas socialiniuose tinkluose, joms paremti naudoja nuolatinius propagandos naratyvus“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.vsd.lt/ataskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/>

⁸³ P. Perminas „URM: Rusijos ambasados Australijoje įrašas apie „Miško brolius“ – tipinė dezinformacija“ www.lrt.lt žiūrėta 206-04-04 <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2840089/urm-rusijos-ambasados-australijoje-irasas-apie-misko-brolius-tipine-dezinformacija>

⁸⁴ V. Saldžiūnas "Lietuvių įsiutinta Maskva Europoje rado užtarėjų: siūlo skubiai nubausti Baltijos šalis“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/180843/lietuviu-isiutinta-maskva-europoje-rado-uztareju-siulo-skubiai-nubausti-baltijos-salis>

pavyzdys - 2019 m. kampanija po Laisvės premijos skyrimo partizanams. LRT publikacijoje užfiksuota, kad Rusijos kanalai „Rossija 24“ ir „Rossija 1“ apdovanotus partizanus vadino nusikaltėliais, taikių gyventojų ir vaikų žudikais, teigė, kad jie veikė Hitlerio pusėje, ir skelbė išpūstus ar melagingus skaičius apie tariamas aukas. Ypač reikšminga, kad reportažuose kaip „įrodymai“ buvo naudotos 1941 m. „Lietūkio“ garažo nuotraukos bei kiti su pokario partizaniniu karu nesusiję vaizdai. Tai klasikinės vizualinės manipuliacijos atvejis kada skirtingų laikotarpių medžiaga sujungiama tam, kad žiūrovas visą Lietuvos rezistenciją suvoktų kaip vientisą nusikalstamą reiškinį⁸⁵.

Kaip dar vieną iš naratyvų galima paminėti Adolfo Ramanausko-Vanago diskreditavimą, kuris nuolat naudojamas, o pats partizanų vadas vadinamas „gaujos, aplaistytos tūkstančių žmonių krauju, vadas“. Tame pačiame kontekste jis siejamas su masinėmis civilių žudynėmis ir Holokaustu. Šis atvejis rodo dar vieną propagandos techniką – personalizavimą kai viso rezistencinio judėjimo diskreditavimas sukoncentruojamas į vieną simbolinę figūrą, kurios reputacijos puolimas tampa priemone diskredituoti visą partizaninę atmintį⁸⁶. Čia atskirai reikėtų paminėti apie ikiteisminį tyrimą kuris buvo atliekamas dėl Adolfo Ramanausko Vanago paminklo išniekinimo. Byloje nuteisti trys Estijos Respublikos, Talino miesto gyventojai. Jie pripažinti kaltais vykdę Rusijos specialiųjų tarnybų užduotis⁸⁷.

Ir dar vienas Rusijos naratyvo pavyzdys– 2026 m. Rusijos ambasados Australijoje reakcija į dokumentinį filmą apie partizanus. Užsienio reikalų ministerija (toliau-URM), reaguodama į Rusijos ambasados įrašą, jį įvardijo kaip tipinį dezinformacijos atvejį. Pasak LRT cituojamo URM atsakymo, Rusijos ambasada filmą vadino „melu“, „cinišku istorijos klastojimu“ ir kaltino jį „žudikų šlovinimu“, o Lietuvos ministerija pabrėžė, kad tokie teiginiai iškraipo Lietuvos ir kitų Europos valstybių istoriją, menkina valstybingumo tradiciją ir laisvės kovotojų atmintį. Šis pavyzdys rodo, kad šis strateginis naratyvas nėra vien istorinė sovietinio palikimo atplaiša – jis tebėra aktyviai gaminamas ir eksportuojamas tarptautinei auditorijai⁸⁸.

Dar vienas pavyzdys tai Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau- EŽTT) bylą pavadinta „Drėlingas prieš Lietuvą“. Jos esmė Stanislovo Drėlingo nuteisimas už genocidą, susijęs su jo

⁸⁵V. Saldžiūnas „Kremliaus propagandinėje žiniasklaidoje vėl juodinami Lietuvos partizanai“ [www.lrt.lt](https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/241551/kremliaus-propagandineje-ziniasklaidoje-vel-juodinami-lietuvos-partizanai) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/241551/kremliaus-propagandineje-ziniasklaidoje-vel-juodinami-lietuvos-partizanai>

⁸⁶Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, BNS „Debunk.org: rusų žiniasklaidoje Lietuva dažniausiai kaltinama nacizmu, antisemitizmu“ [www.lrt.lt](https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2472435/debunk-org-rusu-ziniasklaidoje-lietuva-dazniausiai-kaltinama-nacizmu-antisemitizmu) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2472435/debunk-org-rusu-ziniasklaidoje-lietuva-dazniausiai-kaltinama-nacizmu-antisemitizmu>

⁸⁷I. Steniulienė „Ramanausko-Vanago paminklo išniekinimo byloje nuteisti trys Talino gyventojai“ [www.delfi.lt](https://www.delfi.lt/naujienos/kriminalai/ramanausko-vanago-paminklo-isniekinimo-byloje-nuteisti-trys-talino-gyventojai-120190359) žiūrėta 2026m kovo 26d. <https://www.delfi.lt/naujienos/kriminalai/ramanausko-vanago-paminklo-isniekinimo-byloje-nuteisti-trys-talino-gyventojai-120190359>

⁸⁸P. Perminas „URM: Rusijos ambasados Australijoje įrašas apie „Miško brolius“ – tipinė dezinformacija“ [www.lrt.lt](https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2840089/urm-rusijos-ambasados-australijoje-irasas-apie-misko-brolius-tipine-dezinformacija) žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2840089/urm-rusijos-ambasados-australijoje-irasas-apie-misko-brolius-tipine-dezinformacija>

dalyvavimu 1956 m. operacijoje sulaikant Adolfą Ramanauską-Vanagą ir Birutę Mažeikaitę-Vandą. S. Drėlingas teigė, kad jo nuteisimas pažeidė Europos Žmogaus teisių konvencijos (toliau- EŽTK) 7 straipsnį, nes genocido samprata jo atžvilgiu buvo išplėsta ir pritaikyta retrospektyviai. EŽTT 2019 m. kovo 12 d. nusprendė, kad pažeidimo nebuvo, o sprendimas tapo galutinis 2019 m. rugsėjo 9 d⁸⁹.

Esminis bylos klausimas, ar sovietinių represijų prieš Lietuvos partizanus kvalifikavimas kaip genocidas buvo numatomas pagal tuo metu galiojusią tarptautinę teisę. 1948 m. Genocido konvencijos II straipsnis saugo tik nacionalines, etnines, rasines ir religines grupes, todėl politinės grupės į šį sąrašą nepatenka. Būtent todėl ankstesnėje byloje „Vasiliauskas prieš Lietuvą“ EŽTT buvo konstatavęs 7 straipsnio pažeidimą: teismai nebuvo pakankamai pagrindę, kodėl partizanai turėjo būti laikomi saugoma grupe pagal tarptautinę teisę⁹⁰.

„Drėlingas prieš Lietuvą“ byloje, EŽTT dauguma (penki teisėjai prieš du) priėjo prie kitokios išvados, nes Lietuvos Aukščiausiasis Teismas jau buvo išsamiau argumentavęs, kad Lietuvos partizanai, jų ryšininkai ir rėmėjai sudarė reikšmingą lietuvių tautos, kaip nacionalinės ir etninės grupės, dalį. EŽTT pabrėžė, kad ši papildoma argumentacija pašalina ankstesnėje praktikoje buvusį neaiškumą, todėl nuteisimas buvo laikytas pakankamai numatomu ir neprieštaraujančiu 7 straipsniui⁹¹.

Išanalizavus šią bylą darytina išvada, kad tai yra tarptautinės baudžiamosios teisės, istorinės atminties ir teisės aiškinimo ribų byla. Jos reikšmė slypi ne vien istorinių faktų vertinime, bet ir klausime, kiek toli teismas gali eiti aiškindamas genocido sąvoką taip, kad nebūtų pažeistas draudimas bausti atgaline data. Tai yra perėjimas nuo siauro partizanų kaip „politinės grupės“ supratimo prie platesnio požiūrio, kad tam tikrais istoriniais atvejais jie gali būti laikomi saugomos nacionalinės grupės esmine dalimi⁹².

Atlikta labiausiai naudojamų naratyvų analizė rodo, kad šiuolaikiniai Rusijos propagandos naratyvai Lietuvoje veikia kaip ilgalaikė ir adaptyvi informacinio poveikio sistema. Lietuvos žvalgyba pažymi, kad pagrindiniai naratyvai mažai kinta, tačiau jų sklaida vis dažniau vyksta užmaskuotai, daugiausia per socialinius tinklus, siekiant sudaryti įspūdį, kad prorusiškos žinutės kyla iš pačios Lietuvos visuomenės.

⁸⁹ „BYLA DRĖLINGAS PRIEŠ LIETUVĄ“ <https://www.echr.coe.int/> žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-202330%22%7D>

⁹⁰ „Byla Vasiliauskas prieš Lietuvą“ <https://www.echr.coe.int/> žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-158290%22%7D>

⁹¹ „BYLA DRĖLINGAS PRIEŠ LIETUVĄ“ <https://www.echr.coe.int/> žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-202330%22%7D>

⁹² Ibid, žiūrėta 2026m. balandžio 4d.

Tai apibūdinama kaip tarpusavyje susijusių naratyvų architektūra, nukreipta į valstybės suvereniteto, socialinės tvarkos ir gynybos politikos silpninimą⁹³.

Darytina išvada, kad viena pagrindinių Rusijos propagandos kryptių yra neigiamo Lietuvos valstybės įvaizdžio formavimas. Oficialiuose VSD vertinimuose Lietuva vaizduojama kaip rusofobiška, nedemokratiška, istoriją perrašanti valstybė, o jos politika siejama su kaltinimais dėl neonacizmo ir to pačio istorijos pakeitimo. Šie naratyvai nėra atsitiktiniai, jie kartojasi skirtinguose kanaluose ir tarnauja tiek vidaus auditorijos mobilizacijai Rusijoje, tiek Lietuvos tarptautinio suvereniteto menkinimui⁹⁴.

Kita ne mažiau reikšminga propagandos ašis yra Lietuvos politinio savarankiškumo kvestionavimas ir euroatlantinės politikos kompromitavimas. VSD fiksuoja, kad prorusiški veikėjai Lietuvą pristato kaip „Vakarų šeimininkų kuruojamą“ valstybę, neigia rinkimų teisėtumą, kaltina šalį karo kurstymu ir taip perima platesnį prorusišką naratyvą apie NATO kaip agresorių. Rusijos strateginiai naratyvai siekia priešpriešinti Lietuvą ir Vakarus Rusijai, o Lietuvos euroatlantinis tapatinimasis tampa svarbiu taikiniu informacinėje kovoje⁹⁵. VSD taip pat nurodo, kad Lietuvos auditorijai taip pat ir Vakarų visuomenėms skirtuose Rusijos naratyvuose ypač eksploatuojamos ekonominio ir energetinio nepritekliaus temos, Vakarų nesantaikos temos, neigiami pasakojimai apie Ukrainą ir teiginiai, jog parama Ukrainai tik prailgina karą arba yra korumpuotai naudojama. Toks selektyvus temų parinkimas leidžia stiprinti nesaugumo jausmą, abejones dėl valstybės sprendimų ir nuovargį nuo paramos Ukrainai⁹⁶.

Be to šiuolaikinės propagandos efektyvumą didina ne tik skaitmeniniai kanalai, bet ir vietiniai tarpininkai bei melagingos informacijos skleidėjai. VSD pažymi, kad prorusiški asmenys bendradarbiaudami su Rusijos ir Baltarusijos propagandos priemonėmis, dalyvauja prieš Lietuvą nukreiptose kampanijose ir prisideda prie Lietuvos valstybingumą menkinančių naratyvų sklaidos. Kartu socialiniuose tinkluose propagandinis turinys dažnai maskuojamas nepriklausomų portalų, nuomonės formuotojų ar pramoginio turinio formomis, todėl jo atpažinimas tampa sudėtingesnis.

Apibendrinant Rusijos naratyvų temas galima teigti, kad Rusijos propaganda Lietuvoje pirmiausia siekia įtvirtinti ne vieną nuoseklią alternatyvią „tiesą“, bet fragmentuoti informacinę

⁹³ Valstybės saugumo departamentas, „Rusija stiprina informacines kampanijas socialiniuose tinkluose, joms paremti naudoja nuolatinius propagandos naratyvus“ [www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/ziureta/2026m-balandzio-4d-ataskaitos-itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/) žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.vsd.lt/atiaskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/>

⁹⁴ Valstybės saugumo departamentas, „Prorusiški asmenys prisideda įgyvendinant priešišką valstybių tikslus Lietuvoje“ [www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/ziureta/2026m-balandzio-4d-ataskaitos-itakos-veikla-pries-lietuva/prorusiski-asmenys-prisideda-igyvendinant-priesisku-valstybiu-tikslus-lietuvoje/) žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.vsd.lt/atiaskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/prorusiski-asmenys-prisideda-igyvendinant-priesisku-valstybiu-tikslus-lietuvoje/>

⁹⁵ Ibid, žiūrėta 2026m. balandžio 4d.

⁹⁶ Valstybės saugumo departamentas, „Rusija stiprina informacines kampanijas socialiniuose tinkluose, joms paremti naudoja nuolatinius propagandos naratyvus“ [www.vsd.lt](https://www.vsd.lt/ziureta/2026m-balandzio-4d-ataskaitos-itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/) žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.vsd.lt/atiaskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/>

erdvę ir sistemiškai mažinti pasitikėjimą valstybės institucijomis, istorine atmintimi, nacionaline gynyba ir euroatlantinio saugumo architektūra. Tokią interpretaciją pagrindžia tiek Lietuvos žvalgybos vertinimai, tiek naujausi akademiniai darbai, kuriuose propaganda apibrėžiama kaip ilgalaikė, adaptyvi hibridinė grėsmė, išnaudojanti struktūrinius visuomenės pažeidžiamumus⁹⁷.

3. TEISINIŲ PRIEMONIŲ TAIKYMO PRAKTIKA LIETUVOJE IR SISTEMINĖS PROBLEMOS KOVOJANT SU RUSIJOS PROPAGANDOS NARATYVAIS LIETUVOJE

Išanalizavus strateginius Rusijos propagandos naratyvus ankstesnėse magistrinio darbo dalyse šioje dalyje atliekama teisinių kovos priemonių prieš naratyvus analizė. Būtina pabrėžti, kad atlikus analizę, teisines kovos priemones tikslinga suskirstyti į dvi dalis. Tai priemonės, numatytos administracinėje, informavimo ir civilinėje teisėje, ir baudžiamosios teisės priemonės numatytos baudžiamajame kodekse.

Teisiniu požiūriu, analizuojant naratyvus, svarbu nepradėti nuo klausimo „kaip uždrausti prorusišką kalbą“. Lietuvos ir Europos teisė leidžia riboti ne pačią geopolitinę poziciją, o tik konkrečias neteisėtas jos išraiškas. Konstitucijos 25 straipsnis saugo saviraiškos laisvę, bet leidžia ją riboti tik įstatymu ir tik tada, kai tai būtina; tame pačiame straipsnyje nurodyta, kad ši laisvė nesuderinama su neapykantos, prievartos, diskriminacijos, šmeižto ir dezinformacijos skleidimu, o Konstitucijos 135 straipsnis aiškiai draudžia karo propagandą⁹⁸. Tą patį bendrą taisyklę nustato ir EŽTK 10 straipsnis: ribojimas turi būti nustatytas įstatymu ir būtinas demokratinėje visuomenėje⁹⁹.

Būtina akcentuoti, kad „strateginis Rusijos naratyvas“ savaime nėra savarankiška draudžiama teisinė kategorija. Teisiškai vertinama, ar konkretus turinys yra tyčia viešai paskleista melaginga informacija, karo propaganda, raginimas prievarta pažeisti valstybės suverenitetą, neapykantos ar smurto kurstymas, tarptautinių nusikaltimų neigimas ar kitas įstatyme tiksliai apibrėžtas pažeidimas. Lietuvoje dezinformacija oficialiai apibrėžiama kaip „tyčia viešai paskleista melaginga informacija“, o karo propaganda Konstitucijoje draudžiama, nors jos sąvoka įstatyme nėra detalai išskleista¹⁰⁰. Tačiau visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnyje apibrėžta kokia informacija yra neskelbtina ir nurodoma kokią informaciją draudžiama skelbti

⁹⁷ A.Pūraitė, Ž.Krasnickas “PROPAGANDA NARRATIVES AS AN INSTRUMENT OF HYBRID THREATS IN LITHUANIA” www.mruni.eu žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/9218>

⁹⁸ „Konstitucija“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>

⁹⁹ Europos Žmogaus teisių teismas “Europos Žmogaus teisių konvencija” <https://www.echr.coe.int/> žiūrėta 2026m. balandžio 5d. www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_LIT

¹⁰⁰ Lietuvos Respublikos Seimas, “ Nacionalinis atsakas į informacinės erdvės grėsmes: dezinformacijos ir karo propagandos sąvokų apibrėžtis, institucijų vaidmuo ir teisinė atsakomybė atskirose Europos Sąjungos valstybėse narėse“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=117190

visuomenės informavimo priemonėse¹⁰¹.

Svarbu pabrėžti, kad ne kiekvienas prorusiškas ar klaidingas pasisakymas gali būti užkardomas prievartos priemonėmis. EŽTT aiškiai skiria faktinius teiginius nuo vertinamųjų sprendimų, nes faktus galima įrodyti ar paneigti, o reikalavimas įrodyti vertinamojo sprendimo „tiesą“ būtų nesuderinamas su saviraiškos laisve. Pavyzdžiui, politinė nuomonė apie NATO, sankcijas ar paramą Ukrainai paprastai lieka saugoma, net jei ji yra radikali ar šokiruojanti; griežtesnis teisinis atsakas pagrįstas tada, kai kalbama apie tyčinius melagingus „faktus“, karo propagandą ar kurstymą¹⁰².

Lietuvoje, nepažeidžiant žodžio laisvės, strateginiai Rusijos propagandos naratyvai pirmiausia užkardomi administracinės teisės priemonėmis. Svarbiausias faktorius čia yra neteisėtas turinys. Jau minėtas Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnis draudžia viešinti dezinformaciją, karo propagandą, karo kurstymą, raginimą prievarta pažeisti Lietuvos suverenitetą, taip pat neapykantos kurstymą. Oficiali Seimo analitinė apžvalga nurodo, kad už tokius pažeidimus Lietuvos radijo ir televizijos komisija (toliau-LRTK) gali taikyti įspėjimą, baudą, licencijos sustabdymą ar panaikinimą, taip pat kreiptis į teismą dėl neteisėtos veiklos sustabdymo ar nutraukimo. Interneto Žurnalistų etikos inspektoriaus mechanizmas leidžia nurodyti pašalinti ar blokuoti draudžiamą turinį iki 72 valandų, o ilgesniam ribojimui reikia teismo leidimo. Tai yra gana tikslinis, laikinas ir teismo kontroliuojamas modelis¹⁰³. Tačiau būtina paminėti, kad inspektoriaus sprendimai nėra galutiniai. Jie gali būti skundžiami Regionų administraciniam teismui per 30 dienų. Vadinasi, net ir pašalinus ar apribojus prieigą prie informacijos, lieka reali teisminės kontrolės galimybė. Dar vienas svarbus faktorius yra tai, kad Žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimai yra skelbtini viešai vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 17 ir 18 dalimis bei Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo– 14¹ straipsniu¹⁰⁴.

Audiovizualinės žiniasklaidos srityje pagrindinį kontrolės vaidmenį atlieka jau minėta Lietuvos radijo ir televizijos komisija. Jos praktika rodo, kad administracinės priemonės nukreipiamos ne į abstraktų „naratyvą“, o į konkrečius jo sklaidos kanalus. 2023 m. LRTK nusprendė blokuoti 53 IP adresus, kuriais buvo sudaroma galimybė žiūrėti Lietuvoje draudžiamas Kremiaus propagandos televizijos programas, ir šį sprendimą susiejo su ES sankcijų vykdymu.

¹⁰¹ „Visuomenės informavimo įstatymas“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr>

¹⁰² Europos Taryba, „Guide on Article 10 of the European Convention on Human Rights“ <https://www.coe.int/en/web/portal/home> žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_10_eng

¹⁰³ „Visuomenės informavimo įstatymas“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr>

¹⁰⁴ Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, „Dėl žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimų viešo skelbimo tvarkos patvirtinimo“ www.zeit.lt <https://www.zeit.lt/lt/veiklos-sritys/sprendimai/31>

LRTK taip pat nurodo, kad sprendimai dėl nuobaudų, licencijos galiojimo sustabdymo ar panaikinimo priimami tik komisijos posėdyje ir ne mažesne kaip 2/3 visų narių balsų dauguma, todėl ir čia veikia procedūriniai ribotuvai¹⁰⁵.

Būtina pažymėti, kad įstatyme yra numatytos ir griežtesnės priemonės. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos 2024 m. veiklos apžvalgoje pažymima, kad esant akivaizdžiam, rimtam ir sunkiam Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio pažeidimui gali būti taikomos įprastinės ir skubos procedūros, leidžiančios laikinai, iki 3 mėnesių, stabdyti viešosios informacijos rengėjo ar skleidėjo veiklą. Tai rodo, kad administracinė teisė leidžia reaguoti ir į sistemingą, ne į vieną pažeidimą, tačiau akcentuojama, kad tokia priemonė turi likti išimtinė¹⁰⁶.

Dar vieną papildomą apsaugą užtikrina Europos Sąjungos Skaitmeninių paslaugų aktas (angl. The Digital Services Act toliau DSA) . Europos Komisija pabrėžia, kad DSA tikslas yra kurti skaitmeninę erdvę, gerbiančią pagrindines teises, o apribojus turinį, jį apribojusios tarnybos, turi paaiškinti, kodėl tai padaryta, ir suteikti galimybę apskusti sprendimą vidine tvarka arba per neteisminį ginčų sprendimą. Lietuvoje DSA koordinatorė yra Ryšių reguliavimo tarnyba (toliau- RRT) , o patikimų pranešėjų sistema nereikia automatinio turinio šalinimo, ji tik užtikrina, kad ekspertų pranešimai apie neteisėtą turinį būtų nagrinėjami prioritetine tvarka. Patys patikimi pranešėjai turi atitikti kompetencijos, nepriklausomumo, tikslumo ir objektyvumo kriterijus. Tai yra juridiniai asmenys, kurių sąrašą tvirtina minėta RRT¹⁰⁷. Čia yra tokios platformos kaip „Debunk EU“, „NEXA Watch“ ir kitos.

Kaip galutinį teisinį elementą kuris „įsijungia“ tada, kai „naratyvas“ pasireiškia kaip melagingi ir reputaciją žeminantys teiginiai apie konkretų žmogų, būtina paminėti civilinės teisės normas. Tada proporcingesnė priemonė yra kol kas dar ne baudžiamoji byla, o civilinis ieškinys dėl paneigimo ir žalos atlyginimo. Civilinio kodekso 2.24 straipsnis numato teisę teismo tvarka reikalauti paneigti tikrovės neatitinkančius, garbę ir orumą žeminančius duomenis bei atlyginti žalą. Tai geriau dera su saviraiškos laisve nei platus baudžiamasis persekiojimas už kiekvieną melą viešojoje erdvėje¹⁰⁸.

Išanalizavus, pirminės grandies teisines kovos su naratyvais priemonės galima teigti, kad pirmiausia nustatoma, ar konkretus Rusijos strateginis naratyvas pasireiškė kaip įstatyme

¹⁰⁵ Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Blokuojami 53 IP adresai, kuriais pasiekiami Rusijos propagandiniai kanalai“ [www.rtk.lt](https://www.rtk.lt/lt/naujienos/blokuojami-53-ip-adresai-kuriais-pasiekiami-rusijos-propagandiniai-kanalai) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/blokuojami-53-ip-adresai-kuriais-pasiekiami-rusijos-propagandiniai-kanalai>

¹⁰⁶ Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, „Žurnalistų etikos inspektoriaus ir žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos 2023 metų veiklos ataskaita ir analitinė apžvalga „demokratinės visuomenės informavimo kultūros plėtros gairės“ www.zeit.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.zeit.lt/data/public/uploads/2024/04/elektroniniodokumentonuoraras.pdf>

¹⁰⁷ Ryšių reguliavimo tarnyba, „Suteiktas patikimo pranešėjo statusas“ [www.rrt.lt](https://rrt.lt/veiklos-sritys/skaitmenine-erdve/skaitmeniniu-paslaugu-aktas/patikimi-pranesejai) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://rrt.lt/veiklos-sritys/skaitmenine-erdve/skaitmeniniu-paslaugu-aktas/patikimi-pranesejai>

¹⁰⁸ „Civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalActPrint?actualEditionId=TAIS_452482&documentId=TAR.8A39C83848CB&

apibrėžtas neteisėtas turinys; tuomet prioritetas teikiamas pašalinimui, paneigimui ar prieigos ribojimui; griežtesnės priemonės taikomos tik išimtiniais atvejais; o visą sistemą riboja terminai, teismo kontrolė ir apskundimo galimybė. Tokia schema leidžia užkardyti neteisėtas informacinio poveikio formas nepažeidžiant žodžio ir saviraiškos laisvės.

Analizuojant antrosios grandies, arba griežtesnes teisinės poveikio priemones, vėlgi darytina išvada, kad baudžiamoji teisė negali būti naudojama vien tam, kad būtų „uždrausti“ strategiškai nepalankūs ar prorusiški naratyvai. Demokratinėje valstybėje ji gali būti taikoma tik tada, kai toks naratyvas pasireiškia kaip konkreti Baudžiamajame kodekse apibrėžta veika. Generalinės prokuratūros metodinėse rekomendacijose aiškiai pabrėžiama, kad baudžiamoji atsakomybė turi būti taikoma tik pačioms pavojingiausioms neapykantos kalbos išraiškoms, o pati kalba nėra nusikalstama, jeigu ji neturi konkretaus baudžiamojo įstatymo uždrausto turinio¹⁰⁹. Toje pačioje medžiagoje nurodoma, kad saviraiškos laisvė pagal Konstitucijos 25 straipsnį nesuderinama su tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija, o Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 20 straipsnis reikalauja karo propagandą ir neapykantos kurstymą drausti įstatymu¹¹⁰.

Rusijos strateginių naratyvų kontekste baudžiamoji teisė svarbi dėl jos baudžiamai reikšmingų formų. Pirmiausia svarbus BK 170 straipsnis, kuris taikomas tada, kai viešais pareiškimais tyčiojama iš žmonių grupės, ji niekinama, skatinama jos neapykanta arba kurstoma ją diskriminuoti, o pavojingiausiu atveju – viešai kurstoma smurtauti ar fiziškai susidoroti su tokia grupe. Generalinės prokuratūros rekomendacijos išskiria, kad būtent kurstymas smurtauti yra pavojingiausia neapykantos kalbos forma ir jos negalima pateisinti saviraiškos laisvės apsauga¹¹¹.

Tačiau net ir BK 170 straipsnio taikymas turi būti siauras ir proporcingas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau-LAT) yra išaiškinęs, kad neužtenka vien įžeidžiančio ar moraliai smerktino pasisakymo. Teismas pabrėžė, kad būtina nustatyti, jog vieši pareiškimai buvo skirti neapibrėžtam klausytojų ar skaitytojų ratui palenkti prieš tam tikrą žmonių grupę, sukelti neapykantą, formuoti diskriminacinį požiūrį ar paskatinti panaudoti fizinę ar psichinę prievartą. Be to, turi būti įvertinta reali grėsmė baudžiamojo įstatymo saugomoms vertybėms. LAT aiškiai nurodė, kad vien įžeidžiančio ar niekinančio pobūdžio pareiškimo nepakanka, jeigu jame nėra

¹⁰⁹ Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos ikiteisminio tyrimo metodines rekomendacijas“ [www.prokuraturos.lt](https://www.prokuraturos.lt/data/public/uploads/2023/09/20230726_neapykantos_nusikaltimai_rekomendacijos.pdf) žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

¹¹⁰ „Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas“ [www.e-tar.lt](https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/TAR.261D576EDC40) žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

¹¹¹ Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Visuomenei primenama apie baudžiamąją atsakomybę už neapykantos kurstymą ir karo nusikaltimų neigimą ar viešą pritarimą jiems“ [www.prokuraturos.lt](https://www.prokuraturos.lt/lt/visuomenei-primenama-apie-baudziamaja-atsakomybe-uz-neapykantos-kurstyma-ir-karo-nusikaltimu-neigima-ar-viesa-pritarima-jiems/8276) žiūrėta 2026m balandžio 5d. <https://www.prokuraturos.lt/lt/visuomenei-primenama-apie-baudziamaja-atsakomybe-uz-neapykantos-kurstyma-ir-karo-nusikaltimu-neigima-ar-viesa-pritarima-jiems/8276>

konkreto tiesioginio ar netiesioginio neapykantos, diskriminacijos ar smurto kurstymo, dėl kurio galėtų kilti reali grėsmė¹¹².

Labai svarbus strateginių Rusijos naratyvų kontekste yra BK 170² straipsnis, numatantis atsakomybę už viešą pritarimą genocidui, nusikaltimams žmoniškumui ar karo nusikaltimams, jų neigimą arba šiurkštų menkinimą¹¹³. Generalinė prokuratūra 2022 m. aiškiai nurodė, kad ši norma taikoma ir tada, kai viešai pritariama Rusijos ir Baltarusijos agresijai prieš Ukrainą arba ji neigiama. Tačiau ir čia baudžiamoji atsakomybė kyla ne automatiškai. Pagal prokuratūros išaiškinimą ir vėlesnę Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką būtina, kad toks pasisakymas būtų padarytas grasinančiu, užgauliu ar įžeidžiančiu būdu arba dėl jo būtų sutrikdyta viešojo tvarka¹¹⁴.

Ši norma ypač reikšminga tada, kai Rusijos strateginiai naratyvai persikelia į vadinamą istorijos perrašymo sritį. Konkretus pavyzdys kai 2025 m. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas A. Paleckio byloje paliko galioti apkaltinamąjį nuosprendį pagal BK 170² straipsnio 1 dalį už viešą SSRS Lietuvoje vykdyto genocido ir kitų nusikaltimų žmoniškumui neigimą bei šiurkštų menkinimą¹¹⁵. Teismas pažymėjo, kad kalbėtojas, viešojoje erdvėje pristatomas kaip politikas ir visuomenės veikėjas, turintis didelę auditoriją, privalo remtis tiksliais ir patikimais duomenimis. Teismo vertinimu, akivaizdus istorinių faktų iškraipymas, vienus faktus nutylinti, kitus hiperbolizuojant, sukūrė netikrą istorinį naratyvą, todėl nuteistasis saviraiškos laisve pasinaudojo akivaizdžiai Konvencijos ir konstitucinėms vertybėms priešingais tikslais¹¹⁶. Ši byla rodo, kad baudžiamoji teisė gali būti taikoma ne už „alternatyvią istorijos interpretaciją“ apskritai, o už tokį viešą ir užgaulų nusikaltimų neigimą ar menkinimą, kuris peržengia teisėtos viešos diskusijos ribas.

Taigi, žvelgiant iš strateginių Rusijos naratyvų srities, baudžiamosios teisės požiūriu svarbiausias principas yra nebausti už prorusišką nuomonę kaip tokią, net jeigu ji politiškai priešiška ar provokuojanti. Baudžiamoji atsakomybė galima tik tada, kai tokia komunikacija tampa viešu neapykantos, diskriminacijos ar smurto kurstymu, arba kai ji pasireiškia kaip viešas tarptautinių nusikaltimų neigimas, pateisinimas ar šiurkštus menkinimas įstatyme numatytais aplinkybėmis.

¹¹² Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Net ir vieno neapykantą kurstančio komentaro parašymas socialiniuose tinkluose turi būti vertinamas rimtai“ www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

<https://www.lat.lt/net-ir-vieno-neapykanta-kurstančio-komentaro-parasymas-socialiniuose-tinkluose-turi-buti-vertinamas-rimtai/1624>

¹¹³ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr?csrt=1822457539891057540>

¹¹⁴ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Lietuvos Aukščiausiasis teismas, teismų praktikos apžvalga“ 8psl. www.lat.lt žiūrėta 2026 m. balandžio 5d. https://www.lat.lt/data/public/uploads/2026/01/lat_aktuali_praktika_gruodis_2025.pdf

¹¹⁵ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, LAT 2025-12-09 nutartis www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

<https://www.e-tar.lt/rs/legalact/c0418fb3daa011f08918e1adc7c5b1ec/>

¹¹⁶ Ibid, žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

Išanalizavus teisinės kovos su naratyvais priemones būtina trumpai apžvelgti šių naratyvų poveikį Lietuvos saugumui. Svarbiausias šių naratyvų poveikis Lietuvos saugumui reiškiasi ne tiek tiesioginiu visuomenės „perauklėjimu“, kiek sisteminiu demokratinės valstybės atsparumo „tikrinimu“. Nerijaus Maliukevičiaus 2024 m. politikos analizėje pabrėžiama, kad tokios informacinės atakos kritiniais momentais gali destabilizuoti visuomenę ir sprendimų priėmimo procesus, apsunkinti tikslų situacijos vertinimą ir adekvatų reagavimą į priešiškus veiksmus. Toje pačioje analizėje pažymima, kad informacinės grėsmės siekia skatinti nepasitikėjimą valstybe, jos institucijomis ir demokratine sistema, gilinti nacionalinius bei kultūrinius susiskaldymus, silpninti pilietinę tapatybę, diskredituoti Lietuvos narystę NATO ir ES, menkinti piliečių pasiryžimą ginti valstybę bei daryti poveikį politiniams ir rinkiminiais procesams. Darytina išvada, kad Rusijos naratyvų poveikis pirmiausia yra institucinis ir politinis, jie taikosi į pasitikėjimo infrastruktūrą, nuo kurios priklauso valstybės gebėjimas veikti krizės metu¹¹⁷.

Taipogi Rusijos naratyvų poveikis Lietuvos saugumui labiausiai pasireiškia kaip ilgalaikis bandymas silpninti informacinį, politinį ir visuomeninį atsparumą, o ne kaip staigus ir totalus visuomenės nuostatų pakeitimas. Šių naratyvų tikslas yra ne tiek įtikinti daugumą Lietuvos piliečių Rusijos teisumu, kiek didinti abejonę, susiskaldymą, pasyvumą ir nepasitikėjimą tais momentais, kai valstybei ypač svarbi visuomenės sanglauda, aiškus grėsmių suvokimas ir pasitikėjimas sąjungininkais. Būtent todėl jų poveikis nacionaliniam saugumui turi būti vertinamas ne tik informacinės politikos, bet ir bendro valstybės atsparumo, krizių valdymo bei demokratinės legitimacijos požiūriu¹¹⁸.

3.1. TEISINIŲ PRIEMONIŲ, NUMATYTŲ ADMINISTRACINĖJE IR CIVILINĖJE TEISĖJE, TAIKymo PRAKTIKA KOVOJANT SU RUSIJOS PROPAGANDOS NARATYVAIS

Kaip jau buvo minėta ankstesnėje darbo dalyje, teisinės kovos priemones su strateginiais Rusijos propagandos naratyvais tikslinga suskirstyti į dvi dalis. Šioje dalyje analizuojama Lietuvos institucijų praktika taikant administracinę atsakomybę ir civilinės teisės normų taikymą, kitaip tariant, švelnesnes poveikio priemones. Lietuvos administracinė praktika prieš Rusijos strateginius naratyvus veikia keturiais etapais, visų pirma, identifikuojamas konkretus naratyvas, antra,

¹¹⁷ N. Maliukevičius “Fortifying Democracies: Lithuania’s Comprehensive Approach to Counter Disinformation and Propaganda” www.gssc.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

https://www.gssc.lt/wp-content/uploads/2024/04/v02_Maliukevicius_Fortifying-Democracies_EN_A4-2.pdf

¹¹⁸ Valstybės saugumo departamentas, “Rusija stiprina informacines kampanijas socialiniuose tinkluose, joms paremti naudoja nuolatinius propagandos naratyvus” www.vsd.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

<https://www.vsd.lt/ataskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/>

teisiškai įvertinamas jo draudžiamumas, trečia, taikoma poveikio priemonė – bauda, retransliavimo sustabdymas ar blokavimas, ketvirta, sprendimai tikrinami teismuose, todėl ši sritis veikia ne vien politinio apsisprendimo, bet ir teisinės kontrolės pagrindu. Ryškiausi naratyvai, prieš kuriuos veikta šiose bylose, buvo Lietuvos istorijos perrašymas, NATO ir valstybingumo menkinimas, Ukrainos suvereniteto neigimas, Rusijos agresijos pateisinimas ir paramos Ukrainai diskreditavimas¹¹⁹.

Pirmas nagrinėjamas pavyzdys-2018 m. vasario 14 d. Lietuvos radijo ir televizijos komisija priėmė sprendimą Nr. KS-16, kuriuo Lietuvos teritorijoje veikiantys retransliuotojai ir televizijos programų platinimo internete paslaugų teikėjai buvo įpareigoti 12 mėnesių, nuo 2018 m. vasario 23 d. iki 2019 m. vasario 23 d., sustabdyti „RTR Planeta“ retransliavimą ir platinimą Lietuvoje. LRTK nurodė, kad programoje buvo nustatyti pasikartojantys draudžiamos informacijos atvejai, susiję su karo ir tautinės neapykantos kurstymu, o iki šio sprendimo analogiški ribojimai šiai programai jau buvo taikyti 2015 ir 2016 m., tačiau pažeidimai nesiliovė¹²⁰.

Byla svarbi tuo, kad ji parodo aiškiai, kai ankstesnės švelnesnės priemonės neveikė, buvo pritaikytas ilgesnis ribojimas. Europos Komisija 2018 m. gegužės 4 d. pripažino, kad Lietuvos priemonė yra suderinama su ES teise, proporcinga ir pagrįsta¹²¹. Ši byla parodo kovojimą su Rusijos strateginiais naratyvais, nes iš jos matyti, kad administracinė praktika buvo nukreipta ne prieš „kitokią nuomonę“, o prieš turinį, kuris skleidė agresyvius naratyvus apie Baltijos valstybių pažeidžiamumą, galimą jų okupaciją ir Rusijos jėgos politikos normalizavimą. Tai buvo pasiekiamumo ribojimo priemonė, skirta sumažinti tokio turinio poveikį Lietuvos informacinei erdvei. Svarbu ir tai, kad šis sprendimas buvo realiai vykdomas bei kontroliuojamas. 2018 m. balandžio 25 d. LRTK priėmė atskirą sprendimą dėl baudos skyrimo UAB „Init“, konstatavusi, kad po KS-16 sprendimo įsigaliojimo operatorius dar buvo retransliavęs „RTR Planeta“ / „Rossija RTR“ savo abonentams¹²².

Kitas pavyzdys, 2019 m. sausio 30 d. Lietuvos radijo ir televizijos komisija svarstė, ar rusų kalba Lietuvoje retransliuojamose programose „Pervyj Baltijskij Kanal Lietuva“ (toliau PBK Lietuva) ir „NTV Mir Lietuva“ paskleista informacija nepažeidė Visuomenės informavimo

¹¹⁹ Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Lietuvos radijo ir televizijos komisija pradės teisinę procedūrą dėl „PBK Lietuva“ ir „NTV Mir Lithuania“ programose išplatintos draudžiamos informacijos“ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/lietuvos-radijo-ir-televizijos-komisija-prades-teisine-procedura-del-pbk-lietuva-ir-ntv-mir-lithuania-programose-isplatintos-draudziamos-informacijos>

¹²⁰ Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Sprendimas dėl baudos skyrimo UAB „INIT““ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. https://www.rtk.lt/uploads/solutions/docs/1451_ks-24-2018.pdf

¹²¹ European Commission, „Lithuania's decision to suspend broadcast of the Russian language channel "RTR Planeta" complies with EU rules“ www.digital-strategy.ec.europa.eu/lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/node/2991>

¹²² Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Sprendimas dėl baudos skyrimo UAB „INIT““ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. https://www.rtk.lt/uploads/solutions/docs/1451_ks-24-2018.pdf

įstatymo nuostatų dėl draudžiamos informacijos. Pažeidimo esmė–„PBK Lietuva“ atveju LRTK vertino 2019 m. sausio 14 d. laidos „Laikas“ reportažą apie sausio 13-osios minėjimą Seime. Komisija konstatavo, kad reportaže buvo paskleista melaginga, šmeižianti ir neapykantą kurstanti informacija apie Lietuvos ir Latvijos partizanus, todėl turinys pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir 2 dalį¹²³. „NTV Mir Lithuania“ atveju LRTK vertino 2019 m. sausio 20 d. laidos „Savaitės apžvalga“ reportažą. Jame, buvo teigiama, kad partizanai žudė taikius gyventojus, dalyvavo Holokauste, o Lietuvoje ir Latvijoje klostojami istoriniai faktai. LRTK nusprendė, kad ir šiame reportaže buvo kurstoma neapykanta bei skleidžiama dezinformacija, todėl ir jis pateko į draudžiamos informacijos kategoriją pagal tas pačias Visuomenės informavimo įstatymo nuostatas¹²⁴. LRTK nurodė, kad „PBK Lietuva“ tai buvo pirmasis tokio pobūdžio pažeidimas per vienerius metus, o „NTV Mir Lithuania“ – jau antrasis. Taigi ši byla gerai parodo ne vien pažeidimo nustatymą, bet ir laipsnišką administracinio poveikio modelį stebėsena, pažeidimo konstatavimas, pakartotinumą fiksavimas ir galimybė pereiti prie retransliavimo ribojimo. 2022 m. vasario 25 d. LRTK sustabdė „NTV Mir“ laisvą priėmimą 5 metams, o „PBK“ – 3 metams, motyvuodama grubiais teisės pažeidimais, karo ir tautinės neapykantos kurstymu bei tendencingos dezinformacijos sklaida¹²⁵.

Dar vienas pavyzdys kada 2022 m. kovo 23 d. Lietuvos radijo ir televizijos komisija skyrė 500 eurų baudą UAB „Plunsta“, transliavusiai radijo programą „Spindulys“, už dezinformacijos skleidimą. LRTK vertinimu, šiose laidose informaciją buvo pateikta taip, kad būtų formuojama palanki nuomonė Rusijos Federacijos vykdomos užsienio politikos atžvilgiu, kartu diskredituojant Lietuvos valdžios institucijas, jų teisėtumą, nepriklausomumą ir demokratiškumą. Komisija taip pat nurodė, kad laidose buvo menkinamas 1991 m. sausio 13-osios pasipriešinimas, šališkai aiškinami įvykiai Donbase ir Luhanske, iš esmės kvestionuojamas Ukrainos suverenitetas ir teritorinis vientisumas, o klausytojams kuriamas įspūdis, jog Ukraina yra agresorė, naudojanti karinę jėgą prieš civilius gyventojus¹²⁶. Administracinės praktikos požiūriu ši byla svarbi todėl, kad ji rodo, jog Lietuva į Rusijos strateginius naratyvus reaguoja ne vien televizijos retransliavimo draudimais, bet ir individualiomis sankcijomis vietos žiniasklaidos priemonėmis, kai propagandiniai ar dezinformaciniai pasakojimai skleidžiami per radiją. LRTK atmetė bendrovės

¹²³ „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“ [www.e-tar.lt](http://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr?csrt=8250184062345720915) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr?csrt=8250184062345720915>

¹²⁴ „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“ [www.e-tar.lt](http://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr?csrt=8250184062345720915) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr?csrt=8250184062345720915>

¹²⁵ Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Sustabdytas šešių propagandinių rusų kalba retransliuojamų televizijos programų laisvas priėmimas Lietuvos teritorijoje“ [www.rtk.lt](http://www.rtk.lt/lt/naujienos/sustabdytas-sesiu-propagandiniu-rusu-kalba-retransliuojamu-televizijos-programu-laisvas-priemimas-lietuvas-teritorijoje) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/sustabdytas-sesiu-propagandiniu-rusu-kalba-retransliuojamu-televizijos-programu-laisvas-priemimas-lietuvas-teritorijoje>

¹²⁶ Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Bendrovei „Plunsta“ skirta bauda už dezinformacijos skleidimą“ [www.rtk.lt](http://www.rtk.lt/lt/naujienos/bendrovei-plunsta-skirta-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/bendrovei-plunsta-skirta-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima>

argumentą, esą už turinį atsako tik laidos dalyviai, ir pabrėžė, kad žodžio laisvė nėra absoliuti, kai būtina apsaugoti visuomenę nuo draudžiamos informacijos ir užtikrinti informacinį saugumą¹²⁷.

Kitas pavyzdys, 2024 m. kovo 6 d. Lietuvos radijo ir televizijos komisija (LRTK) skyrė 1 900 eurų baudą UAB „Goruva“ už „YouTube“ platformoje transliuotos programos „Komentaras TV“ laidoje paskleistą dezinformaciją. LRTK nustatė, kad 2024 m. sausio 30 d. laidoje buvo viešai skleidžiama melaginga, tendencinga ir faktais nepagrįsta informacija apie VŠĮ „Mėlyna ir geltona“ bei jos steigėjo Jono Ohmano veiklą, siekiant sudaryti įspūdį, kad Ukrainai renkama parama naudojama neskaidriai. Komisija konstatavo, kad toks turinys atitinka Visuomenės informavimo įstatyme apibrėžtos dezinformacijos požymius¹²⁸. Ši byla įdomi tuo, kad LRTK sprendimą UAB „Goruva“ apskundė, tačiau teismas paliko galioti LRTK sprendimą¹²⁹.

Bylos esmė buvo ta, kad laidoje teigta, jog už viešbutį Dnipre esą sumokėta 5300 JAV dolerių už vieną naktį, ir iš to buvo daromos išvados apie tariamai „milijonais“ švaistomą paramą bei net galimai „pavogtus“ pinigus. LRTK, gavusi papildomus dokumentus iš VŠĮ „Mėlyna ir geltona“, nustatė, kad realiai buvo sumokėta 5300 Ukrainos grivinų – apie 129 eurus, o dolerių suma atsirado dėl techninės valiutos klaidos.

Byla įdomi dar ir tuo, kad parodo naujesnę Rusijos strateginių naratyvų formą tai ne tiesioginį karo pateisinimą, o bandymą pakirsti pasitikėjimą parama Ukrainai, kuriant įspūdį, kad aukos naudojamos neskaidriai ir kad su karu siejami finansiniai interesai. Kaip jau buvo minėta, 2025 m. gruodžio 10 d. Regionų administracinis teismas atmetė UAB „Goruva“ skundą ir paliko galioti LRTK sprendimą, pabrėždamas, kad tokia informacija demotyvuoja visuomenę aukoti, skatina nepasitikėjimą paramą renkančiomis organizacijomis ir yra ypač pavojinga geopolitiniame kontekste¹³⁰.

Kaip atskira administracinė nacionalinio saugumo priemonė paminėtinas sprendimas neįsileisti kai kurių Rusijos atlikėjų. Išanalizavus, darytina išvada, kad šis sprendimas yra ne kaip draudimas pagal tautybę, o sprendimas, kuris taikomas tais atvejais, kai atlikėjas tampa Rusijos „minkštosios galios“, agresijos pateisinimo ar okupacijos normalizavimo dalimi. Lietuvos teisė leidžia uždrausti užsieniečiui atvykti į šalį, jeigu jis gali kelti grėsmę valstybės saugumui ar viešajai tvarkai, o po 2021 m. pataisų – ir tada, kai jis viešai ar aktyviai remia užsienio valstybės

¹²⁷ Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Bendrovei „Plunsta“ skirta bauda už dezinformacijos skleidimą“ [www.rtk.lt](https://www.rtk.lt/lt/naujienos/bendrovei-plunsta-skirta-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/bendrovei-plunsta-skirta-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima>

¹²⁸ „Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas“ [www.e-tar.lt](https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr?csrt=8250184062345720915) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr?csrt=8250184062345720915>

¹²⁹ Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Teismas: LRTK bauda už dezinformacijos skleidimą „Komentaras TV“ skirta teisėtai“ [www.rtk.lt](https://www.rtk.lt/lt/naujienos/teismas-lrtk-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima-komentaras-tv-skirta-teisetai) žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/teismas-lrtk-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima-komentaras-tv-skirta-teisetai>

¹³⁰ Ibid, žiūrėta 2026m. balandžio 5d.

veiklą, pažeidžiančią tarptautinę teisę¹³¹. Ryškiausias pavyzdys Lietuvoje yra Filipas Kirkorovas. 2021 m. Migracijos departamentas, remdamasis Užsienio reikalų ministerijos informacija, uždraudė jam atvykti į Lietuvą iki 2026 m. sausio 18 d.¹³². Teismas konstatavo, kad jis buvo vertinamas kaip asmuo, kurio koncertinė veikla užsienyje Rusijos pareigūnų buvo pristatoma kaip Rusijos „minkštosios galios“ įrankis, o jo pasirodymai okupuotame Kryme buvo laikomi netiesioginiu Ukrainos teritorinio vientisumo neigimu ir agresyvių Rusijos veiksmų pateisinimu. Vėliau EŽTT jo skundą pripažino nepriimtiniu¹³³. Tai rodo, kad valstybė tokį atlikėją vertino ne vien kaip pramogų pasaulio atstovą, bet kaip informacinės ir simbolinės įtakos veikėją.

2022 m. į Lietuvoje nepageidaujamų asmenų sąrašą buvo įtraukti Khabibas Šaripovas ir Nataša Koroliova. Jiems uždrausta atvykti iki 2027 m. sausio 21 d., o suplanuotas Khabibo koncertas Vilniuje buvo atšauktas. Šių sprendimų kontekste viešai buvo akcentuojamos jų gastrolės Kryme, o Koroliovos atveju – ir parama Krymo prijungimui prie Rusijos. Tokie atvejai siejami su Kremliaus naratyvu, kad okupuotos teritorijos yra „normalios“ Rusijos kultūrinės erdvės dalis. Kitaip tariant, koncertavimas tokiose teritorijose tampa ne neutralia kultūrine veikla, o okupacijos įteisinimo forma¹³⁴.

Tačiau analizuojant analogiškus atvejus dėl Rusijos atlikėjų, būtina pabrėžti, kad Lietuva ne visais atvejais renkasi griežčiausią priemonę. Kristinos Orbakaitės atveju 2025 m. Kultūros ministerija aiškiai nurodė, kad neturi įgaliojimų drausti privačių renginių, tačiau paprašė organizatorių įsivertinti atlikėjos sąsajas su Rusija, jos poziciją karo Ukrainoje atžvilgiu, viešosios tvarkos rizikas ir provokacijų tikimybę. Premjeras taip pat akcentavo, kad organizatoriai turėtų viešai išsiaiškinti jos poziciją dėl karo, be to, jos situacija buvo teisiškai kitokia, nes ji turi Lietuvos pilietybę. Šis atvejis parodo, kad administracinis sprendimas turi būti individualizuotas ir pagrįstas, o ne automatinis vien dėl rusiškos kilmės ar repertuaro¹³⁵. Ir, nors buvo klausimų dėl K. Orbakaitės koncertų okupuotame Kryme, jos koncertas Vilniuje įvyko¹³⁶.

¹³¹ „Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 133 straipsnio pakeitimo įstatymas“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b99d3cb0c2de11eba2bad9a0748ee64d>

¹³² Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, „Kirkorovas įtrauktas į nepageidaujamų asmenų sąrašą Lietuvoje“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.

<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1324654/kirkorovas-itrauktas-i-nepageidaujamu-asmenu-sarasa-lietuvoje>

¹³³ „Filip Bedros KIRKOROV against Lithuania“ www.echr.coe.int/ žiūrėta 2026m. balandžio 6d.

<https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22%3A%22001-233417%22%7D>

¹³⁴ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, „Dėl gastrolių Kryme du Rusijos atlikėjai paskelbti nepageidaujamais Lietuvoje, atšauktas sekmadienio koncertas“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1595583/del-gastroliu-kryme-du-rusijos-atlikejai-paskelbti-nepageidaujamais-lietuvoje-atsauktas-sekmadienio-koncertas>

¹³⁵ Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, „Pozicija dėl atlikėjos K. Orbakaitės koncertinio turo Baltijos šalyse“ <https://lrkm.lrv.lt/lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://lrkm.lrv.lt/lt/naujienos/pozicija-del-atlikejos-k-orbakaites-koncertinio-turo-baltijos-salyse/>

¹³⁶ DELFI, „Po koncerto Vilniuje – Kristinos Orbakaitės žinutė“ www.delfi.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.delfi.lt/veidai/uzsienio-zvaigzdes/po-koncerto-vilniuje-kristinos-orbakaites-zinute-120114561>

Kaip matyti iš pateiktų praktinių sprendimų, neišleisti Rusijos atlikėjų Rusijos naratyvų kontekste yra priemonė riboti ne tik fizinį atvykimą, bet ir Kremliaus propagandos, „rusiškojo pasaulio“ bei okupacijos normalizavimo sklaidą. Kai atlikėjas viešai ar simboliškai palaiko Krymo aneksiją, koncertuoja okupuotose teritorijose ar tampa Rusijos „minkštosios galios“ dalimi, jo koncertas nebėra vien kultūrinis renginys – jis gali tapti informacinės įtakos instrumentu. Lietuvos praktika rodo, kad tokie sprendimai laikomi teisėtais tada, kai jie grindžiami nacionalinio saugumo, viešosios tvarkos ir tarptautinės teisės apsaugos argumentais.

Analizuojant Rusijos strateginių naratyvų temą civilinės teisės prasme, geras pavyzdys yra taip vadinamas Šv. Kotrynos bažnyčios atvejis. LRT skelbė, kad Svetlanos Surganovos koncertas Šv. Kotrynos bažnyčioje buvo atšauktas po to, kai paaiškėjo jos viešas palaikymas Krymo užgrobimui. Vilniaus mokytojų namų vadovė nurodė, kad į salės nuomos sutartį buvo įtraukta sąlyga, pagal kurią organizatorius įsipareigoja nekviesti atlikėjų, remiančių tarptautinės teisės principus pažeidžiančius veiksmus ar keliančių saugumo riziką¹³⁷.

Teisiškai tai svarbu todėl, kad čia veikė sutarties laisvės principas numatytas civilinio kodekso 6.156 straipsnyje. Šis principas leidžia šalims laisvai susitarti dėl tarpusavio teisių ir pareigų, jeigu tokios sąlygos neprieštaruja įstatymams. Todėl salės valdytojas gali iš anksto įtraukti reputacijos ar saugumo sąlygą į nuomos sutartį. Jeigu organizatorius tokios sąlygos nesilaiko, atsiranda pagrindas laikyti tai sutarties pažeidimu ir nutraukti sutartį, kai pažeidimas yra esminis¹³⁸. Analizuojant ryšį su Rusijos strateginiais naratyvais, darytina išvada, kad problema buvo ne atlikėjos pilietybė, o jos siejimas su naratyvu, įteisinančiu Krymo aneksiją ir Rusijos agresiją. LRT reportaže šis atvejis buvo tiesiogiai pateiktas platesniame kontekste apie atlikėjus, koncertuojančius okupuotame Kryme ir viešai remiančius Rusijos politiką¹³⁹.

Šv. Kotrynos bažnyčios atveju civilinės teisės normos buvo taikomos per sutartinę salės nuomos sąlygą, leidusią atsisakyti vykdyti sutartį, kai kviečiamas atlikėjas buvo siejamas su Rusijos agresiją ir Krymo aneksiją normalizuojančiais naratyvais. Tai buvo ne valstybės draudimas, o privataus teisės subjekto sprendimas, paremtas sutarties laisve ir sutarties pažeidimo pasekmėmis¹⁴⁰.

¹³⁷ A. Martišiūtė “Aplink valstybinių švenčių datas – koncertai su būriu Rusijos atlikėjų, reiškusių palaikymą Krymo aneksijai” www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.

<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1594109/aplink-valstybiniu-svenciu-datas-koncertai-su-buriu-rusijos-atlikeju-reiskusiu-palaikyma-krymo-aneksijai>

¹³⁸ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB>

¹³⁹ A. Martišiūtė “Aplink valstybinių švenčių datas – koncertai su būriu Rusijos atlikėjų, reiškusių palaikymą Krymo aneksijai” www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.

<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1594109/aplink-valstybiniu-svenciu-datas-koncertai-su-buriu-rusijos-atlikeju-reiskusiu-palaikyma-krymo-aneksijai>

¹⁴⁰ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas 6.156str. www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB>

Lietuvoje kilus ginčui dėl tokios sutarties galiojimo, vien teiginio, kad atlikėjas „susijęs su prorusiškais naratyvais“, nepakaktų. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2024 m. išaiškino, kad ginčijant sandorį pagal Civilinio kodekso 1.81 straipsnį reikia įrodyti, jog visų sandorio šalių valia buvo siekti viešajai tvarkai ir gerai moralei prieštaraujančio tikslo¹⁴¹. Jei bent viena šalis tokio tikslo neturėjo ir apie jį nežinojo, sandoris pagal šį pagrindą negali būti pripažintas negaliojančiu. Vadinasi, Rusijos strateginių naratyvų kontekste civilinė teisė leidžia remtis viešąja tvarka ir gera morale, bet teisme tam reikia rimto įrodinėjimo – dėl to praktikoje dažniau naudojamos konkrečios sutartinės sąlygos ir atšaukimo mechanizmai, kaip pavyzdžiui Šv. Kotrynos bažnyčios atveju.

Rusijos naudojamų strateginių naratyvų kontekste būtina apžvelgti dar vieną Lietuvos patirtį, tai 2021 metais įvykusią krizę prie ES ir Baltarusijos sienos. Ši krizė Rusijos ir Baltarusijos informacinėje erdvėje buvo naudojama ne vien kaip migracijos tema, bet kaip strateginis naratyvas-esą Europa negeba apsaugoti savo sienų, pažeidžia žmogaus teises, o dėl visko kalti patys Vakarai. Tuo tarpu ES Taryba oficialiai nurodo, kad nuo 2021 m. birželio Baltarusija pradėjo organizuoti skrydžius ir vidaus transportą migrantams į ES sieną, o ES šią praktiką įvardijo kaip žmonių išnaudojimą politiniais tikslais ir hibridinę kampaniją prieš ES valstybes¹⁴².

Informacinėje erdvėje šią fizinę spaudimo priemonę lydėjo kryptingai koordinuoti naratyvai. Lietuvos kariuomenės analizėje pažymėta, kad neteisėtos migracijos fone Rusijos ir Baltarusijos informacinėse erdvėse buvo fiksuojamos vienodos žinutės, o informacinis spaudimas buvo tikslingai koordinuojamas, kartu buvo kuriamas žiauraus ir nehumaniško Lietuvos pasieniečio įvaizdis¹⁴³. Debunk.org lietuviškoje analizėje nurodyta, kad vien per 2021 m. spalį buvo išanalizuoti 2797 turinio vienetai, iš kurių 872 buvo melagingi ar klaidinantys, o 81,6 proc. jų paskelbta su Kremliumi ar Baltarusijos režimu susijusiuose šaltiniuose¹⁴⁴.

Šių naratyvų platinamas turinys buvo gana nuoseklus. Buvo skleidžiama žinia, kad Lietuva ir Lenkija neva „žvangina ginklais“ pasienyje ir vykdo specialias migrantų perkėlimo į Vakarų Europą operacijas. Iš kitos pusės Minsko ir prorusiškuose kanaluose platinti teiginiai, esą Lietuva stumia į Baltarusiją „teroristus ir ekstremistus“, o Lietuvos pasieniečiai žiauriai elgiasi su

¹⁴¹ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Išnagrinėta byla dėl sandorių pripažinimo niekiniais ir negaliojančiais“ [www.lat.lt](https://www.lat.lt/ziureta/2026m-balandzio-6d-https://www.lat.lt/naujienos/isnagrinese-byla-del-sandoriu-pripazinimo-niekiniais-ir-negaliojanciais/1720) žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lat.lt/naujienos/isnagrinese-byla-del-sandoriu-pripazinimo-niekiniais-ir-negaliojanciais/1720>

¹⁴² ES Tarybos ir Europos Vadovų Taryba, „Baltarusija“ <https://www.consilium.europa.eu/lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/belarus/>

¹⁴³ Lietuvos kariuomenė, „Dezinformacijos aktyvumas 2021 m. buvo išskirtinai aukštas“ www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/dezinformacijos-aktyvumas-2021-m.-buvo-isskirtinai-aukstas/24698>

¹⁴⁴ L.Venclauskienė „Skleisdamas dezinformaciją apie migrantų antplūdį, Baltarusijos režimas naudoja Kremliaus taktiką“ www.debunk.org/lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.debunk.org/lt/skleisdamas-dezinformacij%C4%85-apie-migrant%C5%B3-antpl%C5%ABd%C4%AF-baltarusijos-re%C5%BEimas-naudojasi-kremliaus-taktika>

migrantais, juos muša, kankina ar net slepia žūtis¹⁴⁵. Lietuvos kariuomenės Strateginės komunikacijos departamento analitikės viešai įvardijo ir kitą svarbią propagandinę liniją: buvo kuriamas vaizdinys, kad Lietuva yra nedemokratiška valstybė, pasirengusi „šaudyti į migrantus“, o pati krizė naudojama tik tam, kad būtų išgauta daugiau pinigų iš Briuselio ar Vašingtono¹⁴⁶.

Būtina pabrėžti, kad Lietuvos valstybė, teisiniu lygmeniu, reagavo dviem kryptimis, visų pirma, stiprino sienos apsaugą ir antra, plėtė išimtinio reguliavimo priemones. 2021 m. liepos 2 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 517 visoje šalyje buvo paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl masinio užsieniečių antplūdžio iš Baltarusijos¹⁴⁷, o 2021 m. lapkričio 9 d. Seimo nutarimu Nr. XIV-617 įvesta nepaprastoji padėtis dėl šio antplūdžio keliamos grėsmės visuomenės rimčiai¹⁴⁸. Vėlesniame įstatymo projekto aiškinamajame rašte buvo aiškiai numatyta siekti sudaryti galimybę ekstremaliosios situacijos metu neįleisti į Lietuvos teritoriją neteisėtai sieną kertančių užsieniečių ir riboti patekimą į pasienio ruožą. Dar vienas svarbus dokumentas priimtas 2023 m. balandžio 25 d. tai priimtos Valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo pataisos, leidusios ekstremaliosios situacijos ar nepaprastosios padėties metu pasienio ruože iki 5 km neįleisti neteisėtai sieną kertančių užsieniečių, tačiau kartu numatant išimtis bėgantiems nuo ginkluotų konfliktų, persekiojimo ar atvykstantiems humanitariniais tikslais bei pareigą suteikti būtinąją pagalbą¹⁴⁹.

Tačiau čia atsirado įtampa tarp saugumo politikos ir žmogaus teisių apsaugos. Europos Migracijos tinklo (angl. European Migration Network, toliau-EMN) 2022 m. faktų suvestinė apie Lietuvą nurodo, kad ekstremaliosios situacijos ir nepaprastosios padėties metu prieglobsčio prašymai faktiškai buvo siaurinami iki pasienio kontrolės punktų, tranzito zonų arba pateikimo iš užsienio per konsulines įstaigas. Vėlesnėje teisės taikymo praktikoje buvo konstatuota, kad ankstesnės nuostatos, realiai apribojusios prieigą prie prieglobsčio procedūros vien dėl neteisėto atvykimo, prieštaravo ES teisei¹⁵⁰. Taipogi Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, remdamasis ES teise, pažymėjo, kad vien masinio užsieniečių antplūdžio situacija savaime nepateisina prieglobsčio prašytojo sulaikymo ir negali de facto atimti teisės pateikti tarptautinės

¹⁴⁵ L.Venclauskienė „Skleisdamas dezinformaciją apie migrantų antplūdį, Baltarusijos režimas naudoja Kremliaus taktiką“ www.debunk.org/lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.

<https://www.debunk.org/lt/skleisdamas-dezinformacij%C4%85-apie-migrant%C5%B3-antpl%C5%ABd%C4%AF-baltarusijos-re%C5%BEimas-naudojasi-kremliaus-taktika>

¹⁴⁶ Lietuvos kariuomenė, „Dezinformacijos aktyvumas 2021 m. buvo išskirtinai aukštas“ www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/dezinformacijos-aktyvumas-2021-m.-buvo-isskirtinai-aukstas/24698>

¹⁴⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybė, „Paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl hibridinės Baltarusijos atakos“ www.lrv.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://lrv.lt/lt/naujienos/paskelbta-valstybes-lygio-ekstremalioji-situacija-del-hibridines-baltarusijos-atakos-svaO/>

¹⁴⁸ Lietuvos Respublikos Seimas „Nutarimas dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.e-tar.lt/portal/fr/legalAct/4afd8a90417211ec992fe4cdfceb5666>

¹⁴⁹ Lietuvos Respublikos Seimas, „Seimas įstatymu įtvirtino neteisėtų migrantų apgrėžimo galimybę pasienio ruože“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_k=1&p_r=35435&p_t=284594

¹⁵⁰ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Europos migracijos tinklas, „LITHUANIA EMN COUNTRY FACTSHEET 2022“ www.emn.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. https://www.emn.lt/uploads/Products/product_1983/EMN_Factsheets2022_LT_%281%29.pdf

apsaugos prašymą Lietuvos teritorijoje. Todėl pasienio krizė Lietuvos teisėje tapo ne tik nacionalinio saugumo, bet ir žmogaus teisių bei prieglobsčio teisės pusiausvyros klausimu¹⁵¹.

3.2. BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS PRIEMONIŲ TAIKymo PRAKTIKA KOVOJANT SU RUSIJOS PROPAGANDOS NARATYVAIS

Analizuojant strateginius Rusijos naratyvus baudžiamosios teisės kontekste, svarbu akcentuoti tai, kad sąvoka „Rusijos naratyvai“ nėra savarankiška Lietuvos baudžiamosios teisės kategorija. Baudžiamoji atsakomybė kyla ne už pačio naratyvo skleidimą, o už tai, kad jis įgyja konkrečios nusikalstamos veikos požymius-neapykantos kurstymo, tarptautinių ar SSRS nusikaltimų neigimo ar šiurkštaus menkinimo, pagalbos kitai valstybei veikti prieš Lietuvą ar šnipinėjimo. Dabartinėje Baudžiamojo kodekso (toliau-BK) redakcijoje tam svarbiausi yra BK 170 straipsnis, BK 170² straipsnis, BK 118 straipsnis ir BK 119 straipsnis. BK 170 straipsnyje numatyta atsakomybė už viešą tyčiojimąsi, niekinimą, neapykantos skatinimą ar diskriminacijos ar smurto kurstymą prieš saugomą žmonių grupę; BK 170² – už viešą pritarimą, neigimą ar šiurkštų menkinimą teisės aktais ar teismų sprendimais pripažintų genocido, nusikaltimų žmoniškumui, karo nusikaltimų, taip pat SSRS agresijos prieš Lietuvą ir 1990–1991 m. labai sunkių ar sunkių nusikaltimų; BK 118 – už padėjimą kitai valstybei veikti prieš Lietuvos Respubliką; BK 119 – už šnipinėjimą¹⁵².

Baudžiamosios bylos Lietuvoje, susijusios su Rusijos naratyvais, akcentuoja tris pagrindines temas. Pirmoji-tai vadinamoji Sausio 13-osios temos byla-„Sausio 13-ąją savi šaudė į savus“, antra tema- „partizanai buvo žudikai arba nacių talkininkai“; trečia- „Medininkai ar kiti 1991 m. nusikaltimai buvo vidaus provokacija“. Lietuvos teismų praktika rodo, kad baudžiamosios atsakomybės riba pasiekama tada, kai tokie naratyvai viešai neigia teisiškai nustatytus agresijos ar tarptautinių nusikaltimų faktus, šiurkščiai menkina aukas, kursto neapykantą saugomoms grupėms arba tampa platesnio veikimo prieš valstybę dalimi. Tuo pat metu LAT 2024 m. pabrėžė, kad ne kiekvienas bjaurus ar agresyvus komentaras automatiškai reiškia BK 170 straipsnio 3 dalies sudėtį: smurto kurstymui būtini konkretūs kvalifikuojantys požymiai ir tiesioginė tyčia¹⁵³.

¹⁵¹ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas „LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA 2022 M. LIEPOS 1 D.–2022 M. RUGPJŪČIO 31 D.“ 9 skyrius www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lvat.lt/doclib/m9vajjk6u2yh7tprdu7cgqggfb54xs7z>

¹⁵² „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas. Baudžiamasis kodeksas“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr>

¹⁵³ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Net ir vieno neapykantą kurstančio komentaro parašymas socialiniuose tinkluose turi būti vertinamas rimtai“ www.lat.lt. Žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://www.lat.lt/net-ir-vieno-neapykanta-kurstancio-komentaro-parasymas-socialiniuose-tinkluose-turi-buti-vertinamas-rimtai/1624>

Algirdo Paleckio Sausio 13-osios byla – klasikinė „saviškai šaudė į savus“ naratyvo kriminalizavimo pavyzdys. 2012 m. Vilniaus apygardos teismas panaikino ankstesnį išteisinimą ir pripažino A. Paleckį kaltu dėl SSRS nusikaltimų prieš Lietuvos Respubliką ir jos gyventojus neigimo bei šurkštaus menkinimo po jo viešai išsakyto teiginio, kad per 1991 m. Sausio 13-osios įvykius „saviškai šaudė į savus“; jam skirta 10 400 Lt bauda¹⁵⁴. Ši byla laikoma viena pirmųjų rezonansinių BK 170² taikymo bylų Lietuvoje, ji minima kaip vienas pirmųjų „neigimo nusikaltimų“ normos praktinio taikymo atvejų. Byla reikšminga tuo, kad teismai čia suformavo principinę poziciją-agresoriaus atsakomybės perkėlimas aukoms ar „saviesiems“ nėra neutrali istorinė interpretacija, kai juo paneigiamas teisiškai pripažintas SSRS agresijos faktas¹⁵⁵.

Dar viena reikšminga Sausio 13-osios byla, kada 2022 m. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas galutine nutartimi baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-39-1073/2022 paliko galioti sprendimus, kuriais 67 užsienio valstybių piliečiai nuteisti dėl nusikaltimų žmoniškumui ir karo nusikaltimų, padarytų 1991 m. sausį Lietuvoje¹⁵⁶. Bylos esmė yra ta, kad 1991 m. sausį Lietuvos Respublikoje buvo įvykdyti nusikaltimai žmoniškumui ir karo nusikaltimai, o karinės operacijos metu buvo nužudyta 14 asmenų ir 837 asmenims padaryti sveikatos sutrikdymai. Ši byla nėra visiškai „naratyvo sklaidos“ byla siaurąja prasme, bet ji yra centrinė visoms vėlesnėms byloms dėl Sausio 13-osios neigimo ar menkinimo- po jos teiginiai apie tariamą „vidinį susišaudymą“ ar „neaiškius šaulius“ vertinami ne kaip laisvos istorinės hipotezės, o kaip teisiškai nustatytų faktų neigimas ar iškraipymas.

Kaip jau buvo minėta antra tema po Sausio 13-osios bylų yra partizanų kompromitavimas, šmeižimas ir niekinimas. Šios temos viena ryškiausių bylų tai Viačeslavo Titovo byla dėl Adolfo Ramanausko-Vanago šmeižimo ir kaltinimo dalyvavus masinėse žudynėse. 2019 m. Klaipėdos apylinkės teismas paskelbė apkaltinamąjį nuosprendį byloje, kurioje V. Titovas pripažintas kaltu pagal BK 170 straipsnio 2 dalį, BK 170² straipsnio 1 dalį ir BK 313 straipsnio 2 dalį¹⁵⁷. Teismas konstatavo, kad jis viešai niekino ir skatino neapykantą Lietuvos partizanams bei jų rėmėjams, o kartu šurkščiai menkino SSRS įvykdytą genocidą prieš ginkluoto pasipriešinimo dalyvius. Teismas ypač akcentavo, kad teiginiai apie tariamą A. Ramanausko-Vanago dalyvavimą masinėse civilių žudynėse ar holokauste buvo paneigti bylos medžiaga ir kad žinomai tikrovės

¹⁵⁴ “Byla 1A-422-318-2012” www.eteismai.lt žiūrėta 2026m. balandžio 7d.

<https://eteismai.lt/byla/33230589494533/1A-422-318-2012#>

¹⁵⁵ D. Sinkevičius “Teismas A.Paleckį pripažino kaltu dėl sovietų agresijos neigimo” www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/986/teismas-a-palecki-pripazino-kaltu-del-sovietu-agresijos-neigimo>

¹⁵⁶ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, “ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paskelbė nutartį Sausio 13-osios byloje” www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://www.lat.lt/naujienos/lietuvas-auksciausiasis-teismas-paskelbe-nutarti-sausio-13-osios-byloje/1223>

¹⁵⁷ Klaipėdos apylinkės teismas, „Teismas išnagrinėjo bylą dėl V. Titovo viešų pasisakymų apie A. Ramanauską-Vanagą“ <https://klaipedos.teismai.lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://klaipedos.teismai.lt/naujienos/teismas-issnagrinejo-byla-del-v.-titovo-viesu-pasisakymu-apie-a.-ramanauska-vanaga/195>

neatitinkančios informacijos skleidimas negali būti laikomas saviraiškos priemone. Klaipėdos apylinkės teismas 2019 m. gegužės 14 d. priėmė apkaltinamąjį nuosprendį, o Klaipėdos apygardos teismas 2019 m. spalio 17 d. jį iš esmės paliko nepakeistą, tik sumažino baudą¹⁵⁸. Išanalizavus šią bylą, darytina išvada, kad tai labai aiškus pavyzdys, kaip naratyvas apie partizanus kaip „banditus“ ar „žudikus“ užtraukia atsakomybę pagal BK 170 ir BK 170² straipsnius.

Prie antrosios temos, būtent partizanų šmeižimo ir niekinimo galima pridėti anksčiau minėto A. Paleckio bylą, kurioje LAT labai aiškiai suformulavo, kada istorinis pasisakymas peržengia saviraiškos laisvės ribas ir tampa veika, numatyta LR BK 170² 1 d. 2025 m. gruodžio 9 d. nutartimi baudžiamojoje byloje Nr. 2K-173-1073/2025 LAT paliko nepakeistą apeliacinės instancijos nuosprendį: pirmosios instancijos teismas buvo išteisinęs, apeliacinis teismas nuteisė, o kasacinis skundas buvo atmestas. LAT oficialiame pranešime nurodyta ir bausmė: už šią veiką paskirti 3 mėnesiai laisvės atėmimo, o subendrinus su ankstesne bausme – 1 metai 10 mėnesių ir 18 dienų¹⁵⁹. Bylos pagrindiniu naratyvu tapo ne vien tai, kad buvo kalbama apie partizanus, o kaip apie juos kalbėta ir kokia istorinė praeitis buvo kuriama. LAT nurodė, kad A. Paleckis viešoje tiesioginėje transliacijoje partizanus vaizdavo kaip veikusius dėl abejotinų ar neigiamų motyvų, suklaidintus JAV propagandos, o ne siekusius atkurti nepriklausomą Lietuvos valstybę; kartu akcentavo, kad Lietuva žalą patyrė būtent dėl partizanų veiksmų, o ne dėl sovietinių represijų. Teismas taip pat išskyrė jo naudotą nepagrįstą skaičių apie 25 000 partizanų nužudytų civilių ir padarė išvadą, kad taip buvo iškraipyti esminiai istoriniai duomenys¹⁶⁰.

Svarbiausias LAT argumentas nutartyje yra tai, kad neigimas ar šiurkštus menkinimas gali būti daromas ne tik tiesioginiu teiginiu, bet ir nutylėjimais, selektyviu faktų parinkimu, nepagrįstu hiperbolizavimu ir atsakomybės perkėlimu nuo SSRS represinių struktūrų partizanams. LAT praktiką apibendrinančiame tekste tiesiai pasakyta, kad nuteistasis „akivaizdžiai iškraipė istorinius faktus“, partizanus pateikė neigiamai ir įžeidžiamai, o toks jų vaizdavimas iš esmės atitinka okupacinės valdžios naudotą „banditų“ schemą. Teismas net pavartojo formuluotę, kad tokie pareiškimai kuria netikrą istorinį naratyvą¹⁶¹.

Medininkų byla, trečios Rusijos strateginių naratyvų temos kontekste, pirmiausia svarbi ne vien kaip baudžiamoji byla dėl 1991 m. liepos 31 d. žudynių, o kaip teisinis atsakymas į platesnę SSRS/Rusijos istorinę-politinę strateginių naratyvų temą. Literatūroje Rusijos ir Baltijos valstybių

¹⁵⁸ Klaipėdos apygardos teismas, „Teismas atmetė V. Titovo ir Klaipėdos apygardos prokuratūros apeliacinius skundus“ <https://klat.teismas.lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://klat.teismas.lt/naujienos/teismas-atmete-v-titovo-ir-klaipedos-apygardos-prokuraturos-apeliacinius-skundus/537>

¹⁵⁹ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, Nutartis www.e-tar.lrs.lt žiūrėta 2026m. balandžio 9d. <https://www.e-tar.lt/rs/legalact/c0418fb3daa011f08918e1adc7c5b1ec/>

¹⁶⁰ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Teismų praktikos apžvalga“ „BK 170² straipsnio taikymas www.lat.lt“ žiūrėta 2026m. balandžio 9d. https://www.lat.lt/data/public/uploads/2026/01/lat_aktuali_praktika_gruodis_2025.pdf

¹⁶¹ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Teismų praktikos apžvalga“ „BK 170² straipsnio taikymas www.lat.lt“ žiūrėta 2026m. balandžio 9d. https://www.lat.lt/data/public/uploads/2026/01/lat_aktuali_praktika_gruodis_2025.pdf

santykiai aiškinami kaip susidūrimas tarp konkuruojančių strateginių naratyvų, kuriuose ypač svarbus istorinių įvykių aiškinimas. Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad Medininkų poste nužudyti pareigūnai tarptautinės teisės prasme buvo civiliai, kad visos kitos įvykio versijos buvo patikrintos ir paneigtos, o užpuolimas buvo TSRS politikos dalis, siekiant sugrąžinti Lietuvą į TSRS. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2017 m. paliko šį kvalifikavimą galioti ir galutinai patvirtino, kad K. Michailovo veikoje nustatyti nusikaltimo žmoniškumui objektyvieji ir subjektyvieji požymiai¹⁶². Strateginių Rusijos naratyvų kontekste, Medininkų byla yra ypač reikšminga todėl, kad ji teismo sprendimu sujungia tris dalykus, tai Lietuvos valstybingumo atkūrimą, TSRS prievartos politiką ir individualią baudžiamąją atsakomybę. Čia nebeliko politinės atminties ar istorinės interpretacijos atsiranda juridškai konstatuota faktų ir atsakomybės versija. Būtent todėl byla tampa patogu taikiniu informacinei atakai puolant šią bylą, nes siekiama silpninti ne tik konkretų nuosprendį, bet ir platesnį pasakojimą apie 1990–1991 m. TSRS agresiją prieš Lietuvą¹⁶³.

Analizuojant šią bylą, labai gerai matomi keli strateginiai Rusijos naratyvai, kurie kartojasi ir kitose bylose. Pirmiausia tai akivaizdus ir atkaklus naratyvų tikslas perrašyti Lietuvos istoriją, neigiama TSRS okupacija ir agresija prieš Baltijos valstybes. EUvsDisinfo šį modelį aprašo kaip pasikartojančią prorusišką liniją, kurioje Sovietų okupacija (angl. „Soviet occupation“) vadinama mitu, o Lietuvos nepriklausomybės istorija pateikiama kaip ideologinė konstrukcija. Toks modelis Medininkų byloje veikia kaip foninis naratyvas, jeigu okupacija ir agresija neigiama, tada ir Medininkų žudynės lengviau perrašomos iš valstybės puolimo epizodo į „miglotą incidentą“ ar „ginčytiną istoriją“¹⁶⁴.

Kaip ir kitose nagrinėtose bylose, Medininkų byloje yra Lietuvos valstybingumo neigimo naratyvo požymių, aiškinant apie 1990–1991 m. įvykius kaip tariamą „spalvotąją revoliuciją“ ar išorinį Vakarų projektą. EUvsDisinfo fiksuoja šį naratyvą kaip pasikartojantį prorusišką aiškinimo modelį apie Lietuvą ir Sausio 13-osios įvykius. Medininkų byloje šis naratyvas atlieka svarbų vaidmenį. Lietuvos valstybingumo atkūrimas vaizduojamas kaip neteisėtas ar dirbtinis, ir smurtas prieš muitinės bei policijos postus pateikiamas ne kaip agresija prieš atkurtą valstybę, o kaip kažkoks „vidinis konfliktas“. Tačiau Lietuvos teismai nustatė

¹⁶² Lietuvos apeliacinis teismas, „Medininkų žudynių byla: K. M. padarė nusikaltimą žmoniškumui (skelbiamas nuosprendžio tekstas)“ www.apeliacinis.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 10d.

<https://www.apeliacinis.lt/naujienos/medininku-zudyniu-byla-k.-m.-padare-nusikaltima-zmoniskumui-skelbiamas-nuosprendzio-tekstas/355>

¹⁶³ Lietuvos teismai, „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas priėmė galutinį ir neskundžiamą sprendimą K. Michailovo byloje“ www.teismai.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 10d.

<https://www.teismai.lt/lt/lietuvas-auksciausiasis-teismas-prieme-galutini-ir-neskundziama-sprendima-k.-michailovo-byloje/4400>

¹⁶⁴ „DISINFO: The Soviet occupation of the Baltic states is a myth“ www.euvdisinfo.eu žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://euvdisinfo.eu/report/the-soviet-occupation-of-the-baltic-states-is-a-myth/>

priešingai, buvo puolami būtent valstybingumo ženklai ir juose tarnybą vykdę civiliai pareigūnai¹⁶⁵.

Sausio 13-osios byloje ir Medininkų byloje analizuojant pastebėtas identiškas Rusijos naratyvų naudojimo metodus. Prorusiški kanalai Sausio 13-osios byloje naudojo išsireiškimus apie „nežinomus šaulius“, „neįrodytą kaltę“, „nebaigtą tyrimą“¹⁶⁶. Medininkų byloje buvo naudojami išsireiškimai, kad „iki galo niekas neaišku“. Tačiau Lietuvos apeliacinis teismas Medininkų byloje aiškiai nurodė, kad įvairios versijos buvo tikrintos ir paneigtos, o įrodymų visuma patvirtino Rygos OMON (Milicijos specialiųjų pajėgų būrio) pareigūnų dalyvavimą¹⁶⁷. Rusijos Užsienio reikalų ministerija (toliau Rusijos URM) 2016 m. reagavo į Lietuvos apeliacinio teismo sprendimą, o 2025 m. oficialioje spaudos konferencijoje Medininkų byla vėl apibūdinta kaip „aukšto politikavimo byla“ (angl. „highly politicised case“) ir kaltinimai – kaip „neteisėtos priežastys“ (angl. „illegitimate grounds“)¹⁶⁸. Šis naratyvas strategiškai naudingas Rusijai, nes leidžia pereiti iš kaltinamojo pozicijos į tariamo savo piliečių gynėjo vaidmenį. Tačiau teisiniu lygmeniu tai nesugriauna esminio fakto-Lietuvoje nuosprendis yra galutinis ir neskundžiamas.

Lietuvoje, teisiškai, Medininkų byla yra baigta, LAT 2017 metais priėmė galutinį sprendimą, tačiau Tarptautiniu žmogaus teisių lygmeniu dar egzistuoja atskiras procesas – byla Mihailovs prieš Lietuvą EŽTT, kuri 2026 m. balandžio 11 d. Teisingumo ministerijos puslapyje vis dar nurodyta tarp nagrinėjamų bylų¹⁶⁹. Būtina pabrėžti, kad tai nėra naujas bylos faktų nustatinėjimas iš esmės, EŽTT nagrinėja Konvencijos 3, 6, 7 straipsnių ir Septintojo protokolo 2 straipsnio aspektus¹⁷⁰. Strateginiuose Rusijos naratyvuose toks procesas patogiai išnaudojamas kuriant įspūdį, kad „net tarptautiniu mastu viskas abejotina“, nors nacionalinis teismo sprendimas dėl faktų ir kvalifikavimo išlieka galiojantis.

¹⁶⁵ Lietuvos apeliacinis teismas, „Medininkų žudynių byla: K. M. padarė nusikaltimą žmoniškumui (skelbiamas nuosprendžio tekstas)“ www.apeliacinis.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 10d.

<https://www.apeliacinis.lt/naujienos/medininku-zudyniu-byla-k.-m.-padare-nusikaltima-zmoniskumui-skelbiamas-nuosprendzio-tekstas/355>

¹⁶⁶ „DISINFO: Unknown shooters killed 14 people in Vilnius, on January 13, 1991“ www.euvdisinfo.eu žiūrėta 2026m. balandžio 10d. <https://euvdisinfo.eu/report/unknown-shooters-killed-14-people-in-vilnius-on-january-13-1991/>

¹⁶⁷ Lietuvos teismai, „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas priėmė galutinį ir neskundžiamą sprendimą K. Michailovo byloje“ www.teismai.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 10d. <https://www.teismai.lt/lt/lietuvos-auksciausiasis-teismas-prieme-galutini-ir-neskundziama-sprendima-k.-michailovo-byloje/4400>

¹⁶⁸ The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, „Comment by Konstantin Dolgov, the Foreign Ministry’s Special Representative for Human Rights, Democracy and the Rule of Law, on the situation around Konstantin Nikulin“ <https://www.mid.ru/en/> žiūrėta 2026m. balandžio 11d. https://www.mid.ru/en/foreign_policy/news/1529833/

¹⁶⁹ Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, „Šiuo metu EŽTT nagrinėjamos bylos prieš Lietuvą“ <https://tm.lrv.lt/lt/> žiūrėta 2026-balandžio 11d. <https://tm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/atstovavimas-eztz/siuo-metu-eztz-nagrinejamos-bylos-pries-lietuva/>

¹⁷⁰ Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, „Mihailovs prieš Lietuvą“ <https://tm.lrv.lt/lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://tm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/3/XGjChN8TWUg.pdf>

Dar viena byla kuri teisiniu aspektu labai svarbi analizuojant strateginius Rusijos naratyvus, tai civilinė byla dėl asociacijos „Tarptautinis geros kaimynystės forumas“. Vilniaus apygardos teismas 2023-05-16 paliko galioti sprendimą, kuriuo asociacija pripažinta neteisėtai įsteigta ir likviduojama. Teismas aiškiai konstatavo, kad tikrasis jos steigimo tikslas buvo viešai skleisti melagingą informaciją apie Lietuvą, formuoti klaidingą nuomonę, jog Lietuva nėra nepriklausoma ir demokratinė valstybė, veikti prieš Lietuvos konstitucinę santvarką ir kurstyti socialinę nesantaiką. Tai itin svarbu naratyvų analizėje, nes čia teismo konstatuotas organizacinės veiklos pobūdis¹⁷¹. Įdomu tai, kad šios asociacijos narių atžvilgiu pradėtos atskiros bylos. Vienoje iš jų, Erika Švenčionienė (toliau-E. Š.) ir Kazimieras Juraitis (toliau-K. J.), veikdami bendrininkų grupėje, 2022 m. Lietuvoje, Baltarusijoje ir Rusijoje padėjo Rusijai ir Baltarusijai bei jų organizacijoms veikti prieš Lietuvos Respubliką, taip keldami grėsmę nacionalinio saugumo interesams. Toje pačioje byloje E. Š. papildomai kaltinama tuo, kad kartu su Valerijus Ivanovu (toliau-V.I.) laidoje apie Sausio 13-osios įvykius viešai neigė ir šiurkščiai menkino Lietuvos teismų sprendimais bei teisės aktais pripažintą 1991 m. SSRS agresijos prieš Lietuvą faktą. Prokuratūros duomenimis, viešų pasisakymų turinys siejamas ir su žuvusiųjų bei sužeistųjų atminimo įžeidimu¹⁷². Ši baudžiamoji byla, analizuojant informaciją iš viešų šaltinių, dar nėra pasibaigusi, ji Vilniaus apygardos teismui perduota 2023-12-11, o pradėta ji buvo pagal BK 118 straipsnio 1 dalį ir BK 170²d. straipsnio 1 dalį. 2026-03-13 viešai paskelbta, kad pirmosios instancijos nagrinėjime padaryta pertrauka iki 2026-04-14¹⁷³. Šios bylos įtariamieji dar turi atskiras bylas pradėtas jų atžvilgiu. V.I. atžvilgiu vyksta atskiras administracinis–migracinis procesas. Regionų administracinis teismas 2024-04-17 atsisakė priimti jo skundą dėl VRM sprendimo panaikinti leidimą nuolat gyventi Lietuvoje, nes buvo praleistas kreipimosi terminas ir nenurodyta naujų svarbių priežasčių jam atnaujinti. Tai reiškia, kad šių veikėjų atžvilgiu veikia ne vien baudžiamoji atsakomybė, bet ir nacionalinio saugumo bei migracijos teisės priemonės¹⁷⁴.

2024-07-31 Generalinė prokuratūra pradėjo ikiteisminį tyrimą E.Š. atžvilgiu dėl Medininkų žudynių menkinimo¹⁷⁵. Byla pradėta po viešai paskelbtų melagingų teiginių apie

¹⁷¹ Lietuvos teismai, „Vilniaus apygardos teismas atmetė asociacijos „Tarptautinis geros kaimynystės forumas“ apeliacinį skundą dėl šios asociacijos pripažinimo neteisėtai įsteigta ir likviduojama“ [www.teismai.lt](https://www.teismai.lt/lt/vilniaus-apygardos-teismas-atmete-asociacijos-tarptautinis-geros-kaimynystes-forumas-apeliacini-skunda-del-sios-asociacijos-pripazinimo-neteisetai-isteigta-ir-likviduojama/11230) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.teismai.lt/lt/vilniaus-apygardos-teismas-atmete-asociacijos-tarptautinis-geros-kaimynystes-forumas-apeliacini-skunda-del-sios-asociacijos-pripazinimo-neteisetai-isteigta-ir-likviduojama/11230>

¹⁷² Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Dėl padėjimo veikti prieš Lietuvą – kaltinamųjų suolas“ [www.prokuraturos.lt](https://www.prokuraturos.lt/lt/naujienos/ikiteisminiai-tyrimai-ir-viesojo-intereso-gynimas/del-padejimo-veikti-pries-lietuva-kaltinamuju-suolas/9927) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.prokuraturos.lt/lt/naujienos/ikiteisminiai-tyrimai-ir-viesojo-intereso-gynimas/del-padejimo-veikti-pries-lietuva-kaltinamuju-suolas/9927>

¹⁷³ Ibid, žiūrėta 2026m. balandžio 11d.

¹⁷⁴ Lietuvos teismai, „Regionų administracinis teismas atsisakė priimti Valerijaus Ivanovo skundą“ [www.teismai.lt](https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-pranesimai-spaudai/regionu-administracinis-teismas-atsisake-priimti-valerijaus-ivanovo-skunda/12215) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-pranesimai-spaudai/regionu-administracinis-teismas-atsisake-priimti-valerijaus-ivanovo-skunda/12215>

¹⁷⁵ Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl viešai paskelbtų melagingų teiginių apie Medininkų žudynes“ [www.prokuraturos.lt](https://www.prokuraturos.lt/lt/pradetas-ikiteisminis-tyrimas-del-viesai-paskelbtu-melagingu-teiginiu-apie-medininku-zudynes/10537) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.prokuraturos.lt/lt/pradetas-ikiteisminis-tyrimas-del-viesai-paskelbtu-melagingu-teiginiu-apie-medininku-zudynes/10537>

Medininkų žudynes, o 2024-08-21 Generalinė prokuratūra pranešė apie įtarimus pagal BK 170² straipsnio 1 dalį. 2026-02-26 Vilniaus miesto apylinkės teismas E. Š. pripažino kalta ir skyrė 3 750 eurų baudą už pasisakymą, kuriame atsakomybė dėl Medininkų buvo perkelta Lietuvos specialiosioms tarnyboms, prokuroras šį nuosprendį dar apskundė, prašydamas griežtesnės bausmės¹⁷⁶.

Rusijos strateginių naratyvų kontekste pagrindinis motyvas čia yra Lietuvos suvereniteto ir institucijų kompromitavimas. Viešai aprašydamas kaltinimą prokuroras nurodė, kad E. Švenčionienė ir K. Juraitis Baltarusijos ir Rusijos formatuose neigė Lietuvos Seimo teisėtumą. Civilinėje „Tarptautinio geros kaimynystės forumo“ byloje teismas konstatavo, kad buvo kuriamas klaidingas vaizdas, kad Lietuva nėra nepriklausoma ir demokratinė valstybė¹⁷⁷.

Analizuojant naujausias bylas susijusias su Rusijos naratyvais buvo pastebėtos tendencijos, kad bylose esantys įtariamieji būna su jais susiję netiesiogiai. Ryškus pavyzdys politiko Remigijaus Žemaitaičio byla. Generalinė prokuratūra 2025-12-04 paskelbė, kad pirmosios instancijos teismas pripažino jį kaltu pagal BK 170 str. 2 d. dėl neapykantos skatinimo ir kurstymo prieš žmonių grupę dėl tautybės, konstatavęs viešą tyčiojimąsi, neapykantos skatinimą ir priešiško provokavimą žydų tautybės asmenims. Šios bylos ryšys su Rusijos strateginiais naratyvais yra netiesioginis. Tai nėra klasikinė „Rusijos naratyvų“ byla, čia neiškraipomi faktai apie Sausio 13-ąją, ar apie partizanus. Tačiau tokie pasisakymai objektyviai maitina Kremliaus naratyvų liniją, kurioje Baltijos valstybės vaizduojamos kaip „neonacinės“, antisemitinės ir istoriškai „moralės neturinčios“ visuomenės¹⁷⁸.

Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 118str. skirtas atvejams, kai asmuo padeda kitai valstybei ar jos organizacijai veikti prieš Lietuvos Respubliką. Šis straipsnis siejamas su veikimu prieš konstitucinę santvarką, suverenitetą, teritorijos vientisumą, gynybos ar ekonomikos galią, o sankcija pagal 1 dalį – laisvės atėmimas nuo dvejų iki septynerių metų¹⁷⁹. Strateginių Rusijos naratyvų požiūriu tai jau nebe vien „kalbos“ norma, o perėjimas iš naratyvo į antivalstybinį veikimą. Viena naujesnių bylų pradėta pagal LR BK 118str. yra 2026-04-09 pradėtas tyrimas dėl „Klaipėdos liaudies respublikos“ naratyvo. Klaipėdos apygardos prokuratūra paskelbė, kad

¹⁷⁶ A. Gurevičius „Prokuroras nusprendė apeliacinio teismo prašyti griežtesnės bausmės Švenčionienei“ [www.lrt.lt](http://www.lrt.lt/ziureta/2026m.balandzio/11d./https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2852253/prokuroras-nusprende-apeliacinio-teismo-prasyti-grieztesnes-bausmes-svencionienei) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2852253/prokuroras-nusprende-apeliacinio-teismo-prasyti-grieztesnes-bausmes-svencionienei>

¹⁷⁷ Lietuvos teismai, „Vilniaus apygardos teismas atmetė asociacijos „Tarptautinis geros kaimynystės forumas“ apeliacinį skundą dėl šios asociacijos pripažinimo neteisėtai įsteigta ir likviduojama“ [www.teismai.lt](http://www.teismai.lt/ziureta/2026m.balandzio/11d./https://www.teismai.lt/lt/vilniaus-apygardos-teismas-atmete-asociacijos-tarptautinis-geros-kaimynystes-forumas-apeliacini-skunda-del-sios-asociacijos-pripazinimo-neteisetai-isteigta-ir-likviduojama/11230) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.teismai.lt/lt/vilniaus-apygardos-teismas-atmete-asociacijos-tarptautinis-geros-kaimynystes-forumas-apeliacini-skunda-del-sios-asociacijos-pripazinimo-neteisetai-isteigta-ir-likviduojama/11230>

¹⁷⁸ Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra „Seimo narys R. Žemaitaitis nuteistas dėl antisemitinių neapykantos kalbos nusikaltimų“ [www.prokuraturos.lt](http://www.prokuraturos.lt/ziureta/2026m.balandzio/11d./https://prokuraturos.lt/lt/seimo-narys-r-zemaitaitis-nuteistas-del-antisemitiniu-neapykantos-kalbos-nusikaltimu/11844) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://prokuraturos.lt/lt/seimo-narys-r-zemaitaitis-nuteistas-del-antisemitiniu-neapykantos-kalbos-nusikaltimu/11844>

¹⁷⁹ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir įsigaliojimo įstatymas. Baudžiamasis kodeksas“ [www.e-tar.lt](http://www.e-tar.lt/ziureta/2026m.balandzio/11d./https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr?csrt=14863716531041553030) žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr?csrt=14863716531041553030>

viešojoje erdvėje fiksuoti įrašai apie tariamą Klaipėdos ir uosto priklausymą Rusijai vertinami kaip galimai siekiantys padėti kitai valstybei veikti prieš Lietuvos Respublikos suverenitetą ir teritorijos vientisumą. Tai labai aiškiai atspindi Rusijos naudojamą „liaudies respublikų“ modelį, pažįstamą iš Ukrainos¹⁸⁰. BK 118 byloje svarbiausias ne vien turinio „prorusiškumas“, o tai, kad naratyvas čia įgauna funkcinį vaidmenį, jis naudojamas ne tiesiog šokiruoti ar provokuoti, bet padėti priešišškai valstybei silpninti Lietuvos politinį ir konstitucinį atsparumą¹⁸¹.

Išanalizavus baudžiamąsias bylas betarpiškai susijusias su strateginiais Rusijos naratyvais, darytina išvada, kad BK 170str. numatytos baudžiamojo poveikio priemonės saugo viešąją erdvę nuo neapykantos ir dehumanizacijos, BK 170²str. saugo konstitucinę atmintį ir teisiškai pripažintą istorinių nusikaltimų vertinimą, BK 118str. baudžia už perėjimą nuo naratyvo prie aktyvios pagalbos priešišškai valstybei, o BK 119str. – už slaptą informacijos rinkimą tai valstybei. Rusijos strateginių naratyvų kontekste tai reiškia, kad Lietuvoje baudžiamosios teisės normos „reaguoja“ ne į vieną „nuomonę“, o į visą poveikio grandinę – nuo neapykantos kalbos ir istorijos perrašymo iki organizuoto antivalstybinio veikimo ir žvalgybos.

¹⁸⁰ Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl padėjimo kitai valstybei veikti prieš Lietuvos Respubliką“ www.prokuraturos.lt žiūrėta 2026m. balandžio 11d.
<https://www.prokuraturos.lt/lt/pradetas-ikiteisminis-tyrimas-del-padejimo-kitai-valstybei-veikti-pries-lietuvos-respublika/12278>

¹⁸¹ Ibid, žiūrėta 2026m. balandžio 11d.

IŠVADOS

1. Dezinformacijos ir karo propagandos sąvokų teisinis apibrėžimas Lietuvoje yra fragmentiškas – dezinformacija apibrėžta tik Visuomenės informavimo įstatyme, karo propaganda Konstitucijoje draudžiama, bet nesistemiškai apibrėžta kituose teisės aktuose. Tai sukuria interpretavimo neapibrėžtumą praktikoje.

2. Administracinės teisės priemonės (LR TK, Žurnalistų etikos inspektoriaus mechanizmas) yra santykinai veiksmingos tradicinės žiniasklaidos atžvilgiu, tačiau neveiksmingos socialinių tinklų, „Telegram“ kanalų ir tarpvalstybinių skaitmeninių platformų aplinkoje.

3. Baudžiamoji teisė (BK 170, 170², 118, 119 str.) suteikia teisinį pagrindą reaguoti į pavojingiausias naratyvų formas – neapykantos kurstymą, istorinių nusikaltimų neigimą ir antivalstybinį veikimą – tačiau netaikoma pačiam naratyvų skleidimui kaip tokiam, o tai apriboja sisteminį atsaką.

4. Rusijos strateginių naratyvų poveikis Lietuvos saugumui pasireiškia per institucinio pasitikėjimo eroziją, gynybinės valios silpninimą ir euroatlantinės tapatybės kvestionavimą. Tai ilgalaikė grėsmė, orientuota ne į vienkartinį visuomenės „perauklėjimą“, o į kumuliatyvinį atsparumo mažinimą.

5. Institucinis fragmentiškumas – skirtingos institucijos atlieka atskiras funkcijas be centralizuoto koordinavimo – yra vienas esminių veiksnų, mažinančių Lietuvos gebėjimą reaguoti į koordinuotas informacines atakas.

6. Teisinis reguliavimas iš esmės orientuotas į reaktyvų modelį (jau paskelbto turinio blokavimą), o ne į proaktyvų priešiško operacijų struktūros neutralizavimą, kas neatitinka šiuolaikinių hibridinių grėsmių pobūdžio.

7. ES skaitmeninio reguliavimo (DSA, NIS2) perkėlimas į nacionalinę teisę iš dalies pagerino teisinę bazę, tačiau Lietuvos institucijų savarankiški veiksmai globalių platformų atžvilgiu išlieka riboti dėl kompetencijų pasiskirstymo ES lygmeniu.

PASIŪLYMAI

1. Papildyti Administracinių nusižengimų kodeksą nuostatomis dėl atsakomybės už tyčinę dezinformacijos sklaidą, apibrėžiant konkrečius sudėties požymius.

2. Papildyti Baudžiamąjį kodeksą nuostata dėl koordinuotos priešiškos informacinės veiklos vykdymo organizuotos grupės interesais (BK 118 str. papildymas arba naujas straipsnis).

3. Įtvirtinti karo propagandos sąvoką Visuomenės informavimo įstatyme, detaliau apibrėžiant jos sudėtinius elementus.

4. Sukurti centralizuotą informacinių grėsmių koordinavimo mechanizmą (pvz., tarpžinybinį centrą), kuriame dalyvautų VSD, NKSC, LR TK, Žurnalistų etikos inspektorius ir kariuomenės strateginės komunikacijos padalinys.

5. Suteikti VSD iniciatyvos teisę operatyviai perduoti informaciją ikiteisminio tyrimo institucijoms pagreitinoto proceso tvarka bylose, susijusiose su informacinėmis grėsmėmis nacionaliniam saugumui.

6. Numatyti finansavimą dezinformacijos stebėsenos ir atsako priemonėms gynybos biudžete kaip atskirą eilutę.

7. Plėtoti teises priemones, pritaikytas platforminei aplinkai (TikTok, Telegram, YouTube), įskaitant patikimų pranešėjų sistemos stiprinimą ir spartesnę turinio šalinimo mechanizmą.

8. Šio darbo autoriaus nuomone, yra padaryta klaida, kad nuo 2011 metų vasario 1 d. Valstybės saugumo departamentas nebėra ikiteisminį tyrimą atliekanti institucija. Analizuojant naujausias ikiteisminio tyrimo bylas susijusias su Rusijos naratyvais, iniciatyvą turi perimti policija, gavusi informaciją iš VSD. Pats informacijos perdavimas kartais yra sudėtingas, biurokratinis ir neefektyvus. Toks atvejis buvo analizuojamas anksčiau minėtoje „suverenų“ byloje. VSD surinko pirminę informaciją, ją perdavė vienai policijos įstaigai, ši sprendė ką su šia informacija daryti, analizavo, po to perdavė kitai, ir tik skubiai ir išsamiai išanalizavus gautą informaciją pastarojoje įstaigoje, nedelsiant atlikus kratas, pavyko rasti ir išimti ginklus, šovinius ir sprogstamąsias medžiagas ir galbūt užkardinti teroristinį išpuolį, arba kitą sunkų nusikaltimą. Jau seniai yra aišku, kad Rusijos naratyvus eskaluojantys asmenys tikrai nėra taikūs Lietuvos piliečiai. Tarp jų yra asmenų, kurie turi įvairius ginklus, moka elgtis su jais ir nuolat tobulinasi. Yra dalis asmenų, kuri tarnavo tuometinės Sovietų sąjungos kariuomenės įvairiuose padaliniuose, taip pat yra dalis, kuri dalyvavo Afganistano kare ir kituose konfliktuose. Būtent VSD, autoriaus nuomone, turėtų imtis iniciatyvos. Šiai dienai, analogiški klausimai sprendžiami vangiai, biurokratiškai arba iš viso nesprendžiami.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos ir tarptautiniai teisės aktai:

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija www.lrs.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d.
<https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija.htm>
2. “Europos Žmogaus teisių konvencija” www.echr.coe.int/ žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_LIT
3. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo tvarkos įstatymas“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2B866DFF7D43/asr?csrt=10484329472682993960>
4. „Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas“ www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.8A39C83848CB>
5. “Visuomenės informavimo įstatymas” www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.065AB8483E1E/asr>
6. “Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 133 straipsnio pakeitimo įstatymas” www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b99d3cb0c2de11eba2bad9a0748ee64d>
7. Lietuvos Respublikos Seimas, „Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio 1949 m. vasario 16 d. DEKLARACIJA“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d.
https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=24559
8. “Guide on Article 10 of the European Convention on Human Rights” www.coe.int/en/
<https://rm.coe.int/guide-on-article-10-freedom-of-expression-eng/native/1680ad61d6>
9. “Neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos ikiteisminio tyrimo metodines rekomendacijas” www.prokuraturos.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
https://www.prokuraturos.lt/data/public/uploads/2023/09/20230726_neapykantos_nusikal_timai_rekomendacijos.pdf
10. “Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas” www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/TAR.261D576EDC40>
11. “Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 133 straipsnio pakeitimo įstatymas” www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b99d3cb0c2de11eba2bad9a0748ee64d>
12. “Dėl nepaprastosios padėties įvedimo” www.e-tar.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.
<https://www.e-tar.lt/portal/fr/legalAct/4afd8a90417211ec992fe4cdfceb5666>

13. Lietuvos Respublikos Seimas, „Seimas įstatymu įtvirtino neteisėtų migrantų apgręžimo galimybę pasienio ruože“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.
https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_k=1&p_r=35435&p_t=284594
14. “LITHUANIA EMN COUNTRY FACTSHEET 2022” www.emn.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d.
https://www.emn.lt/uploads/Products/product_1983/EMN_Factsheets2022_LT_%281%29.pdf

Mokslinė literatūra:

15. Aurelija Pūraitė „PROPAGANDA NARRATIVES AS AN INSTRUMENT OF HYBRID THREATS IN LITHUANIA“ www.mruni.eu žiūrėta 2026m. kovo 24d.
<https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/9218>
16. Aurelija Pūraitė, Žygimantas Krasnickas “PROPAGANDA NARRATIVES AS AN INSTRUMENT OF HYBRID THREATS IN LITHUANIA” www.mruni.eu žiūrėta 2026m. balandžio 4d.
<https://ojs.mruni.eu/ojs/vsvt/article/view/9218>
17. Alister Miskimmon, Ben O’Loughlin, Laura Roselle, “Strategic Narratives, Soft Power, and Foreign Policy,” in The Oxford Handbook of Foreign Policy Analysis, ed. Juliet Kaarbo ir Cameron G. Thies (Oxford: Oxford University Press, 2024)
18. Laura Roselle, Alister Miskimmon, Ben O’Loughlin, “Strategic Narrative: A New Means to Understand Soft Power,” Media, War & Conflict 7, nr. 1 (2014)
19. Matthew Levinger, Laura Roselle „Narrating Global Order and Disorder“
www.cogitationpress.com žiūrėta 2026m. kovo 24d.
<https://www.cogitationpress.com/politicsandgovernance/article/view/1174>

Teismų praktika:

20. “BYLA DRĖLINGAS PRIEŠ LIETUVĄ” <https://www.echr.coe.int/> žiūrėta 2026m. balandžio 4d. [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-202330%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-202330%22]})

21. Council of the EU, „Russian hybrid threats: EU lists further 21 individuals and 6 entities and introduces sectoral measures in response to destabilising activities against the EU, its member states and international partners“ www.consilium.europa.eu žiūrėta kovo 23d.
<https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/05/20/russian-hybrid-threats-eu-lists-further-21-individuals-and-6-entities-and-introduces-sectoral-measures-in-response-to-destabilising-activities-against-the-eu-its-member-states-and-international-partners/>
22. Lietuvos teismai, „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paskelbė nutartį Sausio 13-osios byloje“ www.teismai.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d.
<https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-sistemos-naujienos/lietuvos-auksciausiasis-teismas-paskelbe-nutarti-sausio-13-osios-byloje/10235>
23. „Byla Vasiliauskas prieš Lietuvą“ <https://www.echr.coe.int/> žiūrėta 2026m. balandžio 4d.
[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-158290%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-158290%22]})
24. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Net ir vieno neapykantą kurstančio komentaro parašymas socialiniuose tinkluose turi būti vertinamas rimtai“ www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://www.lat.lt/net-ir-vieno-neapykanta-kurstancio-komentaro-parasymas-socialiniuose-tinkluose-turi-buti-vertinamas-rimtai/1624>
25. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, „Lietuvos Aukščiausiasis teismas, teismų praktikos apžvalga“ 8psl. www.lat.lt žiūrėta 2026 m. balandžio 5d.
https://www.lat.lt/data/public/uploads/2026/01/lat_aktuali_praktika_gruodis_2025.pdf
26. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, LAT 2025-12-09 nutartis www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://www.e-tar.lt/rs/legalact/c0418fb3daa011f08918e1adc7c5b1ec/>
27. Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Sprendimas dėl baudos skyrimo UAB „INIT“ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
https://www.rtk.lt/uploads/solutions/docs/1451_ks-24-2018.pdf
28. The European Commission, „Lithuania's decision to suspend broadcast of the Russian language channel "RTR Planeta" complies with EU rules“ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt> žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/node/2991>
29. Lietuvos radijo ir televizijos komisija, Teismas: LRTK bauda už dezinformacijos skleidimą „Komentaras TV“ skirta teisėtai “ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://www.rtk.lt/lt/naujienos/teismas-lrtk-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima-komentaras-tv-skirta-teisetai>

30. “Filip Bedros KIRKOROV against Lithuania” www. <https://www.echr.coe.int/> žiūrėta 2026m. balandžio 6d. [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-233417%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-233417%22]})
31. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, “Išnagrinėta byla dėl sandorių pripažinimo niekiniais ir negaliojančiais” www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lat.lt/naujienos/isnagrineta-by-la-del-sandoriu-pripazinimo-niekiniais-ir-negaliojanciais/1720>
32. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, “LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA 2022 M. LIEPOS 1 D.–2022 M. RUGPJŪČIO 31 D.” 9 skyrius www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lvat.lt/doclib/m9vajjk6u2yh7tprdu7cgqggfb54xs7z>
33. “Byla 1A-422-318-2012” www.eteismai.lt žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://eteismai.lt/byla/33230589494533/1A-422-318-2012#>
34. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, “Lietuvos Aukščiausiasis Teismas paskelbė nutartį Sausio 13-osios byloje” www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://www.lat.lt/naujienos/lietuvos-auksciausiasis-teismas-paskelbe-nutarti-sausio-13-osios-byloje/1223>
35. Klaipėdos apylinkės teismas, „Teismas išnagrinėjo bylą dėl V. Titovo viešų pasisakymų apie A. Ramanauską-Vanagą“ <https://klaipedos.teismai.lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://klaipedos.teismai.lt/naujienos/teismas-isnagrinejo-by-la-del-v.-titovo-viesu-pasisakymu-apie-a.-ramanauska-vanaga/195>
36. Klaipėdos apygardos teismas, „Teismas atmetė V. Titovo ir Klaipėdos apygardos prokuratūros apeliacinius skundus“ <https://klat.teismas.lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 7d. <https://klat.teismas.lt/naujienos/teismas-atmete-v.-titovo-ir-klaipedos-apygardos-prokuraturos-apeliacinius-skundus/537>
37. Nutartis www.e-tar.lrs.lt žiūrėta 2026m. balandžio 9d. <https://www.e-tar.lt/rs/legalact/c0418fb3daa011f08918e1adc7c5b1ec/>
38. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, “Teismų praktikos apžvalga” “BK 170² straipsnio taikymas www.lat.lt žiūrėta 2026m. balandžio 9d. https://www.lat.lt/data/public/uploads/2026/01/lat_aktuali_praktika_gruodis_2025.pdf
39. Lietuvos apeliacinis teismas, “Medininkų žudynių byla: K. M. padarė nusikaltimą žmoniškumui (skelbiamas nuosprendžio tekstas)” www.apeliacinis.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 10d. <https://www.apeliacinis.lt/naujienos/medininku-zudyniu-by-la-k.-m.-padare-nusikaltima-zmoniskumui-skelbiamas-nuosprendzio-tekstas/355>

40. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, “Lietuvos Aukščiausiasis Teismas priėmė galutinį ir neskundžiamą sprendimą K. Michailovo byloje” www.teismai.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 10d.
<https://www.teismai.lt/lt/lietuvos-auksciausiasis-teismas-prieme-galutini-ir-neskundziama-sprendima-k.-michailovo-byloje/4400>
41. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, “Šiuo metu EŽTT nagrinėjamos bylos prieš Lietuvą” [www.tm.lrv.lt](http://tm.lrv.lt) žiūrėta 2026-balandžio 11d.
<https://tm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/atstovavimas-eztt/siuo-metu-eztt-nagrinejamos-bylos-pries-lietuva/>
42. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, “Mihailovs prieš Lietuvą”
[https://tm.lrv.lt/lt/](http://tm.lrv.lt/lt/) žiūrėta 2026m. balandžio 11d.
<https://tm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/3/XGjChN8TWUg.pdf>
43. Lietuvos teismai, “Vilniaus apygardos teismas atmetė asociacijos „Tarptautinis geros kaimynystės forumas“ apeliacinį skundą dėl šios asociacijos pripažinimo neteisėtai įsteigta ir likviduojama” www.teismai.lt žiūrėta 2026m. balandžio 11d.
<https://www.teismai.lt/lt/vilniaus-apygardos-teismas-atmete-asociacijos-tarptautinis-geros-kaimynystes-forumas-apeliacini-skunda-del-sios-asociacijos-pripazinimo-neteisetai-isteigta-ir-likviduojama/11230>
44. Lietuvos teismai, „Regionų administracinis teismas atsisakė priimti Valerijaus Ivanovo skundą“ www.teismai.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 11d.
<https://www.teismai.lt/lt/naujienos/teismu-pranesimai-spaudai/regionu-administracinis-teismas-atsisake-priimti-valerijaus-ivanovo-skunda/12215>
45. Lietuvos teismai, „Vilniaus apygardos teismas atmetė asociacijos „Tarptautinis geros kaimynystės forumas“ apeliacinį skundą dėl šios asociacijos pripažinimo neteisėtai įsteigta ir likviduojama“ www.teismai.lt žiūrėta 2026m. balandžio 11d.
<https://www.teismai.lt/lt/vilniaus-apygardos-teismas-atmete-asociacijos-tarptautinis-geros-kaimynystes-forumas-apeliacini-skunda-del-sios-asociacijos-pripazinimo-neteisetai-isteigta-ir-likviduojama/11230>
46. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, “ Seimo narys R. Žemaitaitis nuteistas dėl antisemitinių neapykantos kalbos nusikaltimų“ www.prokuraturos.lt/ žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://prokuraturos.lt/lt/seimo-narys-r.-zemaitaitis-nuteistas-del-antisemitiniu-neapykantos-kalbos-nusikaltimu/11844>

Internetiniai šaltiniai:

47. Valstybės saugumo departamentas, “2025 m. grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.vsd.lt/archyvas-gresmu-vertinimo-ataskaitos/>
48. A.Beresnevičiūtė „Kandidatų nuodėmės. Skandalingasis Eduardas Vaitkus: aiškino, kad esą 5G ryšys padės kontroliuoti mintis, o iš SSRS Lietuva niekada neišstojo“ www.tv3.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.tv3.lt/naujiena/lietuva/kandidatu-nuodemes-skandalingasis-eduardas-vaitkus-aiskino-kad-esa-5g-rysys-pades-kontroliuoti-mintis-o-is-ssrs-lietuva-niekada-neisstojo-n1334983>
49. A.Gurevičius „Prokuroras nusprendė apeliacinio teismo prašyti griežtesnės bausmės Švenčionienei“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2852253/prokuroras-nusprendede-apeliacinio-teismo-prasyti-grieztesnes-bausmes-svencionienei>
50. A. Martišiūtė “Aplink valstybinių švenčių datas – koncertai su būriu Rusijos atlikėjų, reiškusių palaikymą Krymo aneksijai” www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1594109/aplink-valstybiniu-svenciu-datas-koncertai-su-buriu-rusijos-atlikeju-reiskusiu-palaikyma-krymo-aneksijai>
51. National Cyber Security Centre, „A COMPARATIVE STUDY OF RUSSIAN OFFENSIVE CyBER CAPABILITIES FROM 2022 TO 2025“ www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d. https://www.nksc.lt/doc/rkgc/A_Comparative_Study_of_Russian_Cyber_Offensive_Capabilities_from_2022_to_2025.pdf
52. Александр Невзоров “Невзоров. НАШИИ” www.youtube.com žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.youtube.com/watch?v=SFo-hbTGbPY>
53. Valstybės saugumo departamentas, „Aštrėja „suverenų“ judėjimo atstovų konfliktai su valstybės institucijomis“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d. <https://www.vsd.lt/2023/07/26/astreja-suverenu-judejimo-atstovu-konfliktai-su-valstybes-institucijomis/#>
54. Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Bendrovei „Plunsta“ skirta bauda už dezinformacijos skleidimą“ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/bendrovei-plunsta-skirta-bauda-uz-dezinformacijos-skleidima>

55. European Council Council of the European Union “Belarus”
<https://www.consilium.europa.eu/lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 6d.
<https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/belarus/>
56. Lietuvos radijo ir televizijos komisija, “Blokuojami 53 IP adresai, kuriais pasiekiami Rusijos propagandiniai kanalai“ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://www.rtk.lt/lt/naujienos/blokuojami-53-ip-adresai-kuriais-pasiekiami-rusijos-propagandiniai-kanalai>
57. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, BNS „Debunk.org: rusų žiniasklaidoje Lietuva dažniausiai kaltinama nacizmu, antisemitizmu“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d.
<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2472435/debunk-org-rusu-ziniasklaidoje-lietuva-dazniausiai-kaltinama-nacizmu-antisemitizmu>
58. The Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation, “Comment by Konstantin Dolgov, the Foreign Ministry’s Special Representative for Human Rights, Democracy and the Rule of Law, on the situation around Konstantin Nikulin” www.mid.ru žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.mid.ru/en/maps/lt/1529833/>
59. D.Sinkevičius “Teismas A.Paleckį pripažino kaltu dėl sovietų agresijos neigimo” www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 7d.
<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/986/teismas-a-palecki-pripazino-kaltu-del-sovietu-agresijos-neigimo>
60. Lietuvos kariuomenė, “Dezinformacijos aktyvumas 2021 m. buvo išskirtinai aukštas” www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/dezinformacijos-aktyvumas-2021-m.-buvo-isskirtinai-aukstas/24698>
61. Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, „Dėmesys Lietuvos atsparumui virtualioje erdvėje: kviečia pažvelgti į kibernetinio saugumo užkulius“ www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d.
<https://www.nksc.lt/naujienos/demesys-lietuvas-atsparumui-virtualioje-e-88a18838.html>
62. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, “Dėl žurnalistų etikos inspektoriaus sprendimų viešo skelbimo tvarkos patvirtinimo” www.zeit.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://www.zeit.lt/lt/veiklos-sritys/sprendimai/31>
63. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, “Dėl gastrolių Kryme du Rusijos atlikėjai paskelbti nepageidaujamais Lietuvoje, atšauktas sekmadienio koncertas” www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1595583/del-gastroliu-kryme-du-rusijos-atlikejai-paskelbti-nepageidaujamais-lietuvoje-atsauktas-sekmadienio-koncertas>

64. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, “Dėl padėjimo veikti prieš Lietuvą – kaltinamųjų suolas” www.prokuraturos.lt žiūrėta 2026m. balandžio 11d.
<https://www.prokuraturos.lt/lt/naujienos/ikiteisminiai-tyrimai-ir-viesojo-intereso-gynimas/del-padejimo-veikti-pries-lietuva-kaltinamuju-suolas/9927>
65. “DISINFO: The Soviet occupation of the Baltic states is a myth” www.euvdisinfo.eu žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://euvdisinfo.eu/report/the-soviet-occupation-of-the-baltic-states-is-a-myth/>
66. “DISINFO: Unknown shooters killed 14 people in Vilnius, on January 13, 1991” www.euvdisinfo.eu žiūrėta 2026m. balandžio 10d.
<https://euvdisinfo.eu/report/unknown-shooters-killed-14-people-in-vilnius-on-january-13-1991/>
67. NATO, „Countering hibrid threats“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 23d.
<https://www.nato.int/en/what-we-do/deterrence-and-defence/countering-hybrid-threats>
68. The European External Action Service (EEAS), „Countering Hybrid Threats“ www.eeas.europa.eu žiūrėta kovo 23d.
https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-action-countering-hybrid-threats_en
69. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, ELTA „Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nuteisė A. Paleckį dėl sovietų agresijos neigimo“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d.
<https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/10750/lietuvos-auksciausiasis-teismas-nuteise-a-palecki-del-sovietu-agresijos-neigimo>
70. Security Delta (HSD), „ENISA THREAT LANDSCAPE 2024“ www.securitydelta.nl žiūrėta 2026m. kovo 23d.
https://securitydelta.nl/media/com_hsd/report/690/document/ENISA-Threat-Landscape-2024.pdf
71. Krašto apsaugos ministerija, „Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2020“ www.kam.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://kam.lt/wp-content/uploads/2022/03/Gresmiu-nacionaliniam-saugumai-vertinimas.pdf>
72. Valstybės saugumo departamentas “Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2024” www.vsd.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.vsd.lt/wp-content/uploads/2024/03/GR-2024-02-15-LT-1-1.pdf>
73. Krašto apsaugos ministerija, „Grėsmių nacionaliniam saugumui vertinimas 2025“ www.kam.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d. https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-GR-LT-02-21-El-be-uzraso_.pdf

74. I.Steniulienė „Ramanausko-Vanago paminklo išniekinimo byloje nuteisti trys Talino gyventojai“ www.delfi.lt žiūrėta 2026m kovo 26d. <https://www.delfi.lt/naujienos/kriminalai/ramanausko-vanago-paminklo-isniekinimo-byloje-nuteisti-trys-talino-gyventojai-120190359>
75. The European External Action Service (EEAS), „Information Integrity and Countering Foreign Information Manipulation & Interference (FIMI)“ www.eeas.europa.eu/en žiūrėta 2026m. kovo 24d. https://www.eeas.europa.eu/eeas/information-integrity-and-countering-foreign-information-manipulation-interference-fimi_en
76. Jurgita Čeponytė, Rūta Juknevičiūtė, Jurga Tvaskienė „LRT tyrimas. „Nieko nedarysi, gausi po du tūkstančius“: kita suverenų pasaulio pusė“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/2137598/lrt-tyrimas-nieko-nedarysi-gausi-po-du-tukstancius-kita-suverenu-pasaulio-puse>
77. J.Čeponytė, I.Makaraitytė, R. Juknevičiūtė „LRT tyrimas. Lietuvos „penktoji kolona“: Rusijos propagandą platina šeimos gynėjai, sektos ir knygų apie Staliną leidėjai“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/1700792/lrt-tyrimas-lietuvos-penktoji-kolona-rusijos-propaganda-platina-seimos-gynejai-sektos-ir-knygu-apie-stalina-leidejai>
78. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, „Kariuomenės analitikai: liepą fiksuotas priešiškos informacinės veiklos augimas“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2338868/kariuomenes-analitikai-liepa-fiksuotas-priesiskos-informacines-veiklos-augimas>
79. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, „Kirkorovas įtrauktas į nepageidaujamų asmenų sąrašą Lietuvoje“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1324654/kirkorovas-itrauktas-i-nepageidaujamu-asmenu-sarasa-lietuvoje>
80. L.Venclauskienė „Skleisdamas dezinformaciją apie migrantų antplūdį, Baltarusijos režimas naudoja Kremliaus taktiką“ www.debunk.org/lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.debunk.org/lt/skleisdamas-dezinformacij%C4%85-apie-migrant%C5%B3-antpl%C5%ABd%C4%AF-baltarusijos-re%C5%BEimas-naudojasi-kremliaus-taktika>
81. Lietuvos kariuomenė, „Lietuvos kariuomenė fiksavo sausį išaugusį dezinformacijos srautą“ www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.kariuomene.lt/kas-mes-esame/naujienos/lietuvos-kariuomene-fiksavo-sausi-isaugusi-dezinformacijos-srauta/25138>

82. Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Lietuvos radijo ir televizijos komisija pradės teisinę procedūrą dėl „PBK Lietuva“ ir „NTV Mir Lithuania“ programose išplatintos draudžiamos informacijos“ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/lietuvos-radijo-ir-televizijos-komisija-prades-teisine-procedura-del-pbk-lietuva-ir-ntv-mir-lithuania-programose-isplatintos-draudziamos-informacijos>
83. Maria Margarita Mentzelopoulou „Instrumentalisation in the field of migration and asylum“ www.europarl.europa.eu žiūrėta 2026m. kovo 23d. https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739204/EPRS_BRI%282022%29739204_EN.pdf
84. Profesinių kompetencijų tobulinimo centras, „Metodinės rekomendacijos socialiniams darbuotojams bendraujant su "suverenais" (2023)“ www.pktc.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d. <https://pktc.lt/metodine-informacija/metodine-medziaga/metodines-rekomendacijos-socialiniams-darbuotojams-bendraujant-su-suverenais>
85. N.Maliukevičius „Lietuvos visuomenės kova su dezinformacija: situacijos analizė ir rekomendacijos“ www.gssc.lt žiūrėta 2026m. balandžio 4d. <https://www.gssc.lt/wp-content/uploads/2021/01/Lietuvos-visuomen%C4%97s-kova-su-dezinformacija-situacijos-analiz%C4%97-ir-rekomendacijos.pdf>
86. NATO, „NATO’s approach to counter information threats“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 25d. <https://www.nato.int/en/what-we-do/wider-activities/natos-approach-to-counter-information-threats>
87. NATO, „NATO launches 'Baltic Sentry' to increase critical infrastructure security“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2025/01/14/nato-launches-baltic-sentry-to-increase-critical-infrastructure-security>
88. Nacionalinis kibernetinio saugumo centras, “Nacionalinė kibernetinio saugumo būklės ataskaita: pernai 63 proc. išaugo kibernetinių incidentų skaičius” www.nksc.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nksc.lt/naujienos/nacionaline-kibernetinio-saugumo-bukles-ataskaita.html>
89. Lietuvos Respublikos Seimas, “ Nacionalinis atsakas į informacinės erdvės grėsmes: dezinformacijos ir karo propagandos sąvokų apibrėžtis, institucijų vaidmuo ir teisinė atsakomybė atskirose Europos Sąjungos valstybėse narėse“ www.lrs.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=117190

90. Valstybės saugumo departamentas, „Naujausias Lietuvos žvalgybos grėsmių vertinimas: kokia yra saugumo situacija?“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m. kovo 25d. <https://www.vsd.lt/2024/03/07/naujausias-lietuvos-zvalgybos-gresmiu-vertinimas-kokia-yra-saugumo-situacija/>
91. European Commission, „NIS2 Directive: securing network and information systems“ www.digital-strategy.ec.europa.eu žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/nis2-directive>
92. NATO, „NATO’s approach to counter information threats“ www.nato.int/en žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://www.nato.int/en/what-we-do/wider-activities/natos-approach-to-counter-information-threats>
93. Ministry of National Defence of the Republic of Lithuania, „OVERVIEW OF THE CYBERSECURITY STATUS IN LITHUANIA: KEY INFORMATION 2024“ www.kam.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d. https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/07/Overview-of-the-Cybersecurity-status_LT_2024.pdf
94. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, “Paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija dėl hibridinės Baltarusijos atakos” www.lrv.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://lrv.lt/lt/naujienos/paskelbta-valstybes-lygio-ekstremalioji-situacija-del-hibridines-baltarusijos-atakos-svaO/>
95. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl viešai paskelbtų melagingų teiginių apie Medininkų žudynes“ www.prokuraturos.lt žiūrėta 2026m. balandžio 11d. <https://www.prokuraturos.lt/lt/pradetas-ikiteisminis-tyrimas-del-viesai-paskelbtu-melagingu-teiginiu-apie-medininku-zudynes/10537>
96. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, “Pozicija dėl atlikėjos K. Orbakaitės koncertinio turo Baltijos šalyse” <https://lrkm.lrv.lt/lt/> žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://lrkm.lrv.lt/lt/naujienos/pozicija-del-atlikejos-k-orbakaites-koncertinio-turo-baltijos-salyse/>
97. DELFI, “Po koncerto Vilniuje – Kristinos Orbakaitės žinutė” www.delfi.lt žiūrėta 2026m. balandžio 6d. <https://www.delfi.lt/veidai/uzsienio-zvaigzdes/po-koncerto-vilniuje-kristinos-orbakaites-zinute-120114561>
98. Lietuvos kariuomenė, „Praėjusių metų Rusijos informacinio karo taikiny – parama Ukrainai ir Lietuvos gynybiniai pajėgumai“ www.kariuomene.lt žiūrėta 2026m. kovo 24d. <https://www.kariuomene.lt/naujienos/praejusių-metu-rusijos-informacinio-karo-taikinys-parama-ukrainai-ir-lietuvos-gynybiniai-pajegumai/26362>

99. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Pradėtas ikiteisminis tyrimas dėl padėjimo kitai valstybei veikti prieš Lietuvos Respubliką“ www.prokuraturos.lt žiūrėta 2026m. balandžio 11d.
<https://www.prokuraturos.lt/lt/pradetas-ikiteisminis-tyrimas-del-padejimo-kitai-valstybei-veikti-pries-lietuvos-respublika/12278>
100. Valstybės saugumo departamentas, „Prorusiški asmenys prisideda įgyvendinant priešiškų valstybių tikslus Lietuvoje“ www.vsd.lt žiūrėta 2026m.
<https://www.vsd.lt/ataskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/prorusiski-asmenys-prisideda-igyvendinant-priesisku-valstybiu-tikslus-lietuvoje/>
101. Delegation of the European Union to the People's Republic of China, Press and information team of the Delegation to CHINA „Disinformation About Russia's invasion of Ukraine - Debunking Seven Myths spread by Russia“ <https://www.eeas.europa.eu/en> žiūrėta 2026m. kovo 23d. https://www.eeas.europa.eu/delegations/china/disinformation-about-russias-invasion-ukraine-debunking-seven-myths-spread-russia_en?s=166
102. PRZETACZNIK Jakub „Russia's war on Ukraine: Timeline of cyber-attacks“ www.europarl.europa.eu žiūrėta 2026m. kovo 23d.
https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI%282022%29733549
103. Valstybės saugumo departamentas, „Rusija stiprina informacinės kampanijos socialiniuose tinkluose, joms paremti naudoja nuolatinius propagandos naratyvus“ www.vsd.lt žiūrėta 2025m. gruodžio 2d.
<https://www.vsd.lt/ataskaitos/itakos-veikla-pries-lietuva/rusija-stiprina-informacines-kampanijas-socialiniuose-tinkluose-joms-paremti-naudoja-nuolatinius-propagandos-naratyvus/>
104. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, „Rusiškojo pasaulio“ viziją socialiniuose tinkluose skleidžia netikros paskyros“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d.
<https://www.lrt.lt/naujienos/mokslas-ir-it/11/1885438/tyrimas-rusiskojo-pasaulio-vizija-socialiniuose-tinkluose-skleidzia-netikros-botu-paskyros>
105. Lietuvos kariuomenė, „Rugsėjo ir spalio mėnesiais Kremliaus ruporai koncentravosi į NATO, klievo ir kariuomenės vadui“ www.kariuomenė.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d.
<https://www.kariuomene.lt/naujienos/rugsejo-ir-spalio-menesiais-kremliaus-ruporai-koncentravosi-i-nato-klievo-ir-kariuomenes-vadui/25633>

106. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, P.Perminas „URM: Rusijos ambasados Australijoje įrašas apie „Miško brolius“ – tipinė dezinformacija“ www.lrt.lt žiūrėta 2026-04-04 <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/2840089/urm-rusijos-ambasados-australijoje-irasas-apie-misko-brolius-tipine-dezinformacija>
107. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, „Sausio 13-oji – Laisvės gynėjų diena.“ www.genocid.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.genocid.lt/centras/lt/3280/a/>
108. Ryšių reguliavimo tarnyba, “Suteiktas patikimo pranešėjo statusas” www.rtt.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://rtt.lt/veiklos-sritys/skaitmenine-erdve/skaitmeniniu-paslaugu-aktas/patikimi-pranesejai>
109. Lietuvos radijo ir televizijos komisija, „Sustabdytas šešių propagandinių rusų kalba retransliuojamų televizijos programų laisvas priėmimas Lietuvos teritorijoje“ www.rtk.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d. <https://www.rtk.lt/lt/naujienos/sustabdytas-sesiu-propagandiniu-rusu-kalba-retransliuojamu-televizijos-programu-laisvas-priemimas-lietuvos-teritorijoje>
110. Ministry of National Defence, „The National Threat Assessment by the State Security Department of the Republic of Lithuania 2025“ www.kam.lt žiūrėta 2026m. kovo 23d. https://kam.lt/wp-content/uploads/2025/03/2025-GR-ENG-02-21-El-be-uzraso_.pdf
111. Debunk.org, „Susimąstykite...“ dar kartą. Koordinuotos neautentiškos veiklos analizė Facebook“ www.debunk.org žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.debunk.org/lt/susimastykite-dar-karta-koordinuotos-neautentiskos-veiklos-analize-facebook>
112. European External Action Service (EEAS), „Ukraine“ <https://euvsdisinfo.eu/> žiūrėta 2026m. kovo 23d. <https://euvsdisinfo.eu/ukraine/>
113. V. Saldžiūnas, "Lietuvių įsiutinta Maskva Europoje rado užtarėjų: siūlo skubiai nubausti Baltijos šalis“ www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/180843/lietuviu-isiutinta-maskva-europoje-rado-uztareju-siulo-skubiai-nubausti-baltijos-salis>
114. V. Saldžiūnas, “Kremliaus propagandinėje žiniasklaidoje vėl juodinami Lietuvos partizanai” www.lrt.lt žiūrėta 2026m. kovo 26d. <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/241551/kremliaus-propagandineje-ziniasklaidoje-vel-juodinami-lietuvos-partizanai>

115. Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, „Visuomenei primenama apie baudžiamąją atsakomybę už neapykantos kurstymą ir karo nusikaltimų neigimą ar viešą pritarimą jiems“ www.prokuraturos.lt žiūrėta 2026m balandžio 5d.
<https://www.prokuraturos.lt/lt/visuomenei-primenama-apie-baudziamaja-atsakomybe-uz-neapykantos-kurstyma-ir-karo-nusikaltimu-neigima-ar-viesa-pritarima-jiems/8276>
116. Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, „Žurnalistų etikos inspektoriaus ir žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos 2023 metų veiklos ataskaita ir analitinė apžvalga“ „Demokratinės visuomenės informavimo kultūros plėtros gairės“ www.zeit.lt žiūrėta 2026m. balandžio 5d.
<https://www.zeit.lt/data/public/uploads/2024/04/elektroniniodokumentonuorasas.pdf>

SANTRAUKA

Šiuolaikiniai strateginiai Rusijos propagandos naratyvai visada buvo aktuali tema, tačiau paskutiniu metu, ypatingai nuo karo Ukrainoje pradžios ši tema tapo dar aktualesnė ir sudėtingesnė. Svarbiausi šio magistrinio darbo uždaviniai tai išanalizuoti pagrindinių, šiuolaikinių strateginių Rusijos naratyvų poveikį Lietuvoje, nustatyti aktualiausius šiuolaikinius strateginius Rusijos propagandos naratyvus ir įvertinti teisinių kovos priemonių taikymo praktiką ir strateginių Rusijos propagandos naratyvų poveikį Lietuvos saugumui. Pagrindinis tikslas- išanalizavus administracinę, civilinę ir baudžiamąją praktiką įrodyti, kad Lietuvos teisinė sistema nepakankama Lietuvos saugumo užtikrinimui informacinių grėsmių akivaizdoje.

Baigiamasis darbas sudarytas iš trijų dalių. Pirmoje dalyje trumpai apžvelgiamos hibridinės grėsmės, analizuojamas informacinis saugumas ir teisinės priemonės. Taip pat, siekiant išsamiai apžvelgti strateginius Rusijos naratyvus detaliai išanalizuota, kas, visų pirma yra naratyvai ir kokios yra jų dažniausiai pasitaikančios rūšys. Antroje dalyje pateikiamos dažniausiai pasitaikančios šiuolaikinių strateginių Rusijos naratyvų grupės. Trečioje dalyje išanalizuota, administracinė, civilinė ir baudžiamoji praktika. Išsamiai apžvelgtos rezonansinės ir didelę įtaką turėjusios precedentinės bylos, teismų sprendimai, administracinės poveikio priemonės.

Magistro baigiamojoje dalyje pateikiamos išsamios išvados, kad Rusijos strateginių naratyvų poveikis Lietuvos saugumui reiškiasi ne vien per pavienius dezinformacijos atvejus, bet per nuoseklias ir ilgalaikes informacines operacijas, kuriomis siekiama silpninti visuomenės pasitikėjimą valstybe, jos institucijomis, demokratiniais procesais ir istorinės atminties politika. Taip pat darbe konstatuotina, kad teisinės kovos priemonės su naratyvais yra fragmentiškos, dezinformacijos samprata teisėje vis dar nėra pakankamai nuosekliai išplėtotą, o karo propagandos sąvoka, nors jos sklaida ir yra draudžiama, nėra aiškiai ir sistemiškai apibrėžta. Praktikoje pastebimas interpretavimo neapibrėžtumas, apsunkinantis vienodą teisės taikymą. Taip pat matomas akivaizdus atotrūkis tarp formalaus draudimo ir konkrečių atsakomybės mechanizmų. Administracinė ir baudžiamoji atsakomybė už strategiškai platinamų priešiško naratyvų sklaidą nėra išvystyta kaip savarankiška ir nuosekli teisinė konstrukcija. Valstybinių institucijų reakcija daugiausia remiasi viešosios informacijos priežiūros, transliavimo ribojimo ar turinio pašalinimo priemonėmis.

Taip pat magistro darbe konstatuotina, kad reikalinga aiški lyderystė, būtinas vienas koordinavimo centras, greitesnis reagavimas ir politiškai įtvirtinta, konkreti valstybės strategija kovai su šiuolaikiniais, strateginiais Rusijos propagandos naratyvais. Darbo autorius siūlo Valstybės saugumo departamentą, kaip instituciją kuri turėtų imtis lyderystės ir iniciatyvos informacinio karo kontekste.

SUMMARY

Modern strategic Russian propaganda narratives have always been a relevant topic, but recently, especially since the beginning of the war in Ukraine, this topic has become even more relevant and complex. The most important tasks of this master's thesis are to analyze the impact of the main, modern strategic Russian narratives in Lithuania, to identify the most relevant modern strategic Russian propaganda narratives and to assess the practice of applying legal countermeasures and the impact of strategic Russian propaganda narratives on Lithuanian security. The main goal is to prove, after analyzing administrative, civil and criminal practice, that the Lithuanian legal system is insufficient to ensure Lithuania's security in the face of information threats.

The thesis consists of three parts. The first part briefly reviews hybrid threats, analyzes information security and legal measures. Also, in order to comprehensively review strategic Russian narratives, it is analyzed in detail what, first of all, narratives are and what their most common types are. The second part presents the most common groups of modern strategic Russian narratives. The third part analyzes administrative, civil and criminal practice. Resonant and influential precedent cases, court decisions, and administrative sanctions are reviewed in detail. The final part of the master's thesis presents detailed conclusions that the impact of Russian strategic narratives on Lithuania's security is manifested not only through isolated cases of disinformation, but also through consistent and long-term information operations aimed at weakening public trust in the state, its institutions, democratic processes, and the politics of historical memory. It should also be noted in the work that legal measures to combat narratives are fragmented, the concept of disinformation in law is still not sufficiently consistently developed, and the concept of war propaganda, although its dissemination is prohibited, is not clearly and systematically defined. In practice, uncertainty in interpretation is observed, which complicates the uniform application of the law. There is also a clear gap between formal prohibition and specific liability mechanisms. Administrative and criminal liability for the dissemination of strategically disseminated hostile narratives has not been developed as an independent and consistent legal construct. The reaction of state institutions is mainly based on measures of public information supervision, broadcasting restrictions or content removal.

The master's thesis also states that clear leadership is needed, a single coordination center is necessary, faster response and a politically consolidated, specific state strategy for combating modern, strategic Russian propaganda narratives. The author of the thesis proposes the State Security Department as an institution that should take leadership and initiative in the context of information warfare.